

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

Το φαινόμενο της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της Ελλάδας με έμφαση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση: Αίτια, έκταση, σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνέπειες και έλεγχος

Γκινოსάτη Όλγα

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, Μάρτιος, 2024

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

Το φαινόμενο της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της Ελλάδας με έμφαση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση: Αίτια, έκταση, σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνέπειες και έλεγχος.

Γκινოსάτη Όλγα, (AM 21010)

Επιβλέποντες Καθηγητές Διπλωματικής Εργασίας:

Διδάκτωρ Χ.Βαβούρα & Ομότιμος Καθηγητής Ι.Βαβούρας

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, Μάρτιος, 2024

University of West Attica

Department of Accounting & Finance

Master of Science in Public Economics and Policy

The phenomenon of corruption in the public sector of Greece with an emphasis on Local Government: Causes, extent, comparison with other countries of the European Union, consequences and control

Gkinosati, Olga, (RN 21010)

Diploma Thesis Supervisors:

PhD c.Vavoura & Emeritys Professor J.Vavouras

Master Thesis submitted to the Department of Accounting & Finance of the University of West Attica in partial fulfillment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public Economics and Policy.

Aigaleo, March, 2024

Το φαινόμενο της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της Ελλάδας με έμφαση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση: Αίτια, έκταση, σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνέπειες και έλεγχος.

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την 22-04-2024

A/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	Χαρίκλεια Βαβούρα	Επίκουρη Καθηγήτρια Πάντειο Πανεπιστήμιο	
2	Βασίλειος Πανάγου	Καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
3	Αικατερίνη Δεδούλη	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη **Όλγα Γκινოსάτη** του **Βασιλείου**, με αριθμό μητρώου **21010**, φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «**Δημόσια Οικονομική & Πολιτική**» του Τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι: «Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεως, είτε ακριβώς, είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου». Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτησή μου στη βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Η δηλούσα

***Όνομα Επώνυμο/Ιδιότητα**

Ψηφιακή Υπογραφή

***Ψηφιακή υπογραφή του επιβλέποντος αν έχει ζητηθεί απαγόρευση πρόσβασης στην εργασία για κάποιο χρονικό διάστημα.**

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τους επιβλέποντες καθηγητές αυτής της διπλωματικής, Καθ. κ. Ιωάννη Βαβούρα και κ. Χαρά Βαβούρα, για την καθοδήγησή τους, την άψογη συνεργασία και την πολύτιμη συμβολή τους.

Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω την οικογένειά μου που στάθηκε αρωγός σε αυτή μου την προσπάθεια με υπομονή και αγάπη.

Τέλος, αφιερώνω την παρούσα εργασία στον **Γιάννη** μου, ό,τι πολυτιμότερο έχω στη ζωή μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η δημόσια διοίκηση είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική λειτουργία ενός κράτους. Περιλαμβάνει τη διαχείριση πολιτικών και προγραμμάτων για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και τη διασφάλιση της κάλυψης των αναγκών τους. Σήμερα, η διακυβέρνηση σχετίζεται με διάφορα επίπεδα και αποτελεί μια πολυσύνθετη έννοια. Η αξιολόγηση της διακυβέρνησης περιλαμβάνει μια σειρά δεικτών που παρέχουν πλαίσια για την αξιολόγηση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της διακυβέρνησης σε διάφορες διαστάσεις. Σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, η διαφάνεια και η λογοδοσία είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να ασκηθεί η λειτουργία της και να εκπροσωπήσει τα συμφέροντα των πολιτών της. Η διαφθορά είναι ένα σύνθετο κοινωνικο-οικονομικό ζήτημα που διαπερνά όλο τον πλανήτη και χαρακτηρίζεται από την κατάχρηση εξουσίας για προσωπικό όφελος, η οποία μπορεί να εμποδίσει σημαντικά την οικονομική ανάπτυξη, να μειώσει την αποτελεσματικότητα και να επιδεινώσει την ανισότητα. Εκδηλώνεται με διάφορες μορφές, καθεμία από αυτές έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και επιπτώσεις στην κοινωνία, τη διακυβέρνηση ιδιωτικών και δημοσίων οργανισμών και την οικονομική ανάπτυξη. Μετριέται με διάφορους τρόπους και πραγματοποιείται για διάφορους λόγους. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση έδειξε μια σειρά από λόγους ύπαρξης της διαφθοράς στην Ελλάδα που περιλαμβάνουν τον πελατειακό χαρακτήρα και το πατρωνάρισμα, τα θεσμικά πλαίσια, την πολιτική παρέμβαση, την αναποτελεσματικότητα, τη γραφειοκρατία και την έλλειψη διαφάνειας και τέλος την αδυναμία της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα. Στην εργασία πραγματοποιήθηκε μελέτη περίπτωσης εκτίμησης της διαφθοράς στον ΟΤΑ του Δήμου Ραφήνας – Πικερμίου. Η έρευνα έδειξε ως βασικούς λόγους ύπαρξης της διαφθοράς την παράβλεψη νομικών κωλυμάτων και την επιτάχυνση της διαδικασίας που τους απασχολεί και αντίστοιχα οι βασικοί λόγοι που δεν εντοπίζεται είναι η ανυπαρξία των ελεγκτικών μηχανισμών και η αδιαφορία. Σε γενικές γραμμές, πρόκειται για δείγμα το οποίο είναι μη ικανοποιημένο από το μισθό του. Το δείγμα πιστεύει ότι η πιο συνηθισμένη μορφή διαφθοράς είναι η δωροδοκία. Ο εντοπισμός της δεν είναι συχνός, ούτε η τιμωρία της, όμως η τελευταία θα μπορούσε να λειτουργήσει ανασταλτικά για την επανεμφάνισή της. Τέλος, η έρευνα έδειξε ότι υπάρχουν διάφορες δημογραφικές ομάδες εντός του δείγματος που εκτιμούν διαφορετικά την διαφθορά.

Λέξεις κλειδιά: Διαφθορά, Διαφάνεια, Τοπική Αυτοδιοίκηση, ΟΤΑ, Ραφήνα – Πικέρμι.

ABSTRACT

Public administration is essential for the effective functioning of a state. It includes the management of policies and programs to better serve citizens and ensure that their needs are met. Today, governance is related to various levels and is a complex concept. Governance assessment includes a range of indicators that provide frameworks for assessing the quality and effectiveness of governance along various dimensions. At the level of local government, transparency and accountability are vital in order for it to function and represent the interests of its citizens. Corruption is a complex socio-economic issue that cuts across the globe and is characterized by the abuse of power for personal gain, which can significantly impede economic growth, reduce efficiency and exacerbate inequality. It manifests itself in various forms, each of which has specific characteristics and impacts on society, the governance of private and public organizations, and economic development. It is measured in various ways and performed for various reasons. The literature review showed a number of reasons for the existence of corruption in Greece which include clientelism and patronage, institutional frameworks, political interference, inefficiency, bureaucracy and lack of transparency and finally the weakness of civil society in Greece. In the paper, a case study was carried out to assess corruption in the OTA of the Municipality of Rafina - Pikermio. The research showed as the main reasons for the existence of corruption the Ignoring of legal obstacles and the acceleration of the process that concerns them and respectively the main reasons that are not found are the non-existence of control mechanisms and indifference. In general, this is a sample that is not satisfied with its salary. The sample believes that the most common form of corruption is bribery. Its detection is not frequent, nor is its punishment, but the latter could act as a deterrent for its reappearance. Finally, the research showed that there are different demographic groups within the sample that value corruption differently.

Key words: Corruption, Transparency, Local Government, OTA, Rafina -
Pikermi.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	xi
ABSTRACT	xiii
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	xv
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	5
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	5
1.1 Δημόσια διοίκηση	5
1.1.1 Νέα Δημόσια Διοίκηση	8
1.1.2 Δυσχέρειες.....	12
1.1.3 Η Διακυβέρνηση	13
1.1.4 Στόχοι μέτρησης της Διακυβέρνησης	16
1.1.5 Στόχοι Αξιολόγησης της Διακυβέρνησης	18
1.2 Τοπική αυτοδιοίκηση	24
1.2.1 Εννοιολογική προσέγγιση	24
1.2.2 Ιστορικά στοιχεία και νομοθεσία	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	29
ΔΙΑΦΘΟΡΑ	29
2.1 Τύποι και κατηγορίες διαφθοράς	31
2.2 Στρατηγικές ΕΕ έναντι διαφθοράς	36
2.3 Δείκτες Μέτρησης Διαφθοράς	39
2.4 Λόγοι ύπαρξης διαφθοράς.....	40
2.5 Λόγοι ύπαρξης διαφθοράς στην Ελλάδα.....	43
2.6 Καταπολέμηση διαφθοράς στην Ελλάδα	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	47
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟΥ ΟΤΑ	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	49

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	49
4.1 Μεθοδολογική προσέγγιση	49
4.2 Σκοπός και Ερευνητικά ερωτήματα	52
4.3 Ερευνητικό Εργαλείο	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	55
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΜΑΤΩΝ	55
5.1 Δημογραφικά στοιχεία	55
5.2 Ανάλυση ερωτήσεων.....	58
5.3 Αθροιστική κλίμακα και στατιστικά σημαντικές διαφορές	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	75
ΣΥΖΗΤΗΣΗ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	75
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	800
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	87
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	911

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 - Θέση Ελλάδας στο δείκτη CPI, Πηγή: Transparency.org	21
--	----

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1 - Φύλο δείγματος	55
Διάγραμμα 2 - Ηλικία δείγματος	56
Διάγραμμα 3 - Μορφωτικό επίπεδο δείγματος	57
Διάγραμμα 4 - Επαγγελματική κατάσταση δείγματος	58

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 - Μέσοι όροι WGI.....	18
Πίνακας 2 - Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς στις χώρες της Ευρώπης 2018-2023...	20
Πίνακας 3 - Φύλο δείγματος.....	55
Πίνακας 4 - Ηλικία δείγματος	56
Πίνακας 5 - Μορφωτικό επίπεδο.....	57
Πίνακας 6 - Επαγγελματική κατάσταση δείγματος.....	57
Πίνακας 7 - Εισοδηματική ικανοποίηση	58
Πίνακας 8 – Διαφθορά ως πρόβλημα	59
Πίνακας 9 - Διαφθορά δημοσίου έναντι ιδιωτικού τομέα	59
Πίνακας 10 - Τύποι διαφθοράς.....	60
Πίνακας 11 - Λόγοι διαφθοράς.....	60
Πίνακας 12 - Στάση απέναντι σε διαφθορά.....	61
Πίνακας 13 - Διαφάνεια στον ΟΤΑ.....	61
Πίνακας 14 - Λογοδοσία στον ΟΤΑ.....	62
Πίνακας 15 - Επίπεδο συμμετοχής στα κοινά στον ΟΤΑ	62
Πίνακας 16 - Ανοχή κοινωνίας στον ΟΤΑ.....	62
Πίνακας 17 - Γενικό επίπεδο διαφθοράς στον ΟΤΑ	62
Πίνακας 18 - Περιγραφική στατιστική δηλώσεων για ΟΤΑ.....	63
Πίνακας 19 - Διαπίστωση διαφθοράς.....	64

Πίνακας 20 - Συχνότητα διαφθοράς.....	64
Πίνακας 21 - Εντοπισμός διαφθοράς	64
Πίνακας 22 - Λόγοι μη εντοπισμού διαφθοράς.....	65
Πίνακας 23 - Συχνότητα τιμωρίας διαφθοράς.....	65
Πίνακας 24 - Ανασταλτική λειτουργία τιμωρίας διαφθοράς	66
Πίνακας 25 - Επανεμπλοκή σε διαφθορά.....	66
Πίνακας 26 - Βασικός υπαίτιος για διαφθορά.....	67
Πίνακας 27 - Καταγγελία διαφθοράς	67
Πίνακας 28 - Λόγος μη καταγγελίας διαφθοράς.....	68
Πίνακας 29 - Επιρροή διαφθοράς.....	68
Πίνακας 30 - Λόγοι ύπαρξης διαφθοράς.....	69
Πίνακας 31 - Επιρρεπείς πληθυσμοί στη διαφθορά	69
Πίνακας 32 - Περιγραφική στατιστική συνολικής κλίμακας	70
Πίνακας 33 - Στατιστικές διαφορές ως προς το φύλο	71
Πίνακας 34 - Στατιστικές διαφορές ως προς την ηλικία	71
Πίνακας 35 - Στατιστικές διαφορές ως προς το μορφωτικό επίπεδο	72
Πίνακας 36 - Στατιστικές διαφορές ως προς τη θέση εργασίας.....	73

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στα Πολιτικά του, ο Αριστοτέλης μοιράστηκε την πεποίθησή του ότι η Πόλη-Κράτος αποτελεί τον απόλυτο και ζωτικό τύπο κοινωνικής δομής, με στόχο την επίτευξη τόσο μιας ικανοποιητικής ύπαρξης όσο και μιας ακμάζουσας κοινότητας. Η σύνθεση της πόλης και των στοιχείων της είναι καθοριστικής σημασίας για τη διαμόρφωση της ζωής των ατόμων, των προοπτικών τους και της ικανοποίησής τους με τον καρπό των επιδιώξεών τους. Πράγματι, η ευημερία της κοινωνίας και η ποιότητα ζωής κάθε κατοίκου είναι αλληλένδετα, καθώς το να βλέπει κανείς ως άτομο τον εαυτό του είναι αναπόσπαστο κομμάτι όλων αυτών (Παγώνη, 2021).

Η ιδιωτικοποίηση κρατικών τομέων, η διαφθορά των κρατικών οργάνων, η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης, η δυνατότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης να προάγει την κοινοτική αρμονία και να αντιμετωπίσει τα τοπικά εμπόδια και τον έλεγχο των γραφειοκρατών είναι μόνο κάποια από τα μελανά σημεία της κατάστασης της ελληνικής δημόσιας διοίκησης. Επί του παρόντος, οι πολιτικοί και το διοικητικό προσωπικό υποστηρίζουν συχνά τις σχέσεις πελάτη-προστάτη που υποστηρίζουν το κυρίαρχο σύστημα και εμποδίζουν τις μεταρρυθμίσεις (Βουβάκης, 2021). Παρά τη συνεχή μεταμόρφωση, ο τομέας της δημόσιας διοίκησης συχνά αποτυγχάνει να τραβήξει την σωστή προσοχή και ο αντίκτυπός του στη ζωή των πολιτών είναι αναμφισβήτητος. Ο εκτεταμένος αντίκτυπος του δημόσιου τομέα υπογραμμίζει τη σημασία της κατανόησης αυτών των αλλαγών (Gamayuni et al, 2023). Το τεράστιο πεδίο της δημόσιας διοίκησης περιλαμβάνει τη δημιουργία, τη χρηματοδότηση και την εκτέλεση κυβερνητικών πολιτικών και το ρόλο του προσωπικού του δημόσιου τομέα σε αυτό το έργο. Απαιτεί εκτεταμένους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους για να επιτευχθεί ο στόχος παροχής βασικών αγαθών και υπηρεσιών σε τεράστιο αριθμό ανθρώπων. Οι δημόσιοι φορείς είναι υπεύθυνοι για τη λήψη μονομερών αποφάσεων που με την πάροδο του χρόνου θα καταλήξουν σε θετικά αποτελέσματα για την κοινωνική ευημερία (Σπανού, 2018).

Η παροχή κινήτρων στους πολίτες και τους ηγέτες να υιοθετήσουν ηθική συμπεριφορά είναι το κλειδί για την πρόληψη της διαφθοράς. Οι αρμόδιες αρχές που τηρούν τους νόμους σε έναν οργανισμό είναι απαραίτητες, αλλά μπορούν να λειτουργήσουν μόνο όταν υποστηρίζονται από μια ισχυρή κρατική υποδομή και κερδίζουν σεβασμό. Το αποτέλεσμα είναι η ταχεία οικονομική πρόοδος και η απελευθέρωση από τη λαβή της διαφθοράς. Η δημοκρατία γίνεται αδύναμη όταν η

διαφθορά δεν αμφισβητείται – όχι μόνο οι μεγάλες περιπτώσεις, αλλά ακόμη και οι πιο μικρές. Εάν οι κρατικοί θεσμοί και η πολιτική χάσουν την αξιοπιστία τους, η διαφθορά μπορεί εύκολα να επεκταθεί και να παγιωθεί (Li et al, 2023). Όσο περισσότερο το ζήτημα δεν αντιμετωπίζεται, τόσο πιο ανίσχυροι αισθάνονται οι πολίτες μπροστά στη διαφθορά, η οποία μπορεί στη συνέχεια να αποσπά βασικούς πόρους για παρατεταμένες χρονικές περιόδους. Η υπονόμευση της δημοκρατίας και η περιφρόνηση του δημόσιου συμφέροντος τροφοδοτούν την ανάπτυξη της διαφθοράς, οδηγώντας σε ένα κράτος όπου τα δικαιώματα σε αυτό παραμένουν όλο και περισσότερο απρόσιτα, συμπεριλαμβανομένης της ίσης πρόσβασης σε κοινωνικά οφέλη και ευκαιρίες για όλους (Σταυρόπουλος, 2013).

Η ενισχυμένη δημοκρατία είναι υποπροϊόν της χρηστής διακυβέρνησης, ενώ η διαφθορά έχει αρνητικές επιπτώσεις στο δημόσιο συμφέρον και στην ουσία της δημοκρατίας (Wahyono & Narmaditya, 2022). Ορισμένοι θεσμοί που καλλιεργούν τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την αποτελεσματική δημόσια διοίκηση βοηθούν στον έλεγχο της διαφθοράς. Ωστόσο, τα κράτη με κακή διοίκηση, ασταθή διακυβέρνηση και θεσμούς χαμηλής ποιότητας είναι πιο επιρρεπή στη διαφθορά και παρουσιάζουν μεγάλη δυσκολία να την ξεπεράσουν. Ένα ισχυρό θεμέλιο της βέλτιστης ρύθμισης της αγοράς, της πολιτικής σταθερότητας, των αποτελεσματικών κρατικών λειτουργιών και της αποτελεσματικής επιβολής του νόμου είναι επιτακτική ανάγκη για ένα κράτος χωρίς διαφθορά να προάγει την ανάπτυξη και την ευημερία, αποτρέποντας ταυτόχρονα τη διαφθορά (Βαβούρας και Μανώλας, 2004)

Στις δημοκρατικές κοινωνίες, είναι απαραίτητο να αντιμετωπίζεται η διαφθορά για να διατηρηθεί η λειτουργικότητά τους και να προωθηθεί η οικονομική ανάπτυξη. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα έθνη με λιγότερους πόρους, καθώς η διαφθορά εμποδίζει την κατάλληλη κατανομή των πόρων, οδηγώντας σε δημοσιονομική αστάθεια. Αυτό το πρόβλημα είναι ακόμη πιο σημαντικό σε χώρες που ήδη αντιμετωπίζουν δημοσιονομικά ελλείμματα (Ferrri et al, 2023). Συγκεκριμένα, η διαφθορά συνδέεται στενά με τη χαμηλή οικονομική ανάπτυξη, γεγονός που δείχνει ότι για να υπάρχει οικονομική βιωσιμότητα θα πρέπει να καταπολεμηθεί η διαφθορά. Επίσης στην ίδια κατεύθυνση, ο Βαβούρας (2016) αναφέρει ότι η κακή ποιότητα διακυβέρνησης (που επηρεάζεται από τη διαφθορά) και η ελλειπής δημοκρατία είναι στοιχεία που έχουν άμεση επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών.

Οι πολιτικοί ηγέτες αναμένεται συχνά να αναλάβουν δράση για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς αυτό έχει απήχηση στις απαιτήσεις των ψηφοφόρων τους. Για να αντιμετωπίσει κανείς το διάχυτο πρόβλημα της διαφθοράς, πρέπει πρώτα να εξετάσει τους πιθανούς παράγοντες κινδύνου και να αναλύσει τις πολλές παραλλαγές που μπορεί να λάβει. Είναι επιτακτική ανάγκη να διεξαχθεί ενδελεχής έρευνα προκειμένου να εφαρμοστούν αποτελεσματικές λύσεις. Τις τελευταίες δεκαετίες, τα έθνη σε όλο τον κόσμο καταπολεμούν τη διαφθορά δημιουργώντας οργανισμούς και τηρώντας τα διεθνή σύμφωνα. Η διαφθορά είναι ένα παγκόσμιο ζήτημα που επηρεάζει τόσο τις ανεπτυγμένες όσο και τις αναπτυσσόμενες περιοχές. Σε λιγότερο προηγμένα τεχνολογικά μέρη του κόσμου, τα ανεπαρκή μέτρα ελέγχου συμβάλλουν στο εύρος και τον αντίκτυπο της διαφθοράς (Βαβούρας, 2016).

Η διαφθορά στη Δημόσια Διοίκηση ενδεχομένως να είναι μια πηγή προβλημάτων αποτελεσματικότητας του δημοσίου τομέα και αν ελαχιστοποιηθεί θα μπορέσει να βελτιωθεί σημαντικά ο δημόσιος τομέας. Ωστόσο, έχει παρατηρηθεί παγκοσμίως ότι δεν υπάρχει μια ενιαία λύση για το ζήτημα. Η ποιοτική φύση της διαφθοράς διαφέρει από τη μια χώρα στην άλλη, καθιστώντας την εξάλειψη του φαινομένου πολύπλοκο έργο. Αυτό που αποδεικνύεται αποτελεσματικό σε μια περιοχή μπορεί να αποδειχθεί ανεπαρκές σε μια άλλη. Η έρευνα για τη διαφθορά είναι ζωτικής σημασίας για την κατανόηση και την καταπολέμηση του ζητήματος, και αυτή η μελέτη εστιάζει στους παράγοντες που την προκαλούν και τις συνέπειες που έχει στην τοπική διακυβέρνηση. Η ανακάλυψη των ριζών της διαφθοράς επιτρέπει μια ολιστική στρατηγική για την αποτροπή της σε κοινοτικό επίπεδο (Ratmono & Darsono, 2022). Ο παγκόσμιος αντίκτυπος της διαφθοράς έχει κερδίσει μεγάλη προσοχή στην εγχώρια και παγκόσμια βιβλιογραφία με αυξανόμενη πολυπλοκότητα σε αυτό το εκτεταμένο θέμα που επηρεάζει όλα τα επίπεδα της κοινωνίας. Αυτό το πολύπλευρο πρόβλημα επηρεάζεται βαθιά από πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά αίτια, με αποτέλεσμα εκτεταμένες οικονομικές επιπτώσεις, ξεπερνώντας κάθε εθνικό σύνορο. Η εκτεταμένη έρευνα στον τομέα της Δημόσιας Διοίκησης επικεντρώνεται στις επιπτώσεις των πρακτικών διαφθοράς στις συμπεριφορές των δημοσίων υπαλλήλων. Οι αντιλήψεις και οι πεποιθήσεις επιλεγμένων εργαζομένων σε συγκεκριμένο ΟΤΑ θα αναλυθούν. Η μελέτη στοχεύει να αποκτήσει μια εικόνα για τις σκέψεις των ατόμων σχετικά με τη διαφθορά και την προέλευσή της, αναλύοντας τις απόψεις τους. Απώτερος στόχος είναι η ανάληψη δράσης ενάντια σε αυτό το διαδεδομένο ζήτημα.

Η διπλωματική εργασία ασχολείται με συγκεκριμένο ΟΤΑ, το Δήμο Ραφήνας – Πικερμίου. Αποτελεί μια μελέτη περίπτωσης ενός μονάχα Δήμου, υποθέτοντας ότι είναι ένα παράδειγμα – ένας μέσος όρος για την πλειοψηφία των Δήμων στη χώρα μας. Συνεπώς, η εστίαση σε μια μόνο περίπτωση μπορεί να δώσει μια εικόνα του προβλήματος που θέλει να ερευνήσει και αφορά τη διαφθορά στους ΟΤΑ. Η σημαντικότητα του θέματος της πτυχιακής έγκειται στο γεγονός ότι η διαφθορά είναι συνολικά κοστοβόρα για τους ΟΤΑ. Η ανάδειξη των ζητημάτων που οι εργαζόμενοι στον ΟΤΑ θεωρούν ως προβλήματα είναι υψίστης σημασίας για την διαφάνεια του οργανισμού με στόχο την συνολική εξάρθρωση της διαφθοράς. Συνεπώς, η καταπολέμησή της διαφθοράς αφενός θα αυξήσει τη λειτουργικότητά τους, την εύρυθμη λειτουργία τους και αφετέρου θα τονώσει την εμπιστοσύνη των δημοτών εντός μιας κοινωνίας έναντι των αξιόπιστων και μη διεφθαρμένων ΟΤΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζονται αναλυτικά οι έννοιες της Δημόσιας Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα και σε διεθνές επίπεδο, έννοιες που αποτελούν τη θεωρητική βάση της εργασίας που πραγματοποιείται για συγκεκριμένο οργανισμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, πρώτου βαθμού.

1.1 Δημόσια διοίκηση

Η Ελληνική Δημόσια Διοίκηση, που χρονολογείται από την αρχαιότητα, έχει υποστεί πολυάριθμες αλλαγές στο πέρασμα των χρόνων. Έχει επηρεαστεί από διάφορους παράγοντες όπως ιστορικά γεγονότα, πολιτικά συστήματα και οικονομικές συνθήκες. Παρά τις αλλαγές αυτές, η Δημόσια Διοίκηση της Ελλάδας παραμένει ουσιαστική πτυχή της διακυβέρνησης στη χώρα. Σήμερα, είναι υπεύθυνη για την παροχή διαφόρων δημόσιων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής πρόνοιας. Επιπλέον, διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην επιβολή νόμων και κανονισμών. Ενώ αντιμετωπίζει προκλήσεις, όπως η διαφθορά και η γραφειοκρατία, η Ελληνική Δημόσια Διοίκηση συνεχίζει να προσπαθεί για πιο παραγωγική και αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών (Πάνου, 2021).

Η δημόσια διοίκηση είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική λειτουργία της κυβέρνησης αλλά και της κοινωνίας γενικότερα. Περιλαμβάνει τη διαχείριση πολιτικών και προγραμμάτων για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και τη διασφάλιση της κάλυψης των αναγκών τους. Η δημόσια διοίκηση απαιτεί ποικίλες δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένης της επικοινωνίας, της οργάνωσης και του προϋπολογισμού. Οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι πρέπει να συνεργαστούν με τους πολίτες και τους ηγέτες της κοινότητας για την αποτελεσματική υλοποίηση σχεδίων και πρωτοβουλιών. Ένα επιτυχημένο σύστημα δημόσιας διοίκησης προάγει την ισότητα και τη δικαιοσύνη στην κοινωνία, ενώ παράλληλα διασφαλίζει τη σταθερότητα και την πρόοδο. Από τους δρόμους μέχρι τις αίθουσες εξουσίας, όλοι μιλούν για την πρόοδο της δημόσιας διοίκησης. Η συζήτηση είναι πολύπλευρη, αγγίζοντας βασικά ζητήματα όπως το αν αξίζει να επιδιωχθεί η κρατική ιδιωτικοποίηση, τα επίπεδα διαφθοράς που ενσωματώνονται σε υψηλόβαθμα κυβερνητικά γραφεία, πόσο αποτελεσματικές είναι

πραγματικά οι δημόσιες υπηρεσίες, πόση συμμετοχή πρέπει να έχει η τοπική αυτοδιοίκηση στη συνένωση των κοινοτήτων κατά την αντιμετώπιση τοπικών ζητημάτων κ.α. Επί του παρόντος, το πελατειακό σύστημα που διαιώνίζεται από πολιτικούς και δημόσιους υπαλλήλους διατηρεί το status quo. Αυτά τα άτομα στοχεύουν να κρατήσουν τους δημοσίους υπαλλήλους περιορισμένους στις τρέχουσες θέσεις τους, αλλά το κλειδί για την πρόοδο είναι να αμφισβητήσουν τη γραφειοκρατική προσέγγιση (Λεκάκου, 2015).

Λόγω της δυναμικής της φύσης και του σημαντικού αντίκτυπου στη ζωή των πολιτών, οι αλλαγές στη δημόσια διοίκηση συχνά ξεφεύγουν από το ραντάρ της έρευνας, παρά το γεγονός ότι αποτελούν ένα συνεχώς αναπτυσσόμενο πεδίο. Ο ακριβής ορισμός του είναι πρόκληση, όπως τονίζει ο Τσέκος (2014). Ωστόσο, η κατανόηση αυτών των αλλαγών είναι ζωτικής σημασίας, καθώς η εμπέλεια του δημόσιου τομέα είναι εκτεταμένη, όπως ανέφερε ο Σπανού (2018). Μέσω καθιερωμένων κυβερνητικών καναλιών, η δημόσια διοίκηση περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες που προσπαθούν να επιτύχουν κυβερνητικούς στόχους και να προσφέρουν υπηρεσίες στο κοινό. Η δημόσια διοίκηση διερευνά την περίπλοκη αλληλεπίδραση διαφόρων οργανισμών (Τσέκος, 2014) και περιλαμβάνει θέματα όπως η δημιουργία, η εκτέλεση και η χρηματοδότηση πολιτικών υπό την καθοδήγηση της κυβέρνησης, καθώς και ο ρόλος των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα. Τέτοιοι στόχοι απαιτούν επενδύσεις σε σημαντικούς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους (Τσακαλάκης, 2014).

Καθ' όλη τη διάρκεια των πολιτικών συζητήσεων, η αναποτελεσματικότητα της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης δημιουργεί εκτεταμένη ανησυχία στους πολίτες της χώρας. Αυτή η αναποτελεσματικότητα και γενικότερα οι αρνητικές πτυχές του τομέα, συζητώνται και στην ακαδημαϊκή βιβλιογραφία. Ένας από τους λόγους της αναποτελεσματικότητας είναι η γραφειοκρατία όπως αναφέρει ο Μακρυδημήτρης (1996) και αυτή αποτελεί ένα από τα κυρίαρχα προβλήματα, που βασίζεται στη νοοτροπία των υπαλλήλων και γενικότερα της κοινωνίας, για την οποία χρειάζονται συνεχείς προσπάθειες υπέρβασης. Επίσης ένα ακόμη πρόβλημα που οδηγεί στην έλλειψη αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης αναφέρει ο Κέφης (1998), ως την έλλειψη κατευθυντήριων εντολών από το κράτος. Οι συνέπειες αυτού του ζητήματος συνεπάγονται σημαντικό ετήσιο κόστος για την Ελλάδα, με μία από τις υψηλότερες διοικητικές δαπάνες από όλα τα έθνη της ΕΕ. Τα περιττά γραφειοκρατικά εμπόδια αποτρέπουν τα επιχειρηματικά εγχειρήματα και τις επενδυτικές ευκαιρίες,

επιδεινώνοντας τις οικονομικές πιέσεις της χώρας που προκαλούνται από την ύφεση και την πολιτική αστάθεια. Τέτοιες οικονομικές και γραφειοκρατικές προκλήσεις προσθέτουν επιπλέον βάρη στην καθημερινότητα των πολιτών, περιπλέκοντας περαιτέρω τη λειτουργία του δημόσιου τομέα (Τσέκος, 2014).

Αποκαλούμενη συχνά ως ο «μεγάλος ασθενής», η ελληνική δημόσια διοίκηση αγωνίστηκε να εκτελέσει τα καθήκοντά της, όπως αποδείχθηκε κατά τη διάρκεια της οικονομικής αλλά και της υγειονομικής κρίσης, όταν και ήρθαν στο φως ζητήματα συντονισμού και αναποτελεσματικότητας. Παράγοντες που συμβάλλουν σε αυτήν την αναποτελεσματικότητα περιλαμβάνουν την κακή παραγωγικότητα, την έλλειψη εποπτείας και την υπερβολική συγκέντρωση ισχύος (Σφήκας, 2021). Επιπλέον, οι πρακτικές πρόσληψης πολιτικών κομμάτων έχουν προσθέσει στο πρόβλημα, με αποτέλεσμα το προσωπικό που δεν διαθέτει τις κατάλληλες δεξιότητες και τον αριθμό, μειώνοντας περαιτέρω τη λογοδοσία. Σύμφωνα με τα ευρήματα του Σωτηρόπουλου (2021), η διοίκηση αμελούσε να αναγνωρίσει τον πραγματικό αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων στην πρόσφατη απογραφή. Αυτό το εμπόδιο αποτελεί απειλή για την παροχή εξαιρετικών υπηρεσιών και τον περιορισμό της πιθανής επέκτασης. Τονίζει, επίσης, τη σημασία της ανάπτυξης του κράτους για τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών, που έχει άμεση σχέση με την ποιότητα της δημοκρατίας και το εκσυγχρονιστικό εγχείρημα της Ελλάδας.

Κατά την Μαυρομουστάκου (2016), η αναποτελεσματικότητα και η κακή απόδοση μαστίζουν την ελληνική δημόσια διοίκηση καθώς είναι σημαντικά αδύναμη με περιορισμένη ισχύ. Αυτό αποδίδεται στη διοικητική αυτονομία και τη συγκεντρωτική λήψη αποφάσεων που συχνά οδηγεί σε ασαφείς κατευθυντήριες γραμμές και αναπτυξιακή πολιτική σε κρατικό επίπεδο, οδηγώντας σε αναποτελεσματικότητα των δημόσιων φορέων. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στους παχυλούς μισθούς παρά στα προσόντα των εργαζομένων και στους στόχους απόδοσης και δεν δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην εκπαιδευτική ή επαγγελματική ανάπτυξη των νεοπροσληθέντων, όπως σημειώνει η Μαυρομουστάκου (2016). Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα υστερεί στην προσφορά εκπαίδευσης, κατάρτισης και καθοδήγησης στις πιο πρόσφατες τεχνικές.

Σε πολυάριθμες ευρωπαϊκές δομές, η Ελλάδα έχει λάβει μέρος σε πολλά έργα και προγράμματα που συγχρηματοδοτήθηκαν, με αποτέλεσμα μεγάλη επιτυχία. Ωστόσο, οι συνεχιζόμενες συστημικές αδυναμίες σε όλη την Ελλάδα συνεχίζουν να επηρεάζουν

αρνητικά αυτές τις επιχειρήσεις, όπως σημειώνει ο Τζέμος (2020). Η ύπαρξη ρυθμιστικής ασάφειας, ad hoc νομοθεσίας και νόμων χαμηλής ποιότητας συνεχίζουν να επιδεινώνουν τα προϋπάρχοντα προβλήματα. Ακόμη και με την παρουσία σύγχρονων τεχνικών διαχείρισης, εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη διυπηρεσιακής συνεργασίας, που οδηγεί σε αναποτελεσματικούς δείκτες παραγωγικότητας και αποδοτικότητας και οργανωτική κατάρρευση (Πισσαρίδης et.al., 2020). Επιπλέον, λόγω της χαμηλής διείσδυσης του Διαδικτύου και της ευρυζωνικής ανάπτυξης, οι ηλεκτρονικές διαδικασίες και η ηλεκτρονική διακυβέρνηση υποφέρουν. Ο εκσυγχρονισμός του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ελλάδας παρεμποδίστηκε από πολλούς παράγοντες όπως η διαφθορά, η έλλειψη κινήτρων και η έλλειψη αξιοκρατίας. Αυτά τα ζητήματα επιδεινώνονται περαιτέρω από την έλλειψη σαφών οικονομικών σχεδίων που δυσχεραίνουν τις διοικητικές αλλαγές για την ελληνική δημόσια διοίκηση (Γιαννακοπούλου, 2023). Σύμφωνα με τον Σπανού (2018), το χρηματοπιστωτικό σύστημα μαστίζεται από υπερβολικό συγκεντρωτισμό, γραφειοκρατία και αναποτελεσματικότητα. Ως εκ τούτου, απαιτούνται σημαντικές αλλαγές για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του Δημοσίου Τομέα έτσι ώστε να παράγει ποιοτικές υπηρεσίες προς το κοινό.

1.1.1 Νέα Δημόσια Διοίκηση

Τη δεκαετία του 1980, η Νέα Δημόσια Διοίκηση ολοκληρώθηκε, χάρη στη διοίκηση Ρήγκαν. Η εξέλιξή του ήταν καθοριστική εκείνη την περίοδο, αλλά τα επόμενα χρόνια καθιερώθηκε λόγω της σύνδεσής του με τη Δημόσια Διοίκηση. Αν και οι φράσεις "δημόσιες υπηρεσίες" και "δημόσια διοίκηση" χρησιμοποιούνται συχνά εναλλακτικά, είναι δύσκολο να τις ξεχωρίσουμε, όπως υποδεικνύεται από μελετητές και νομοθέτες. Ως εκ τούτου, η διευκρίνιση είναι ζωτικής σημασίας. Η εναλλακτική προσέγγιση της Νέας Δημόσιας Διοίκησης εκτιμά την ποιότητα των υπηρεσιών έναντι του καταπιεστικού ελέγχου (Σπανού, 2018). Αντί να χρησιμοποιεί αυταρχικά μέσα, επικεντρώνεται στην ενδυνάμωση του κοινού παρέχοντας βασικές υπηρεσίες και ενθαρρύνοντας την αυτάρκεια. Η ικανοποίηση των αναγκών του πολίτη έχει προτεραιότητα έναντι της αξιολόγησης αποκλειστικά των αποτελεσμάτων. Η Νέα Δημόσια Διοίκηση χρησιμοποιεί επιστημονικές αρχές και κανονισμούς διαχείρισης που οδηγούν σε ιδανικά αποτελέσματα. Τα καθήκοντα εξορθολογίζονται, τα καθήκοντα κατανέμονται και οι οικονομικοί και ανθρωπίνι πόροι αξιοποιούνται αποτελεσματικά. Εφαρμόζονται επίσης προηγμένες τεχνικές διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένων τακτικών κινήτρων και αξιολογήσεων απόδοσης (Μαυρομουστάκου, 2016).

Οι κυβερνήσεις και γενικά οι αρχές, βασιζόμενες στις πολυάριθμες επιστημονικές έρευνες, αναθέτουν στη δημόσια διοίκηση να αναθεωρήσει και να συμμορφωθεί με τις ανάγκες της τρέχουσας εποχής. Ο Κέφης (2014) υποστηρίζει ότι η επιθυμία για ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης αυξάνεται. Οι μελετητές υποστηρίζουν μια αλλαγή παραδείγματος σε ένα νέο μοντέλο διαχείρισης, που υποδεικνύει τη διαρκή δραστηριότητα, την παραγωγικότητα και την πρόοδο των επιχειρήσεων. Η Μαυρομούστακου (2016) συμβουλεύει ακόμη και τις κυβερνητικές υπηρεσίες να υιοθετήσουν μια πιο ανταγωνιστική νοοτροπία.

Ενώ υπάρχουν ποικίλες αναφορές για τη γένεσή της - άλλοι αναφέρουν τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, άλλοι την Αυστραλία - οι απαρχές της Νέας Δημόσιας Διοίκησης μπορούν στην πραγματικότητα να αναχθούν στη Μεγάλη Βρετανία. Από εκεί, έκανε το δρόμο του σε όλο τον κόσμο, με χώρες όπως η Αυστραλία και οι ΗΠΑ να το υιοθετούν από νωρίς. Σήμερα, έχει εξελιχθεί σε μια διάχυτη παρουσία στη δημόσια διοίκηση παγκοσμίως. Η ΝΔΔ είναι ένα κύριο εργαλείο που χρησιμοποιούν οι κυβερνήσεις καθώς προσπαθούν να αναδιαμορφώσουν τον δημόσιο τομέα τους και διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στα σχέδια αναδιάρθρωσης πολλών δυτικών εθνών (Κέφης, 2014). Μάλιστα, έχει γίνει σχεδόν πανταχού παρόν στη σύγχρονη διακυβέρνηση. Ενσωματώνοντας φυσικούς, οικονομικούς και πολιτικούς πόρους, η ΝΔΔ ενσωματώνει μια διεπιστημονική προσέγγιση στη διαχείριση, από το 2020. Πιστεύεται ότι είναι μια φιλοσοφία, ιδεολογία ή συλλογή προκαθορισμένων μεθόδων διαχείρισης, η οποία περιλαμβάνει λειτουργίες σχεδιασμού, ελέγχου και οργάνωσης. Μια ομάδα προσεγγίσεων και τεχνικών διαχείρισης μπορεί να θεωρηθεί ως πακέτο ή όραμα. Οι πρακτικές κερδοσκοπικού χαρακτήρα του ιδιωτικού τομέα παρείχαν τη βάση για πολλές από αυτές τις στρατηγικές όπως τεκμηριώνεται από τον Μακρυδημήτρη (2013).

Η ΝΔΔ είναι μια ολοκληρωμένη ιδέα, για την οποία ο Σωτηρόπουλος (2019) αναφέρει ότι περιλαμβάνει πολλαπλές διασυνδεδεμένες πτυχές του δημόσιου τομέα. Η έμφαση στην παροχή υπηρεσιών κορυφαίας βαθμίδας και η παροχή στους δημόσιους διευθυντές μεγαλύτερης ελευθερίας για τη διακυβέρνηση των λειτουργιών, παράλληλα με την κατανομή πόρων και τις αποζημιώσεις των εργαζομένων με βάση την απόδοση, αποτελούν κρίσιμο στοιχείο της ΝΔΔ, όπως δήλωσε ο Τζέμος (2019). Επιπλέον, η φιλοσοφία του ΝΔΔ υπερασπίζεται τον ανταγωνισμό μεταξύ των δημόσιων ιδρυμάτων και ενθαρρύνει μια ανοιχτή στάση απέναντι στους εξωτερικούς φορείς για τη βελτίωση της επίτευξης των δημόσιων φιλοδοξιών (Παπαϊωάννου, 2023).

Με επίκεντρο τα αποτελέσματα και όχι τις διαδικασίες, η ΝΔΔ μετατοπίζεται προς έναν χώρο εργασίας με γνώμονα την απόδοση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αποκεντρωμένη διαχείριση, καθώς και ανταμοιβές και ποινές που οδηγούν σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον για τους δημόσιους φορείς που μπορούν να ανταποκριθούν άμεσα στις αλλαγές. Μια τέτοια προσέγγιση προάγει έναν πολύ πιο αποτελεσματικό δημόσιο τομέα χωρίς κόστος πεζοπορίας και παρεμπόδιση της οικονομικής απόδοσης, με το πρόσθετο όφελος της δημόσιας ανατροφοδότησης που οδηγεί σε βελτιωμένη ανάπτυξη. Απαιτεί μια αλλαγή κουλτούρας με κυβερνητικά προγράμματα να διαλύονται και να επικρατούν οι διάλογοι με το κοινό, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους πολίτες να εξερευνήσουν εναλλακτικές ιδιωτικές λύσεις, όπως υποστήριξε ο Τζέμος (2019).

Έχουν διεξαχθεί πολυάριθμες μελέτες σχετικά με το κίνημα της ΝΔΔ, το οποίο βασίζεται σε βασικές αρχές και πεποιθήσεις. Η ιεράρχηση των αποτελεσμάτων της δημόσιας υπηρεσίας έναντι των γραφειοκρατικών διαδικασιών βρίσκεται στο επίκεντρο αυτής της προσέγγισης. Με τη διαίρεση της εκτελεστικής εξουσίας σε πολλαπλά μέρη και την εξωτερική ανάθεση των δημόσιων υπηρεσιών σε ιδιωτικούς φορείς, τα ανόμοια τμήματα μπορούν να συνεργαστούν για να δημιουργήσουν και να εφαρμόσουν δημόσιες πολιτικές με αποκεντρωμένο τρόπο. Η εφαρμογή επιχειρηματικών θεωριών και εμπειριών μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερες κυβερνητικές επιδόσεις. Το ΝΔΔ δεν είναι απλώς ένας όρος, αλλά μάλλον μια προσέγγιση στη δημόσια διοίκηση που συνδυάζει επιστημονικά, επιχειρηματικά, και άλλους τομείς σπουδών. Όσοι χρησιμοποιούν αυτήν την τεχνική στοχεύουν να ενισχύσουν τις σύγχρονες γραφειοκρατίες βελτιστοποιώντας την απόδοση, την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα. Ενοποιούν διάφορες μελέτες σε ένα ενιαίο πλαίσιο, όπως προτείνει ο Χατζηδημητρίου (2017).

Οι σύγχρονες τάσεις της δημόσιας διοίκησης εξελίσσονται τον τελευταίο καιρό, με νέες αλλαγές να εφαρμόζονται σταδιακά. Αυτές οι τάσεις στοχεύουν στη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών και της συνολικής διακυβέρνησης. Περιλαμβάνουν τη χρήση της τεχνολογίας στην παροχή υπηρεσιών, τη συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση πολιτικής, την αύξηση της διαφάνειας και της λογοδοσίας και τη μείωση της γραφειοκρατίας. Η νέα δημόσια διοίκηση υιοθετεί σταδιακά αυτές τις τάσεις, οι οποίες αναμένεται να οδηγήσουν σε καλύτερη παροχή υπηρεσιών, μείωση της διαφθοράς και μεγαλύτερη ικανοποίηση των πολιτών. Στον σημερινό παγκοσμιοποιημένο κόσμο, η αλληλεπίδραση ανθρώπων με διαφορετικά πολιτιστικά υπόβαθρα και ενδιαφέροντα έχει γίνει συνηθισμένη. Για να αντιμετωπίσουν τις εκτεταμένες επιπτώσεις της

παγκοσμιοποίησης, ορισμένες χώρες δημιουργούν νέες κεντρικές δημόσιες υπηρεσίες που εξαρτώνται λιγότερο από μη ευθυγραμμισμένους μηχανισμούς (Πετρίδου, 2022). Σε ένα πλαίσιο που βασίζεται στην αγορά, πολυάριθμες αυτοδιοικητικές ομάδες συνυπάρχουν με κεντρικές δημόσιες υπηρεσίες. Αυτές οι εγκαταστάσεις έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη δημιουργία και εφαρμογή πολιτικών αποφάσεων, καθώς και στη διαχείριση των δημόσιων ανέσεων. Θα πρέπει να αναμένονται διαφορετικές προσεγγίσεις από τις κυβερνήσεις κατά την παροχή υπηρεσιών, σύμφωνα με την έρευνα του Χατζηδημητρίου το 2017. Η ΝΔΔ πιστεύει ότι οι αρχές του μπορούν να έχουν παγκόσμια εφαρμογή. Έχει διαπιστωθεί ότι οι πολιτιστικές προσαρμογές είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων διαχείρισης των δημόσιων υπηρεσιών σε διάφορα έθνη. Ένα ενδιαφέρον παράδειγμα αυτού είναι η Τουρκία, όπου οι οργανισμοί του ιδιωτικού τομέα ασπάζτηκαν τις αρχές της δημόσιας υπηρεσίας, αντί της συνήθους αντίθετης τάσης (Λασκαρέλη, 2022).

Εν μέσω του σύγχρονου μοτίβου της εξωτερικής ανάθεσης, των ιδιωτικοποιήσεων και των συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα στην οικονομία, ορισμένοι θεσμοί στη δημόσια διοίκηση επιμένουν στην απροθυμία τους να αλλάξουν. Τα ανυποχώρητα συμφέροντά τους εμποδίζουν την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων, παρόλο που οι ίδιοι αναζητούν πιο αποτελεσματικές υπηρεσίες (Παππάς, 2014). Ωστόσο, η ΝΔΔ αναγνωρίζεται ως ένα καινοτόμο παγκόσμιο σχέδιο για προοδευτικές δημόσιες διοικήσεις. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε έναν παγκόσμιο μετασχηματισμό προς την αναδιάρθρωση των οργανισμών εντός του δημόσιου τομέα. Η διεθνής σύγκλιση είναι μια τάση που έχουν προσελκύσει ακόμη και τα εδραιωμένα πολιτικά συστήματα και οι θεσμοθετημένες δημόσιες διοικήσεις. Αυτό το κίνημα έλαβε υποστήριξη από τον ΟΟΣΑ, ο οποίος βοήθησε στην προώθηση του σχηματισμού του σύμφωνα με τον Ψωμάς (2013).

Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις του Doran (2021), μοναδικές τάσεις διοικητικής μεταρρύθμισης μπορούν να παρατηρηθούν στη Φινλανδία, τη Μεγάλη Βρετανία, τη Νότια Ζηλανδία και τη και σημειώνουν ότι δεν υπάρχει καθολικό μοντέλο για δημόσιους οργανισμούς, καθώς οι χώρες μπορούν να επιλέξουν μια σειρά από εναλλακτικές. Διαρθρωτικά ζητήματα εντός των πολιτικών και διοικητικών δομών των αναπτυσσόμενων χωρών αναφέρονται ως περιοριστικά της αποτελεσματικότητας του συστήματος ΝΔΔ. Ζητήματα όπως η λογοδοσία, η ηθική και οι προκαταλήψεις της διαχείρισης παραμένουν αδιευκρίνιστα.

1.1.2 Δυσχέρειες

Η ενσωμάτωση της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας (Total Quality Management - TQM) και η νέα τεχνολογία είναι απαραίτητες για τη βελτίωση της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών στη σύγχρονη δημόσια διοίκηση (Masuda et al, 2022). Η κακοδιαχείριση και η διαφθορά μαστίζουν τον τομέα για πάρα πολύ καιρό, οδηγώντας σε ασαφή νομικά συστήματα και ενέργειες δημοσίων υπαλλήλων που δεν δικαιολογούνται. Οι ανεπάρκειες επίλυσης προβλημάτων έχουν επιδεινώσει την κατάσταση, με αποτέλεσμα γραφειοκρατικές διαδικασίες και παρατεταμένες δικαστικές υποθέσεις, υποβαθμίζοντας περαιτέρω τη φήμη της κυβέρνησης. Επομένως, για να αντιμετωπιστούν αυτές οι προκλήσεις, απαιτούνται καινοτόμες προσεγγίσεις (Ψωμάς, 2013).

Στον απόηχο της οικονομικής πτώσης της Ελλάδας που ξεκίνησε το 2008, η δημόσια διοίκηση αντιμετώπισε αξιοσημείωτα εμπόδια, όπως τα οικονομικά κόστη και η ποιότητα υπηρεσιών. Ως απάντηση, έγιναν ενέργειες, όπως η αναπροσαρμογή των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων (Λιαρμακόπουλος, 2013). Ωστόσο, χωρίς αποτελεσματικά μέτρα σχεδιασμένα για καλύτερη αποτελεσματικότητα και υπηρεσίες, αυτά τα μέτρα δεν αντιμετωπίζουν τα βασικά προβλήματα, διαιωρίζοντας αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία και την ανάπτυξη της Ελλάδας. Το 2016, ο Μπίνας ανέφερε ότι η ελληνική κυβέρνηση γνώρισε σημαντικούς κοινωνικούς, πολιτικούς και οικονομικούς μετασχηματισμούς, αφού συμφώνησε σε πολλαπλές ριζοσπαστικές διεθνείς και ευρωπαϊκές συμφωνίες λόγω της κρίσης στην Ευρωζώνη. Οι Ελληνικές κυβερνήσεις μέσω της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα δεν επέδειξαν δέουσα προσοχή για την ευημερία του κοινού και την οικονομική σταθερότητα στις πρακτικές πρόσληψης, όπως η υποστήριξη για την κάλυψη θέσεων. Η Λεκάκου (2015) εξέθεσε περαιτέρω τις αρνητικές επιπτώσεις αυτού του συστήματος στην πολιτική διαχείριση της Ελλάδας κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης.

Η Ελλάδα βασιζόταν σε μεγάλο βαθμό στους ξένους δανειστές από τη δεκαετία του '70 και μετά, προκειμένου να διατηρήσει την οικονομία της με υπερβολικές δαπάνες. Η χρηματοδότηση από την ευρωπαϊκή κοινότητα ήταν κυρίως προσανατολισμένη προς την κατανάλωση, ενώ οι ανάγκες υποδομής και ανάπτυξης παραβλέφθηκαν, όπως παρατήρησε η Σπανού (2018). Αποτέλεσμα αυτής της παράβλεψης ήταν μια πολυπληθής δημόσια διοίκηση με μεγάλο αριθμό δημοσίων υπαλλήλων, που οδήγησε σε εκτεταμένη κακοδιαχείριση κονδυλίων και αναποτελεσματικότητα. Επιπλέον, ο δανεισμός έγινε το δεκανίκι της Ελλάδας, με αποτέλεσμα μια σημαντική συσσώρευση χρέους του δημόσιου

τομέα, που οδήγησε σε μείωση των οργανικών θέσεων που με τη σειρά τους οδήγησαν σε πτώση της αποτελεσματικότητας του δημοσίου τομέα, όπως επισημαίνει ο Χατζηδημητρίου (2017).

Η αναποτελεσματικότητα και το πλεόνασμα εργαζομένων συχνά αναφέρεται ότι ταλαιπωρούν τον δημόσιο τομέα της Ελλάδας εδώ και χρόνια. Με την ελπίδα να διορθωθούν αυτά τα ζητήματα, η χώρα άρχισε να εφαρμόζει μεταρρυθμίσεις κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990. Το πρώτο βήμα ήταν η μείωση των πολιτικών προσλήψεων και η εφαρμογή σταδιακών αντικαταστάσεων συνταξιοδότησης. Ως έχει, το ένα πέμπτο όλων των συνταξιούχων χρειάζεται να αντικατασταθεί (Παππάς, 2014). Το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης έχει πρωτοστατήσει σε σημαντικές αλλαγές προσωπικού και διαρθρωτικών αλλαγών για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος. Μία από τις κύριες προσπάθειές τους περιλαμβάνει την εξάλειψη των απολύσεων μεταξύ οργανισμών της δημόσιας υπηρεσίας που δεν εξυπηρετούν καμία λειτουργία ή ανταγωνίζονται άσκοπα μεταξύ τους (Ρωσσίδης, 2017).

1.1.3 Η Διακυβέρνηση

Στη σημερινή εποχή, η διακυβέρνηση σχετίζεται με διάφορα επίπεδα (π.χ. κυβέρνηση, δημόσιο, τοπική αυτοδιοίκηση, κ.α.) και αποτελεί μια πολυσύνθετη έννοια. Συνδυάζει την αποτύπωση της εφαρμογής των πολιτικών της κυβέρνησης και την αποτελεσματικότητα των πολιτικών αυτών. Ο Βαβούρας (2016) ορίζει τη διακυβέρνηση ως τις διαδικασίες και τα συστήματα λήψης / εφαρμογής αποφάσεων που διέπει έναν οργανισμό ή μια κοινωνία και διακρίνει τέσσερα είδη διακυβέρνησης: την εταιρική, την τοπική, την εθνική και τη διεθνή διακυβέρνηση. Η άσκηση εξουσίας καταλογίζεται ως μια συνεχής διαδικασία που περιλαμβάνει τον αναλυτικό σχεδιασμό λαμβάνοντας υπόψη κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες. Μέσω της διακυβέρνησης επιχειρείται ένας συντονισμός των φορέων και των ομάδων ενδιαφέροντος που σχετίζονται με τον κλάδο. Στη σύγχρονη εποχή, η έννοια της διακυβέρνησης περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα πρακτικών και αρχών που είναι θεμελιώδους σημασίας για την αποτελεσματική, ηθική και δίκαιη διαχείριση διαφόρων οργανισμών και οντοτήτων. Η έννοια αυτή έχει εξελιχθεί σημαντικά με την πάροδο του χρόνου,

προσαρμοζόμενη στις αλλαγές της τεχνολογίας, της παγκοσμιοποίησης, των κοινωνικών προτύπων και των πολιτικών τοπίων.

Η διακυβέρνηση, με την ευρύτερη έννοια, αναφέρεται στις διαδικασίες, τις δομές και τους μηχανισμούς μέσω των οποίων οι οργανισμοί και οι κοινωνίες οργανώνουν, διαχειρίζονται και ελέγχουν τις υποθέσεις τους. Αυτό περιλαμβάνει τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, την κατανομή των πόρων και την εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων όπως αναφέρουν οι Mansell και Steinmueller (2020). Η διακυβέρνηση δεν περιορίζεται στα κυβερνητικά όργανα, αλλά εφαρμόζεται σε ένα ευρύ φάσμα οντοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών, των μη κερδοσκοπικών οργανισμών και των διεθνών οργανισμών. Με την έλευση της ψηφιακής εποχής, η διακυβέρνηση έχει υποστεί σημαντικό μετασχηματισμό. Η εμφάνιση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) έχει αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνονται, εφαρμόζονται και κοινοποιούνται οι αποφάσεις. Έχει επίσης εισάγει νέες προκλήσεις που σχετίζονται με την προστασία της ιδιωτικής ζωής των δεδομένων, την κυβερνοασφάλεια και το ψηφιακό χάσμα (Mansell και Steinmueller, 2020).

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης έχει επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής της διακυβέρνησης πέρα από τα εθνικά σύνορα, καθιστώντας αναγκαία τη συνεργασία και τον συντονισμό μεταξύ εθνών και διεθνών οργανισμών. Αυτό έχει οδηγήσει στον πολλαπλασιασμό των μηχανισμών παγκόσμιας διακυβέρνησης σε τομείς όπως το εμπόριο, το περιβάλλον και τα ανθρώπινα δικαιώματα (Weiss και Wilkinson, 2018).

Στον εταιρικό κόσμο, η διακυβέρνηση αφορά το σύνολο των κανόνων, των πρακτικών και των διαδικασιών που χρησιμοποιούνται για τη διεύθυνση και τη διαχείριση μιας εταιρείας σύμφωνα με τον Tricker (2019). Η σύγχρονη εταιρική διακυβέρνηση δίνει έμφαση στη διαφάνεια, τη λογοδοσία και τη δέσμευση των ενδιαφερόμενων μερών. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό υπό το πρίσμα των πολυάριθμων εταιρικών σκανδάλων και της αυξανόμενης σημασίας της κοινωνικής ευθύνης.

Η σύγχρονη διακυβέρνηση αναγνωρίζει όλο και περισσότερο τη σημασία των συμμετοχικών προσεγγίσεων, με τη συμμετοχή διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στο πλαίσιο της τοπικής διακυβέρνησης, του αστικού σχεδιασμού και της κοινοτικής ανάπτυξης (Cornwall, 2016). Ακόμη, με τις αυξανόμενες ανησυχίες για την κλιματική αλλαγή και την αειφορία,

η περιβαλλοντική διακυβέρνηση έχει αποκτήσει εξέχουσα σημασία. Πρόκειται για την ανάπτυξη πολιτικών και πρακτικών για τη βιώσιμη διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων και την αντιμετώπιση των παγκόσμιων περιβαλλοντικών προκλήσεων (Lemos και Agrawal, 2006).

Τέλος, η σύγχρονη διακυβέρνηση αντιμετωπίζει συνεχώς και ολοένα και περισσότερες προκλήσεις στην εφαρμογή της όπως η διαφθορά, η αναποτελεσματικότητα και ο αποκλεισμός ορισμένων ομάδων. Οι κριτικές φωνές επικεντρώνονται παράλληλα σε ζητήματα όπως η συγκέντρωση εξουσίας, η επιρροή ομάδων ειδικών συμφερόντων και η διάβρωση των δημοκρατικών αρχών σε ορισμένα μοντέλα διακυβέρνησης (Rothstein, 2011). Σε γενικές γραμμές όμως, η σύγχρονη διακυβέρνηση είναι μια δυναμική και πολύπλευρη έννοια, η οποία διαμορφώνεται από τις τεχνολογικές εξελίξεις, τις παγκόσμιες διασυνδέσεις και τις εξελισσόμενες κοινωνικές αξίες.

Η αξιολόγηση της διακυβέρνησης είναι μια πολύπλευρη διαδικασία που έχει εξελιχθεί και περιλαμβάνει διάφορες προσεγγίσεις, καθεμία από τις οποίες αντικατοπτρίζει διαφορετικά πλαίσια και στόχους. Οι προσεγγίσεις αυτές διαφέρουν ως προς τις μεθοδολογίες, τους δείκτες και τις υποκείμενες θεωρίες τους, προσφέροντας μια ολοκληρωμένη κατανόηση της αξιολόγησης της διακυβέρνησης και των επιπτώσεών της στην πολιτική και την πρακτική.

Παραδοσιακά, η αξιολόγηση της διακυβέρνησης επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό από τις αρχές της παραδοσιακής δημόσιας διοίκησης, δίνοντας έμφαση στη γραφειοκρατική αποτελεσματικότητα, την τήρηση των κανόνων και τη διοίκηση από πάνω προς τα κάτω, χρησιμοποιώντας συχνά ποσοτικές μετρήσεις, όπως η δημοσιονομική απόδοση και η αποτελεσματικότητα της παροχής υπηρεσιών (Rosenbloom, Kravchuk, & Clerkin, 2015). Η έλευση της Νέας Δημόσιας Διοίκησης εισήγαγε πρακτικές του ιδιωτικού τομέα στη δημόσια διακυβέρνηση, εστιάζοντας στα αποτελέσματα, την αποτελεσματικότητα και την εξυπηρέτηση των πελατών, με αξιολογήσεις που περιλαμβάνουν μετρήσεις επιδόσεων και αναλύσεις κόστους-οφέλους (Hood, 1995).

Η έννοια της "χρηστής διακυβέρνησης" ή του χρηστού τρόπου που ένα πρόσωπο εξουσίας ασκεί διακυβέρνηση, που εισήχθη από διεθνείς οργανισμούς όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και τα Ηνωμένα Έθνη, ενσωματώνει ευρύτερα κριτήρια όπως η διαφάνεια, η

λογοδοσία, η συμμετοχή και το κράτος δικαίου, με αξιολογήσεις που αξιολογούν τις δημοκρατικές διαδικασίες και τη θεσμική ακεραιότητα (Grindle, 2007). Η δημοκρατική διακυβέρνηση δίνει έμφαση στη δημοκρατική πτυχή της διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της εκλογικής ακεραιότητας, εστιάζοντας τις αξιολογήσεις στη συμμετοχή των πολιτών και την ανταπόκριση στην πολιτική (Beetham, 1999).

Η δικτυακή διακυβέρνηση αντανακλά την αυξανόμενη πολυπλοκότητα των σύγχρονων κοινωνιών, αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα των συνεργατικών ρυθμίσεων μεταξύ πολλαπλών ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένης της κυβέρνησης, του ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών, εστιάζοντας στην ποιότητα των αλληλεπιδράσεων και των συλλογικών αποτελεσμάτων (Provan & Kenis, 2008). Η βιώσιμη διακυβέρνηση ενσωματώνει περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις, ζωτικής σημασίας στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, με αξιολογήσεις που αξιολογούν τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις και τη βιωσιμότητα των πόρων (Biermann & Pattberg, 2008).

Στον εταιρικό τομέα, η αξιολόγηση της διακυβέρνησης επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα των διοικητικών συμβουλίων, στις δεοντολογικές πρακτικές και στην αξία για τους μετόχους, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης των οικονομικών επιδόσεων και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (Tricker, 2012). Καθεμία από αυτές τις προσεγγίσεις προσφέρει ξεχωριστές προοπτικές και εστιάζει, και η επιλογή της προσέγγισης εξαρτάται συχνά από το συγκεκριμένο πλαίσιο και τα ενδιαφερόμενα μέρη που εμπλέκονται στη διαδικασία διακυβέρνησης.

1.1.4 Στόχοι μέτρησης της Διακυβέρνησης

Οι στόχοι της μέτρησης της διακυβέρνησης είναι ποικίλοι και πολύπλευροι, αντανακλώντας την πολυπλοκότητα και το εύρος της διακυβέρνησης ως έννοιας. Οι στόχοι αυτοί μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής:

- **Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας:** Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους της μέτρησης της διακυβέρνησης είναι η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δομών και των διαδικασιών διακυβέρνησης. Η αξιολογηση αυτή περιλαμβάνει την ανάλυση του πόσο καλά μια

κυβέρνηση ή ένας οργανισμός επιτυγχάνει τους δηλωμένους στόχους της και πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι για την επίδιωξη αυτών των στόχων. Η εστίαση συχνά αφορά την παροχή υπηρεσιών, την εφαρμογή πολιτικών και τη διαχείριση των δημόσιων πόρων (Rosenbloom, Kravchuk, & Clerkin, 2015).

- Προώθηση της διαφάνειας: Η μέτρηση της διακυβέρνησης αποσκοπεί στην προώθηση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στους οργανισμούς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Αξιολογώντας το άνοιγμα των διαδικασιών και τους μηχανισμούς που υπάρχουν για τη λογοδοσία των υπευθύνων λήψης αποφάσεων, οι μετρήσεις διακυβέρνησης μπορούν να βοηθήσουν να διασφαλιστεί ότι οι δράσεις και οι αποφάσεις λαμβάνονται προς το δημόσιο συμφέρον και υπόκεινται σε έλεγχο (Grindle, 2007).
- Ενίσχυση της συμμετοχής: Η μέτρηση της διακυβέρνησης συχνά ενέχει την αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) μπορούν να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Περιλαμβάνει την αξιολόγηση του πόσο καλά εκπροσωπούνται και ακούγονται οι φωνές διαφόρων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των περιθωριοποιημένων και μειονοτικών πληθυσμών, στις διαδικασίες διακυβέρνησης (Beetham, 1999).
- Αξιολόγηση της ανταπόκρισης των πολιτικών: Οι μετρήσεις της διακυβέρνησης αποσκοπούν στον προσδιορισμό του βαθμού στον οποίο οι πολιτικές και οι αποφάσεις ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις προτιμήσεις των διοικουμένων. Αυτό περιλαμβάνει την ανάλυση της ευθυγράμμισης των πολιτικών με τα δημόσια συμφέροντα και την προσαρμοστικότητα των συστημάτων διακυβέρνησης στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές ανάγκες σύμφωνα με τον Hood (1995).
- Βελτίωση συντονισμού και συνεργασίας: Κατά τη δικτυακή διακυβέρνηση, η αξιολόγηση αποσκοπεί στην εκτίμηση της αποτελεσματικότητας του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνητικών υπηρεσιών, των ιδιωτικών οργανισμών και της κοινωνίας των πολιτών. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την αντιμετώπιση σύνθετων, διατομεακών προκλήσεων (Provan & Kenis, 2008).
- Διατήρηση της ισορροπίας: Στη βιώσιμη διακυβέρνηση, η μέτρηση επικεντρώνεται στην ισορροπία μεταξύ της περιβαλλοντικής διαχείρισης, της κοινωνικής ευημερίας και της οικονομικής ανάπτυξης. Συμπεριλαμβάνει την αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των πολιτικών και των επιπτώσεών τους στις

διάφορες πτυχές της κοινωνίας και του περιβάλλοντος όπως αναφέρουν οι Biermann και Pattberg (2008).

- Εταιρική διακυβέρνηση και ηθικά πρότυπα: Στον εταιρικό κόσμο, η μέτρηση της διακυβέρνησης αποσκοπεί στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δομών εταιρικής διακυβέρνησης, των ηθικών προτύπων και των πρακτικών. Αυτό περιλαμβάνει την αξιολόγηση των επιδόσεων των διοικητικών συμβουλίων, τη συμμόρφωση με τα κανονιστικά πρότυπα και την εφαρμογή πρωτοβουλιών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (Tricker, 2012).

1.1.5 Στόχοι Αξιολόγησης της Διακυβέρνησης

Η αξιολόγηση της διακυβέρνησης περιλαμβάνει μια σειρά δεικτών που παρέχουν πλαίσια για την αξιολόγηση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της διακυβέρνησης σε διάφορες διαστάσεις. Οι δείκτες αυτοί αναπτύσσονται από διάφορους οργανισμούς και ιδρύματα και καθένας τους επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες πτυχές της διακυβέρνησης. Ορισμένοι από τους πιο γνωστούς είναι οι εξής:

Παγκόσμιοι Δείκτες Διακυβέρνησης (WGI): Αυτοί οι δείκτες αναπτύχθηκαν από την Παγκόσμια Τράπεζα και παρέχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της ποιότητας της διακυβέρνησης σε περισσότερες από 200 χώρες. Περιλαμβάνουν έξι διαστάσεις: Φωνή και λογοδοσία, πολιτική σταθερότητα και απουσία βίας/τρομοκρατίας, κυβερνητική αποτελεσματικότητα, ρυθμιστική ποιότητα, κράτος δικαίου και έλεγχος της διαφθοράς (Kaufmann, Kraay, & Mastruzzi, 2010).

Ο Handoyo (2023) παραθέτει αποτελέσματα έρευνας που δείχνουν τους μέσους όρους των δεικτών για διάφορες περιοχές – ηπείρους για όλες τις διαστάσεις του WGI. Τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στον Πίνακα 1, δείχνουν μεγάλες διακυμάνσεις ανάμεσα στις περιοχές. Οι υψηλότερες τιμές του δείκτη για τη Βόρεια Αμερική και ακολουθεί η Δυτική Ευρώπη. Αντιθέτως, οι χαμηλότερες τιμές εντοπίζονται για Ευρώπη και κεντρική Ασία, Μέση Ανατολή και Νότια Αμερική. Αναλυτικότερα οι τιμές παρουσιάζονται παρακάτω:

Πίνακας 1 - Μέσοι όροι WGI

Περιοχή / Πεδίο WGI	1	2	3	4	5	6
---------------------	---	---	---	---	---	---

East Asia and Pasific	45,6	55,4	55,7	55,3	53,7	52,6
Europe & Central Asia	31	33,1	41,8	43,7	33,6	32,7
Latin America & Caribbean	55,7	50,3	47,1	47,3	43,2	45,9
Middle East & South America	21,6	24,4	42,6	39,5	40,6	39,7
North America	87,9	72,3	92,8	92,4	92,4	90,7
Sub-Saharan Africa	31,8	31,1	24,9	27,5	28,3	30,2
Western Europe	84,4	73,3	82,7	84,3	83	80
South Asia	38,5	33,5	41,6	31,9	42,4	39,9

1: Φωνή και λογοδοσία, 2: πολιτική σταθερότητα και απουσία βίας/τρομοκρατίας, 3: κυβερνητική αποτελεσματικότητα, 4: Ρυθμιστική ποιότητα, 5: Κράτος Δικαίου, 6: Έλεγχος Διαφθοράς

Πηγή: Worldwide Governance Indicators, World Bank (2023)

Οι Kaufmann et al. (2010) αναφέρουν ότι η ισχυρή διακυβέρνηση, ιδίως όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης, τη ρυθμιστική ποιότητα και τον έλεγχο της διαφθοράς, συνδέεται στενά με υψηλότερους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης αφού δημιουργεί ένα ευνοϊκό περιβάλλον για επενδύσεις, καινοτομία και αποτελεσματική κατανομή πόρων. Οι υψηλότερες βαθμολογίες στους δείκτες διακυβέρνησης, ιδίως στο κράτος δικαίου και την πολιτική σταθερότητα, συσχετίζονται με καλύτερα αποτελέσματα στην υγεία, την εκπαίδευση και τη συνολική ανθρώπινη ανάπτυξη. Αυτή η σχέση υπογραμμίζει τη σημασία των σταθερών και υπεύθυνων δομών διακυβέρνησης για την κοινωνική ευημερία. Τέλος, οι δείκτες διακυβέρνησης που σχετίζονται με τη φωνή και τη λογοδοσία είναι σημαντικοί για να διασφαλιστεί ότι τα οφέλη για την ανάπτυξη είναι ευρέως κοινά. Οι μηχανισμοί διακυβέρνησης χωρίς αποκλεισμούς επιτρέπουν μεγαλύτερη συμμετοχή στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, διασφαλίζοντας ότι εκπροσωπούνται διαφορετικά κοινωνικά συμφέροντα.

Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς (CPI) της Διεθνούς Διαφάνειας: Ο δείκτης αυτός κατατάσσει τις χώρες με βάση τα αντιληπτά επίπεδα διαφθοράς στον δημόσιο τομέα, όπως αυτά προσδιορίζονται από εκτιμήσεις εμπειρογνομόνων και έρευνες κοινής γνώμης. Αποτελεί έναν από τους πιο ευρέως χρησιμοποιούμενους δείκτες για την

αξιολόγηση της διαφθοράς και της ακεραιότητας των συστημάτων διακυβέρνησης (Transparency International, 2021). Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι τιμές του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς των διαφόρων χωρών της Ευρώπης, για τα τελευταία χρόνια, συγκεκριμένα από το 2018 ως το 2023. Οι τιμές δείχνουν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των χωρών της Ευρώπης. Οι υψηλότερες τιμές του δείκτη σημαίνουν χαμηλότερη διαφθορά.

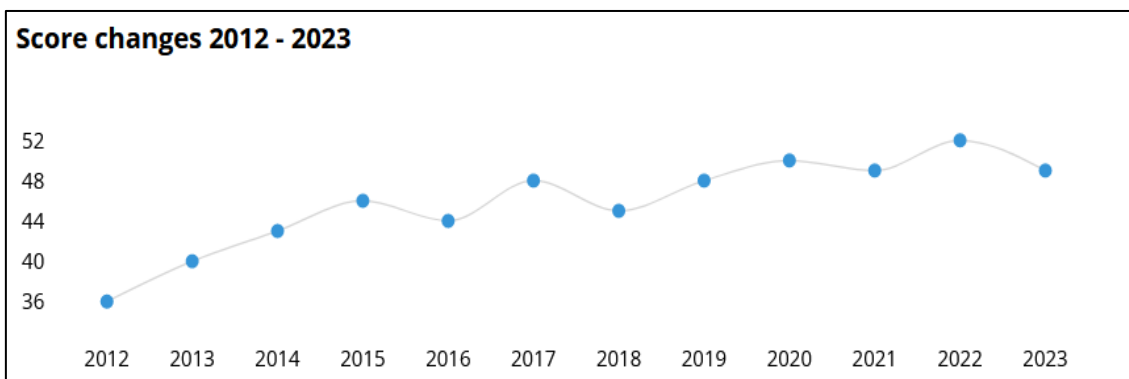
Πίνακας 2 - Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς στις χώρες της Ευρώπης 2018-2023

	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Αλβανία	37	36	35	36	35	36
Αυστρία	71	71	74	76	77	76
Βέλγιο	73	73	73	76	75	75
Γαλλία	71	72	71	69	69	72
Γερμανία	78	79	80	80	80	80
Δανία	90	90	88	87	88	88
Ελλάδα	49	52	49	50	48	45
Ηνωμένο Βασίλειο	71	73	78	77	77	80
Ισπανία	60	60	61	62	62	58
Ιταλία	56	56	56	53	53	52
Ρωσία	26	28	29	30	28	28
Πολωνία	54	55	56	56	58	60
Σουηδία	82	83	85	85	85	85
Φινλανδία	87	87	88	85	86	85

Πηγή: (Transparency International, 2023).

Η βαθμολογία μιας χώρας στην παραπάνω κλίμακα, είναι το αντιλαμβανόμενο επίπεδο διαφθοράς του δημόσιου τομέα σε μια κλίμακα από 0-100, όπου το 0 σημαίνει εξαιρετικά διεφθαρμένο και το 100 σημαίνει πολύ μεγάλη διαφάνεια στον τομέα. Η κατάταξη μιας χώρας είναι η θέση της σε σχέση με τις άλλες χώρες στον δείκτη. Οι βαθμολογίες μπορούν να αλλάξουν μόνο εάν αλλάξει ο αριθμός των χωρών που περιλαμβάνονται στον δείκτη.

Ολοκληρωμένα στοιχεία για τις χώρες σε παγκόσμια κλίμακα μπορεί κανείς να βρει στον ιστότοπο της Διεθνούς Διαφάνειας¹ για έτη από το 1995 ως σήμερα. Στη σημερινή εποχή, οι χώρες με την χαμηλότερη διαφθορά στον πλανήτη αναφέρονται κατά σειρά: Η Δανία, η Φινλανδία, η Νέα Ζηλανδία, η Νορβηγία, η Σιγκαπούρη, η Σουηδία, η Ελβετία, η Ολλανδία, η Γερμανία και το Λουξεμβούργο. Παρατηρείται ότι σε μεγάλο βαθμό αυτές είναι χώρες της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης. Αντιθέτως, οι χώρες με την υψηλότερη διαφθορά στον πλανήτη αναφέρονται κατά σειρά οι: Σομαλία, Βενεζουέλα, Συρία, Σουδάν, Υεμένη, Βόρεια Κορέα, Νικαράγκουα, Ταϊτή, Γουινέα, και Τουρκμενιστάν. Από τις 180 χώρες, η Ελλάδα βρίσκεται στην 59η θέση, με σκορ 49/100, έχοντας επιδείξει αρκετές διακυμάνσεις το τελευταίο διάστημα. Το γράφημα που ακολουθεί δείχνει την εξέλιξη του δείκτη στη χώρα μας τα τελευταία 11 χρόνια. Η Ελλάδα το 2012 βρισκόταν στην 36^η θέση και σήμερα βρίσκεται στην 59^η που δείχνει μια επιδείνωση της θέσης της σε παγκόσμιο επίπεδο.

Εικόνα 1 - Θέση Ελλάδας στο δείκτη CPI, Πηγή: [Transparency.org](https://www.transparency.org)

Οι δύο αυτοί δείκτες είναι δύο συγκεντρωτικοί δείκτες που συνδυάζουν πληροφορίες από πολλαπλές πηγές. Χρησιμοποιούνται ευρέως στη διεθνή βιβλιογραφία. Ο WGI αποτελείται, από έξι συγκεντρωτικούς δείκτες ενώ ο CPI μετρά μόνο τη διαφθορά. Ο δείκτης WGI μπορεί να μετρήσει και την διαφθορά στον ιδιωτικό τομέα ενώ ο CPI μετρά τη διαφθορά μόνο στον δημόσιο τομέα, όπως αναφέρει η Rohwer (2009). Ακόμη μια διαφορά υπάρχει στο σύστημα στάθμισης των δυο δεικτών. Το WGI σταθμίζει τις διαθέσιμες πηγές διαφορετικά, σε αντίθεση με την ίση στάθμιση στον CPI των διαθέσιμων πηγών για κάθε χώρα. Ο CPI περιέχει στατιστική αβεβαιότητα και ο WGI προσπαθεί να τη βελτιώσει. Ενώ ο ΔTK παραθέτει τον αριθμό των πηγών και το εύρος και την τυπική απόκλιση μεταξύ των πηγών, ο WGI υπολογίζει ένα τυπικό σφάλμα

¹ <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>

ως δείκτη αβεβαιότητας που συνοδεύει κάθε εκτίμηση σημείου. Αυτά τα τυπικά σφάλματα είναι χαμηλότερα για τις χώρες.

Ο δείκτης Ibrahim για την αφρικανική διακυβέρνηση (IIAG): Ο δείκτης αυτός, που αναπτύχθηκε από το Ίδρυμα Mo Ibrahim, μετρά την ποιότητα της διακυβέρνησης στις αφρικανικές χώρες. Καλύπτει την ασφάλεια και το κράτος δικαίου, τη συμμετοχή και τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις βιώσιμες οικονομικές ευκαιρίες και την ανθρώπινη ανάπτυξη (Ibrahim, 2020).

Ο Δείκτης μετασχηματισμού του Bertelsmann Stiftung (BTI): Ο BTI αναλύει και αξιολογεί κατά πόσον και πώς οι αναπτυσσόμενες και μεταβατικές χώρες κατευθύνουν την κοινωνική αλλαγή προς τη δημοκρατία και την οικονομία της αγοράς. Μετρά τον πολιτικό και οικονομικό μετασχηματισμό σε μια χώρα, καθώς και την ποιότητα της διακυβέρνησης της (Bertelsmann Stiftung, 2020).

Ο δείκτης δημοκρατίας: Αναπτύχθηκε από το Economist Intelligence Unit και παρέχει μια στιγμιαία αποτύπωση της κατάστασης της δημοκρατίας παγκοσμίως. Κατηγοριοποιεί τις χώρες σε τέσσερις τύπους καθεστώτων: πλήρεις δημοκρατίες, ατελείς ή ελλειμματικές δημοκρατίες, υβριδικά καθεστώτα και αυταρχικά καθεστώτα, με βάση πέντε κατηγορίες: εκλογική διαδικασία και πλουραλισμός, πολιτικές ελευθερίες, λειτουργία της κυβέρνησης, πολιτική συμμετοχή και πολιτική κουλτούρα (The Economist Intelligence Unit, 2021).

Η Έκθεση Freedom in the World Report του Freedom House: Αυτός ο δείκτης αξιολογεί τον βαθμό των πολιτικών ελευθεριών και των πολιτικών δικαιωμάτων σε κάθε έθνος και σε σημαντικά αμφισβητούμενα εδάφη σε όλο τον κόσμο. Επικεντρώνεται στα πολιτικά δικαιώματα και τις πολιτικές ελευθερίες (Freedom House, 2021).

Η Έκθεση Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας: Αναπτύχθηκε από το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ. Αν και επικεντρώνεται κυρίως σε οικονομικούς παράγοντες, αυτή η έκθεση περιλαμβάνει μέτρα θεσμών και διακυβέρνησης, όπως η αποτελεσματικότητα των κρατικών δαπανών, το βάρος της κρατικής ρύθμισης και η διαφάνεια της χάραξης πολιτικής (World Economic Forum, 2020).

Ο Δείκτης κοινωνικής προόδου: Αυτός ο δείκτης μετρά τον βαθμό στον οποίο οι χώρες καλύπτουν τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανάγκες των πολιτών τους. Περιλαμβάνει στοιχεία που σχετίζονται με τα προσωπικά δικαιώματα, την προσωπική ελευθερία και

επιλογή, τη συνεκπαίδευση, την πρόσβαση σε προηγμένη εκπαίδευση και την υγεία και ευεξία (Social Progress Imperative, 2020).

Όλοι οι παραπάνω δείκτες χρησιμοποιούνται συχνά από κυβερνήσεις, διεθνείς οργανισμούς, ερευνητές και αναλυτές πολιτικής για την αξιολόγηση της ποιότητας διακυβέρνησης, τον εντοπισμό περιοχών προς βελτίωση και τη σύγκριση των επιδόσεων διακυβέρνησης σε διάφορες χώρες και περιοχές. Αποτελούν διεθνώς αποδεκτούς τρόπους για να μετρηθεί η διαφθορά και η διαφάνεια σε διάφορες περιοχές του πλανήτη. Με τον τρόπο αυτό παρέχουν μια κοινή βάση για να μπορούν να γίνουν συγκρίσεις μεταξύ χωρών με αρκετά διαφορετικά χαρακτηριστικά και κοινωνικό - πολιτικές συνθήκες.

1.2 Τοπική αυτοδιοίκηση

1.2.1 Εννοιολογική προσέγγιση

Η διαφάνεια και η λογοδοσία είναι ζωτικής σημασίας για την τοπική αυτοδιοίκηση προκειμένου να ασκήσει τη λειτουργία της ως θεσμός που εκπροσωπεί τα συμφέροντα των πολιτών της. Βασική προτεραιότητά της είναι η εξυπηρέτηση των μελών της τοπικής κοινωνίας, τοποθετώντας τα στο επίκεντρο των δράσεών της. Ανώτερος στόχος είναι η παροχή των καλύτερων υπηρεσιών στους πολίτες. Ως εκπρόσωπος της τοπικής κοινωνίας, η τοπική αυτοδιοίκηση διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση και εξυπηρέτηση των συμφερόντων της. Η δυαδικότητα της αυτοδιοίκησης είναι μια πολύπλευρη έννοια, που περιλαμβάνει τόσο πολιτικά όσο και νομικά-τεχνικά πεδία. Η πρώτη αφορά την προσέγγιση για την προώθηση των αυτοδιοικούμενων οργανώσεων, ενώ η δεύτερη, που ξεπερνά τις πολιτικές διαστάσεις, αφορά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. ανάληψη και θέσπιση διοικητικών ευθυνών, όλα υπό τον έλεγχο του κράτους. Ο όρος «τοπική αυτοδιοίκηση» μπορεί να διαλευκανθεί ως «αυτόνομη εκτέλεση τοπικής δημόσιας διαχείρισης από εδαφική νομική οντότητα δημοσίου δικαίου, σε συνεργασία με όλα τα μέλη του, δηλαδή τους κατοίκους, και υπό το άγρυπνο βλέμμα του κράτους» (Matala, 2022).

Ο όρος «τοπική αυτοδιοίκηση» μπορεί να αναλυθεί σε τρεις κύριες συνιστώσες, όπως φαίνεται μέσα από την εννοιολογική αποσαφήνιση. Το πρώτο από αυτά τα στοιχεία περιστρέφεται γύρω από το άρθρο 102, παρ. 2 του Συντάγματος και τη διασφάλιση της αυτονομίας για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Αυτή η αυτονομία εγγυάται πρακτικές διοικητικής και νομικής ανεξαρτησίας και επιτρέπει τον σωστό χειρισμό καθηκόντων όπως η διαχείριση πόρων, περιουσίας και προϋπολογισμών. Η εκτέλεση αυτών των αρμοδιοτήτων παρέχει στους ΟΤΑ την εξουσία να διαχειρίζονται τις τοπικές υποθέσεις μέσω της δικής τους περιουσίας και προσωπικού. Και τα δύο αυτά χαρακτηριστικά -η περιουσία και το προσωπικό των ΟΤΑ- λειτουργούν ως ζωτικά κομμάτια στο παζλ της τοπικής αυτοδιοίκησης. Όσον αφορά την αυτονομία και την ανεξαρτησία τους από την Κεντρική Διοίκηση, ορίζεται θεωρητικά από το τι τους συνιστά. Ωστόσο, οι κρατικές επιχορηγήσεις παρέχουν σε μεγάλο βαθμό το εισόδημά τους, πυροδοτώντας ερωτήματα σχετικά με την έκταση της πραγματικής αυτονομίας των οργανισμών. Η αυτονομία των ΟΤΑ χαρακτηρίζεται κυρίως από οργάνωση, σε αντίθεση με τη ρύθμιση (Susanto & Rambano, 2022). Η δικαιοδοσία τους δεν περιλαμβάνει τη

θέσπιση νομικών κανόνων ή πρωτοκόλλων αυτορρύθμισης. Η έλλειψη αυτών των αυτονομιών μπορεί να αποδοθεί στη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (1540/1984, 371/1985) και στην αναφορά της συνταγματικής διάταξης στη διοίκηση χωρίς να αφορά περιφερειακούς κανονισμούς. Επιπλέον, το βασικό χαρακτηριστικό της κυβέρνησης είναι η διασφάλιση της νομιμότητας, και όχι της σκοπιμότητας, μέσω της κρατικής εποπτείας. Στην παράγραφο 2, άρθρο... Στο Σύνταγμα, η ρήτρα 4 ορίζει ότι η νομιμότητα είναι το επίκεντρο του ελέγχου και όχι της σκοπιμότητας. Αυτή η προσέγγιση είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της ανεξαρτησίας των θεσμών. Ένα άλλο χαρακτηριστικό της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι η ενεργή συμμετοχή των πολιτών, που της δίνει δημοκρατικό τόνο. Ο κόσμος εμπλέκεται στη διοίκηση μέσω τοπικά εκλεγμένων οργάνων, που εκλέγονται με λαϊκή ψήφο και επιστρέφουν κάθε τέσσερα χρόνια.

Η «αυτοδιοίκηση» σε σχέση με την τοπική διαχείριση περιγράφεται ως «Δημόσια Διοίκηση που ασκείται από αυτοδιοικητικούς οργανισμούς» που εργάζονται υπό το ίδιο επίπεδο λογοδοσίας με τα κρατικά όργανα, τοπικά στις περιοχές που υπηρετούν. Αυτός ο ορισμός υπογραμμίζει τον βασικό ρόλο που διαδραματίζουν οι ανεξάρτητοι φορείς στη λήψη τοπικών αποφάσεων, αντιμετωπίζοντας ζητήματα που σχετίζονται με την κοινότητα των τοπικών μελών που εκπροσωπούν. Εστιάζοντας στις δράσεις που αναλαμβάνονται για την εξυπηρέτηση των ατόμων εντός της κοινωνίας τους, η τοπική αυτοδιοίκηση λειτουργεί ως ουσιαστικό συστατικό της διακυβέρνησης της κοινότητας. Για να φωτιστεί ο όρος «οργάνωση» που ενυπάρχει στον ορισμό των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, πρέπει πρώτα να οριστεί. Ένας οργανισμός περιλαμβάνει μια ομάδα ανθρώπων που εργάζονται μαζί κάτω από ένα δομημένο σύστημα με έναν κοινό στόχο. Σε μια προσπάθεια να δημιουργηθεί ένας κατάλληλος ορισμός για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Wahyono & Narmaditya (2022) ανέφεραν ότι αναφέρεται σε μια επιχείρηση που λειτουργεί εντός μιας συγκεκριμένης περιφερειακής τοποθεσίας, που επιβλέπεται από εκλεγμένους αντιπροσώπους και εξυπηρετεί την κοινότητα σε αυτήν τη γεωγραφική περιοχή.

1.2.2 Ιστορικά στοιχεία και νομοθεσία

Η τοπική αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα έχει ρίζες στην αρχαιότητα, με σποραδικές εμφανίσεις στην ιστορία. Αποτέλεσε έναν τρόπο διοίκησης μικρότερων τμημάτων της

χώρας, με τρόπο συμπληρωματικό και όχι αντιπαραθετικό προς την κεντρική εξουσία. Σύμφωνα με ορισμένους μελετητές, ο Κλεισθένης πιστώνεται ότι καθιέρωσε την αυτοδιοίκηση της Αθήνας οργανώνοντάς την σε διακριτά προσωνύμια και αιρετούς φορείς. Γύρω στο 580 π.Χ., προχώρησε ένα βήμα παραπέρα και ίδρυσε περιφερειακές ενότητες με το όνομα «Τριτιές», που ήταν ουσιαστικά νομοί. Επί Μεγάλου Αλεξάνδρου, Ρωμαϊκής και Βυζαντινής αυτοκρατορίας τηρήθηκαν οι αρχές της αυτοδιοίκησης. Οι ΟΤΑ συμβολίζουν την εξέλιξη των τοπικών διοικητικών μονάδων που υπήρχαν κατά την Τουρκοκρατία στην Ελλάδα και αναγνωρίζουν τη συνάφεια και τη συμβολή τους στη σύγχρονη εποχή. Συγκεκριμένα, οι κοινότητες εκείνης της εποχής είχαν συχνά πολλαπλούς οικισμούς. Με την οθωμανική διοίκηση στην εξουσία, ο ντόπιος πληθυσμός αναγκάστηκε να πληρώσει φόρους. Ωστόσο, αυτή η οικονομική υποχρέωση είχε ουσιαστικά θετικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη μιας ισχυρής αίσθησης εθνικής ταυτότητας για την ελληνική κοινότητα. Αυτή η ταυτότητα ενθάρρυνε ένα αίσθημα συνοχής, δίνοντας τη δυνατότητα σε κάθε κοινότητα να γίνει ο θεματοφύλακας των δικών της μοναδικών παραδόσεων και κουλτούρας. (Wiyono et al, 2023).

Στις 27 Δεκεμβρίου 1833 έγινε η αρχική προσπάθεια ίδρυσης συστήματος τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα με τον Νόμο «περί Ιδρύσεως Δήμων» (27/12/1833, ΦΕΚ 3/10-1-1834). Ο νόμος αυτός οδήγησε τελικά στην αναγνώριση του κομβικού ρόλου που διαδραματίζει η τοπική αυτοδιοίκηση στην ελληνική δημοκρατία. Μετά την αποκατάσταση της δημοκρατικής εξουσίας στην Ελλάδα, η τοπική αυτοδιοίκηση υιοθέτησε μια πιο σύγχρονη μορφή μέσω του Συντάγματος του 1975. Συγκεκριμένα, το Σύνταγμα όριζε με σαφήνεια τη δομή και τη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης, παρέχοντας έτσι μια ξεκάθαρη κατανόηση της έννοιας. Ένας θεσμός κατοχυρώνεται συνταγματικά και χωρίζεται σε δύο κατηγορίες αυτοδιοίκησης, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση. Η προετοιμασία, η υλοποίηση και η συμμετοχή σε προγράμματα τουριστικής ανάπτυξης εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των δήμων και των κοινοτήτων. Οι φυσικοί πόροι της περιοχής πρέπει να διατηρηθούν και να αξιοποιηθούν για την εκτέλεση αυτών των εργασιών. Ο νόμος 1622/1986 και ο νόμος 2218/1994 αναλύουν τις αρμοδιότητες της δευτεροβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης. Αυτό περιλαμβάνει τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις (Ν.Α.), οι οποίες είναι αυτοδιοικούμενες οντότητες δημοσίου δικαίου. Σκοπός τους είναι να προωθήσουν την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη σε κάθε περιοχή. Όπως αναφέρεται στο νόμο, η βάση κάθε Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης βρίσκεται στην πρωτεύουσα του αντίστοιχου

νομού της. Η δικαιοδοσία του περιορίζεται στη συγκεκριμένη περιοχή του εντός του νομού. Το 1994 ο Νόμος 2240 (ΦΕΚ 153/Α) άνοιξε το δρόμο στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις για να αναλάβουν διασυνοριακές αρμοδιότητες. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου και στα χρόνια που ακολούθησαν, έγιναν προσπάθειες για την ενίσχυση της λήψης αποφάσεων με γνώμονα την κοινότητα. Στο πλαίσιο αυτό, διατέθηκαν κρατικοί πόροι, ιδρύθηκαν τοπικές επιχειρήσεις, περιορίστηκε η εποπτεία της νομαρχίας και διευκρινίστηκαν θέματα λειτουργίας και διανομής έργων. Η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.) ιδρύθηκε το 1985 και είχε σκοπό να προσφέρει επιστημονική και τεχνική βοήθεια σε φορείς του δημόσιου και κοινωνικού τομέα, καθώς και σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου επιπέδου, σε θέματα που αφορούν την ανάπτυξη και την τοπική αυτοδιοίκηση (Πάνου, 2021).

Τις τελευταίες δεκαετίες έγιναν τρεις σημαντικές αλλαγές στον θεσμό. Ένα από αυτά ήταν η υλοποίηση της πρωτοβουλίας «Καποδίστριας» του νόμου 2539/1997, που είχε ως στόχο τη μεταρρύθμιση της διοικητικής οργάνωσης της Ελλάδας. Μια σημαντική πτυχή αυτής της μεταρρύθμισης αφορούσε την ενοποίηση πολλών γειτονικών κοινοτήτων σε μεμονωμένους δήμους, με αποτέλεσμα τη δημιουργία 910 νέων δήμων και 124 κοινοτήτων από τους αρχικούς 5.318 δήμους και 457 κοινότητες. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτονομία στην πολιτική διοίκηση σε τοπικό επίπεδο και να εκσυγχρονιστεί το πολιτικό σύστημα, κρίθηκε επιτακτική η συνεργασία και ο συντονισμός στις δημόσιες επενδύσεις σε περιφερειακό επίπεδο. Ήταν επίσης προφανές ότι η διάθεση πόρων στις ελληνικές περιφέρειες ήταν απαραίτητη για τη βιωσιμότητα της τοπικής ανάπτυξης. Επιπλέον, απαιτούνταν έργα τεχνικής υποδομής και κοινωνικού εξοπλισμού. Αυτές οι αποκαλύψεις προέτρεπαν την ανάγκη για κατάλληλο έδαφος. Η διαχείριση των πόρων και η προστασία των πολιτών ήταν κορυφαίες προτεραιότητες για το πρόγραμμα, το οποίο είχε επίσης ως στόχο την επίβλεψη των τοπικών αρχών. Μια δεκαετία αργότερα, η ψήφιση του Νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων 3463/2006 έφερε περαιτέρω αλλαγές. Οι τοπικές αρχές αποτέλεσαν αντικείμενο νομοθετικών μεταρρυθμίσεων που αναγνώρισαν τον κοινωνικό τους ρόλο και την αδυναμία της κεντρικής αρχής να χειριστεί όλες τις υποχρεώσεις. Αυτή η συνειδητοποίηση της εγγύτητας των τοπικών αρχών με την κοινωνία οδήγησε στη δημιουργία υποχρεωτικής λειτουργίας προγράμματα για δήμους, όπως τονίζει ο νέος Κώδικας και ο στρατηγικός σχεδιασμός (Παπαϊωάννου, 2023).

Το θεσμικό πλαίσιο της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα ορίστηκε με τον νόμο 3852/2010, κοινώς πρόγραμμα «Καλλικράτης». Το πρόγραμμα αυτό, βασισμένο στη φιλοσοφία της ενοποίησης των μικρών δήμων σε μεγαλύτερους, ακολούθησε τα βήματα του σχεδίου «Καποδίστριας». Ως αποτέλεσμα αυτού του νόμου, όχι μόνο αναμορφώθηκε η διοικητική διαίρεση του ελληνικού κράτους, αλλά ανανεώθηκε και ο τρόπος εκλογής των θεσμών, οι αρμοδιότητές τους και η χρηματοδότησή τους. Το πρόγραμμα «Καλλικράτης» παραμένει σε μια προσπάθεια εκσυγχρονισμού των διοικητικών λειτουργιών, το πρόγραμμα Καλλικράτης μείωσε τον αριθμό των δήμων στην Ελλάδα από 910 σε 325. Αυτοί οι νέοι δήμοι υποδιαιρέθηκαν περαιτέρω σε μικρότερες μονάδες, οι οποίες στη συνέχεια χωρίστηκαν σε κοινότητες. Αυτές οι κοινότητες περιείχαν πάνω από δύο χιλιάδες κατοίκους, ενώ μικρότερες τοπικές κοινωνίες είχαν πληθυσμό κάτω των δύο χιλιάδων. Επιπλέον, οι πόλεις της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης μετατράπηκαν σε μητροπολιτικούς δήμους. Το πρόγραμμα Καλλικράτης αντιπροσώπευε μια σημαντική στροφή προς τη διαφάνεια και την ένταξη στις διοικητικές πρακτικές, προαναγγέλλοντας την εισαγωγή συμμετοχικών φορέων, ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και σύγχρονων τεχνικών διαχείρισης (Γιαννακοπούλου, 2023).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΔΙΑΦΘΟΡΑ

Η διαφθορά είναι ένα σύνθετο κοινωνικο-οικονομικό ζήτημα που διαπερνά όλο τον πλανήτη και χαρακτηρίζεται από την κατάχρηση εξουσίας για προσωπικό όφελος, η οποία μπορεί να εμποδίσει σημαντικά την οικονομική ανάπτυξη, να μειώσει την αποτελεσματικότητα και να επιδεινώσει την ανισότητα. Περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας, της υπεξαίρεσης, του νεποτισμού και της απάτης. Η διαφθορά υπονομεύει το κράτος δικαίου, διαβρώνει την ποιότητα ζωής και μπορεί να οδηγήσει σε έλλειψη εμπιστοσύνης στους δημόσιους θεσμούς. Οι εκδηλώσεις και οι επιπτώσεις του ποικίλλουν σε διαφορετικά πλαίσια, καθιστώντας το μια παγκόσμια πρόκληση που επηρεάζει τόσο τις ανεπτυγμένες όσο και τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η Παγκόσμια Τράπεζα ορίζει τη διαφθορά ως «την κατάχρηση δημόσιας εξουσίας για ιδιωτικό όφελος» (World Bank, n.d.). Η Transparency International, ένας κορυφαίος παγκόσμιος οργανισμός που καταπολεμά τη διαφθορά, το επεξεργάζεται περαιτέρω, συμπεριλαμβάνοντας τόσο τον δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα στον ορισμό της, δίνοντας έμφαση στο ρόλο της διαφθοράς στην υπονόμευση της δημοκρατίας και της βιώσιμης ανάπτυξης (Transparency International, n.d.). Οι Della Porta και Vanucci (1999) χαρακτηρίζουν τη διαφθορά ως μια συναλλαγή που ξεπερνά τα όρια του νόμιμου και η συναλλαγή παραμένει μυστική μεταξύ των δύο φορέων της συναλλαγής. Αναφέρουν ακόμη ότι η διαφθορά στο δημόσιο τομέα είναι η κατάχρηση πόρων του δημοσίου για ιδιωτικό όφελος μέσω μιας συναλλαγής που παραμένει μυστική.

Διάφοροι ερευνητές και ακαδημαϊκοί μελετητές σε διεθνές επίπεδο έχουν αναπτύξει μια σειρά από θεωρητικά πλαίσια για να κατανοήσουν τις αιτίες και τις συνέπειες της διαφθοράς. Μια εξέχουσα θεωρία είναι το πλαίσιο εντολέα-πράκτορα, το οποίο βλέπει τη διαφθορά ως αποτυχία λογοδοσίας, όπου οι πράκτορες (δημόσιοι υπάλληλοι) δεν ενεργούν προς το συμφέρον των εντολέων τους (πολιτών) λόγω ασύμμετρων πληροφοριών και κακώς ευθυγραμμισμένων κινήτρων (Klitgaard, 1988). . Μια άλλη προοπτική είναι η θεσμική θεωρία, η οποία υποστηρίζει ότι η διαφθορά είναι αποτέλεσμα αδύναμων θεσμών που αποτυγχάνουν να επιβάλουν αποτελεσματικά τους νόμους και τους κανονισμούς (North, 1990).

Οι επιπτώσεις της διαφθοράς είναι πολύπλευρες και βαθιά επιζήμιες για την κοινωνία. Οικονομικά, η διαφθορά στρεβλώνει τις αγορές, εμποδίζει τις επενδύσεις και οδηγεί σε αναποτελεσματική κατανομή των πόρων (Mauro, 1995). Πολιτικά, υπονομεύει τη δημοκρατία και τη χρηστή διακυβέρνηση διακυβεύοντας τις εκλογικές διαδικασίες, μειώνοντας τη λογοδοσία και διαβρώνοντας τη θεσμική εμπιστοσύνη (Rose-Ackerman, 1999). Κοινωνικά, η διαφθορά επιδεινώνει την ανισότητα και τη φτώχεια εκτρέποντας πόρους μακριά από τις δημόσιες υπηρεσίες και προς τις τσέπες των διεφθαρμένων (Gupta, Davoodi, & Alonso-Terme, 2002).

Η καταπολέμηση της διαφθοράς απαιτεί μια πολύπλευρη προσέγγιση που περιλαμβάνει την ενίσχυση των θεσμών, την ενίσχυση της διαφάνειας, τη βελτίωση της διακυβέρνησης και την ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς (UNCAC) παρέχει ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο για την πρόληψη, την ποινικοποίηση, τη διεθνή συνεργασία και την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων που σχετίζονται με τη διαφθορά όπως αναφέρει σχετική έκθεση από τα Ηνωμένα Έθνη (United Nations, 2003).

Στη συνέχεια του κεφαλαίου θα πραγματοποιηθεί μια παρουσίαση των βασικών τύπων και κατηγοριών της διαφθοράς. Στη συνέχεια θα αναφερθεί το πλαίσιο αντιμετώπισης της διαφθοράς εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και οι στρατηγικές που αναλαμβάνει για την καταπολέμησή της. Στη συνέχεια θα αναλυθούν οι δείκτες μέτρησης της διαφθοράς, δείκτες που χρησιμοποιούνται σε διεθνές επίπεδο για να μετρηθεί η διαφθορά μιας χώρας ή ενός οργανισμού. Αμέσως μετά θα παρουσιαστούν οι λόγοι ύπαρξης της διαφθοράς σε διεθνές επίπεδο και στην Ελλάδα συγκεκριμένα και τέλος ιδιαίτερα για τη χώρα μας θα παρουσιάσουμε τους τρόπους καταπολέμησης της διαφθοράς.

2.1 Τύποι και κατηγορίες διαφθοράς

Η διαφθορά εκδηλώνεται με διάφορες μορφές, καθεμία από αυτές έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, ένταση, αντίκτυπο και επιπτώσεις στην κοινωνία, τη διακυβέρνηση ιδιωτικών και δημοσίων οργανισμών και την οικονομική ανάπτυξη. Η κατανόηση αυτών των τύπων μπορεί να βοηθήσει στον σχεδιασμό πιο στοχευμένων και αποτελεσματικών στρατηγικών κατά της διαφθοράς. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν διάφορες κατηγορίες και τύποι διαφθοράς. Οι κατηγορίες που θα παρουσιαστούν παρακάτω δεν είναι τελείως διαφορετικές. Πολλές φορές, κάποιο είδος διαφθοράς μπορεί να εντάσσεται σε παραπάνω από μια κατηγορία, οπότε υπάρχει ενδεχόμενη αλληλοκάλυψη μεταξύ τους. Οι κατηγορίες αυτές συνιστούν μονάχα μια κατηγοριοποίηση που προκύπτει από την πρακτική και δεν αποτελούν έναν κοινά κατοχυρωμένο τρόπο κατάτμησης. Συνεπώς, στο μέλλον ενδέχεται να υπάρξουν και νέες κατηγορίες ή άλλες ομαδοποιήσεις που να έρχονται πρόσθετα στις ήδη υπάρχουσες που παρατίθενται στη συνέχεια:

1. Μικροδιαφθορά (Petty Corruption)

Η μικροδιαφθορά (ή μικρή διαφθορά), γνωστή και ως διαφθορά μικρής κλίμακας, περιλαμβάνει σχετικά μικρά χρηματικά ποσά και συνήθως εμφανίζεται στο τέλος της υλοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών. Περιλαμβάνει δώρα και ανταλλάγματα τα οποία δεν είναι σε μεγάλο επίπεδο. Αυτός ο τύπος περιλαμβάνει καθημερινές αλληλεπιδράσεις μεταξύ δημοσίων υπαλλήλων και του κοινού, όπου οι αξιωματούχοι ενδέχεται να απαιτούν δωροδοκίες για υπηρεσίες που πρέπει να παρέχονται δωρεάν. Επηρεάζει τους απλούς πολίτες σε ένα μεγάλο εύρος από περιπτώσεις που άπτονται της καθημερινής τους ζωή, όπως σε νοσοκομεία, σχολεία, αστυνομικά τμήματα και άλλους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης (Hunt & Laszlo, 2012).

2. Μεγάλη Διαφθορά (Grand Corruption)

Η μεγάλη διαφθορά, ή η διαφθορά υψηλού επιπέδου, εμφανίζεται στα ανώτατα επίπεδα της κυβέρνησης και μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στις πολιτικές και την κατανομή των πόρων. Αυτή η μορφή διαφθοράς περιλαμβάνει σημαντικά πιο μεγάλα

χρηματικά ποσά από τη μικρή διαφθορά και συνήθως περιλαμβάνει πράξεις που διαπράττονται από υψηλόβαθμους αξιωματούχους, όπως αρχηγούς κρατών, υπουργούς και ανώτερους κυβερνητικούς αξιωματούχους. Επηρεάζει τις θεμελιώδεις λειτουργίες των κυβερνητικών θεσμών και μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές στρεβλώσεις στη χάραξη πολιτικής και τη διακυβέρνηση (Heidenheimer & Johnston, 2011).

3. Συστημική Διαφθορά (Systematic Corruption)

Η συστημική διαφθορά, γνωστή και ως ενδημική διαφθορά, αναφέρεται στη διαφθορά που είναι διάχυτη ή ριζωμένη σε μια κοινωνία και εμφανίζεται όταν η διαφθορά γίνεται ευρέως διαδεδομένη πτυχή του πολιτικού και οικονομικού συστήματος. Συχνά αναφέρεται και ως δομική, μακρά ή διαρκής διαφθορά. Χαρακτηρίζεται από την προσδοκία ότι κάποιος πρέπει να πληρώσει δωροδοκίες για δημόσιες υπηρεσίες και ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι κάνουν κατά κανόνα κατάχρηση της θέσης τους για προσωπικό όφελος. Η συστημική διαφθορά υποδηλώνει κατάρρευση της διακυβέρνησης και αποτυχία θεσμικής ακεραιότητας (Rothstein, 2011). Στο επίπεδο που φτάνει μια διαφθορά για να κατανήσει συστημική σημαίνει ότι έχει γίνει δομικό στοιχείο του κράτους ή της επιχείρησης και έχει λάβει επικίνδυνες διαστάσεις κάνοντας την αντιμετώπισή της ολοένα και πιο δύσκολη.

4. Πολιτική Διαφθορά (Political Corruption)

Η πολιτική διαφθορά περιλαμβάνει τη χειραγώγηση των πολιτικών, των θεσμών και των διαδικαστικών κανόνων για την κατανομή των πόρων και τη χρηματοδότηση από τους υπεύθυνους λήψης πολιτικών αποφάσεων, οι οποίοι κάνουν κατάχρηση της θέσης τους για να διατηρήσουν την εξουσία, το καθεστώς και τον πλούτο τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει εκλογική νοθεία, πατρωνάρισμα, νεποτισμό και παρέμβαση στη δικαστική διαδικασία. Η πολιτική διαφθορά υπονομεύει τη δημοκρατία, τη διακυβέρνηση και τη νομιμότητα των δημόσιων θεσμών (Rose-Ackerman & Palifka, 2016). Η πολιτική διαφθορά χρησιμοποιείται συνήθως για λόγους πολιτικής επιρροής και για τη δημιουργία πελατειακών σχέσεων του πολιτικού προσωπικού με τους ψηφοφόρους του. Σε αυτό το πολιτικό προσωπικό εντάσσονται αρχηγοί κρατών, υπουργοί, βουλευτές και γενικά υψηλά υστάμενοι κρατικοί λειτουργοί .

5. Εταιρική Διαφθορά (Corporate Corruption)

Η εταιρική διαφθορά περιλαμβάνει ανήθικη συμπεριφορά από άτομο που εργάζεται εντός μιας επιχείρησης ή οργανισμό στον ιδιωτικό τομέα για να αποκτήσει πλεονέκτημα. Αυτή η μορφή περιλαμβάνει πρακτικές όπως η δωροδοκία, η υπεξαίρεση και η απάτη, που συχνά στοχεύουν στον επηρεασμό της δημόσιας πολιτικής ή των διαδικασιών κρατικών προμηθειών. Στις περιπτώσεις που η εταιρική διαφθορά αφορά την ίδια την επιχείρηση, μπορεί επίσης να περιλαμβάνει συμπαιγνία και αντανταγωνιστικές πρακτικές που στρεβλώνουν τις αγορές (Søteide, 2009). Με αυτές τις πρακτικές, οι επιχειρήσεις αποσκοπούν να χειραγωγήσουν την αγορά με σκοπό την αύξηση κερδοφορίας ή τον αποκλεισμό τμήματος των ανταγωνιστών τους με μη θεμιτές πρακτικές.

6. Γραφειοκρατική Διαφθορά (Bureaucratic Corruption)

Αντίθετα με την εταιρική που αφορά τον ιδιωτικό τομέα, η γραφειοκρατική διαφθορά αφορά τον δημόσιο τομέα μιας χώρας και συγκεκριμένα τη δημόσια διοίκηση των διοικητικών λειτουργιών ενός κράτους. Εκτός από το παραπάνω έχουν αρκετά κοινά σημεία. Συνεπώς τα πρόσωπα που διεξάγουν αυτή τη διαφθορά είναι οι δημόσιοι λειτουργοί οι οποίοι χρησιμοποιούν τη θέση τους για προσωπικό όφελος.

7. Ενεργητική Διαφθορά (Active Corruption)

Η ενεργητική διαφθορά αφορά τη σχέση μεταξύ του πολίτη και του δημοσίου υπαλλήλου ο οποίος διαπράττει διαφθορά. Όταν ο πολίτης αποζητά από τον δημόσιο υπάλληλο την εξυπηρέτησή του με αντίτιμο ένα αντάλλαγμα, τότε πρόκειται για ενεργητικής μορφής διαφθορά.

8. Παθητική Διαφθορά (Passive Corruption)

Η παθητική διαφθορά αφορά και πάλι τη σχέση μεταξύ του πολίτη και του δημοσίου υπαλλήλου που ενεργεί με διαφθορά, αλλά με την αντίστροφη κατεύθυνση. Όταν ο πολίτης έρχεται αντιμέτωπος με την απαίτηση του δημοσίου υπαλλήλου να λάβει

αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες που παρέχει, τότε πρόκειται για παθητική μορφής διαφθορά.

9. Σποραδική ή Περιστασιακή Διαφθορά

Η διαφθορά ονομάζεται σποραδική και περιστασιακή όταν δεν αποτελεί μια όχι συχνη, όχι γενικευμένη κατάσταση αλλά συμβαίνει περιστασιακά, σε οποιοδήποτε από τα προηγούμενα επίπεδα (δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, παθητικά ή ενεργητικά, πολιτικό ή εταιρικό επίπεδο, κλπ).

10. Λευκή διαφθορά (White Corruption)

Πρόκειται για μορφή διαφθοράς η οποία γίνεται αποδεκτή σε μεγάλο βαθμό από την κοινή γνώμη. Οι πολίτες γνωρίζουν για την ύπαρξη του συγκεκριμένου είδους διαφθοράς, την αποδέχονται και δεν έχουν πρόβλημα με την ύπαρξή της.

11. Μαύρη διαφθορά (Black Corruption)

Πρόκειται για μορφή διαφθοράς η οποία είναι συνολικά καταδικαστέα από την κοινή γνώμη λόγω παράβασης της δεοντολογίας τους. Είναι το ακριβώς αντίθετο από τη λευκή διαφθορά και η διαφορά βρίσκεται στη στάση των πολιτών που είναι αρνητική όταν συναντούν τη διαφθορά αυτής της μορφής.

12. Γκρίζα διαφθορά (Grey Corruption)

Πρόκειται για μορφή διαφθοράς η οποία βρίσκεται ανάμεσα από τη λευκή και τη μαύρη διαφθορά σε ότι αφορά τη στάση των πολιτών: κάποιο τμήμα του κοινού τη αποδέχεται και κάποιο την καταδικάζει. Τα τμήματα αυτά μπορούν να έχουν συνολικά διαφορετικά κριτήρια για τη στάση τους.

13. Διεθνής ή Διεθνική Διαφθορά (Transational Corruption)

Είναι μια μορφή διαφθορά που δεν περιορίζεται στα γεωγραφικά όρια της χώρας εντός της οποίας έχει προεκτάσεις αλλά έχει επίδραση και σε άλλες χώρες ή ενώσεις όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση.

14. Τοπική Διαφθορά (Local Corruption)

Αντιθέτως με την διεθνική, η τοπική διαφθορά αφορά αποκλειστικά το εσωτερικό μιας χώρας στην οποία συμβαίνει και δεν έχει σχέση με την ύπαρξή της σε άλλη χώρα στο εξωτερικό.

Στην Ελλάδα και στην περίπτωση των ΟΤΑ που επικεντρώνεται η διπλωματική εργασία αφορά κυρίως περιστατικά που σχετίζονται με την πολεοδομία, με προμήθειες των δημοτικών και δημοσίων οργανισμών, με τη Δημοτική Αστυνομία, τη δημοτικής περιουσία, θέματα σχετικά με τις αδειοδοτήσεις διαφόρων καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, τις εκχωρήσεις περιοχών, μίσθωσης δημοτικών καταστημάτων ή περιπτέρων και άλλα (Κιόκες, 2023). Τα παραπάνω έχουν σημαντικές αρνητικές επιδράσεις στην ίδια την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους οργανισμούς της γιατί με την επιβολή της διαφθοράς δεν μπορούν οι ΟΤΑ να διαχειριστούν αποτελεσματικά και σωστά τους πόρους που διαθέτουν, να εξυπηρετήσουν τους πολίτες με το δέοντα τρόπο και με αυτή την έννοια να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες της κοινωνίας.

Επίσης ο Κιοκός (2023) επισημαίνει την έννοια της κακοδιοίκησης σε έναν ΟΤΑ, η οποία διευκολύνει την ανάπτυξη της διαφθοράς. Η κακοδιοίκηση είναι η αποτυχία μιας χρηστής διοίκησης του δημοσίου οργανισμού με τρόπο που δε συνάδει με τις κατευθύνσεις, δεν είναι αμερόληπτος και δίκαιος, όπως αναφέρει ο Συνήγορος του Πολίτη (2000). Η κακοδιοίκηση αποτελεί παράγοντα διευκόλυνσης της ανάπτυξης ηθελημένων παραλήψεων και παρανομιών. Όπως ανέφερε ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2015) στην κακοδιοίκηση εντάσσεται επίσης μη σωστή διαχείριση πόρων, η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από την κεντρική διοίκηση αλλά και η ανεπάρκεια του ελέγχου νομιμότητας που ασκεί η κεντρική διοίκηση μέσω των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων

2.2 Στρατηγικές ΕΕ έναντι διαφθοράς

Η διαφθορά είναι ένα κρίσιμο ζήτημα για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) λόγω της βαθιάς επίδρασής της στο κράτος δικαίου, τις δημοκρατικές αρχές και την οικονομική ανάπτυξη εντός της Ένωσης. Η ΕΕ αναγνωρίζει τη διαφθορά ως πολύπλευρη πρόκληση που υπονομεύει την ακεραιότητα των δημόσιων θεσμών, στρεβλώνει τον ανταγωνισμό και τις επενδύσεις, διαβρώνει την εμπιστοσύνη στη διακυβέρνηση και θέτει σημαντικό εμπόδιο στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική ισότητα. Δεδομένων αυτών των εκτεταμένων συνεπειών, η καταπολέμηση της διαφθοράς είναι υψίστης σημασίας για την ΕΕ, η οποία έχει εφαρμόσει ένα ευρύ φάσμα μέτρων και πολιτικών για την αντιμετώπιση του ζητήματος στις διάφορες μορφές του.

Η διαφθορά εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάρχει και εκδηλώνεται με διάφορες μορφές, καθεμία από τις οποίες επηρεάζει διαφορετικά τον πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό ιστό της Ένωσης. Μια συνηθισμένη μορφή της διαφθοράς είναι η δωροδοκία που υπερλαμβάνει την προσφορά, την παροχή, τη λήψη ή την επιδίωξη κάτι που έχει αξία για να επηρεάσει τις ενέργειες ενός υπαλλήλου ή άλλου ατόμου που είναι υπεύθυνο για ένα δημόσιο ή νόμιμο καθήκον. Η δωροδοκία μπορεί να συμβεί τόσο στον δημόσιο τομέα (δημόσιοι υπάλληλοι που δέχονται δωροδοκίες) όσο και στον ιδιωτικό τομέα (μεταξύ μη κυβερνητικών παραγόντων). Μια άλλη μορφή είναι η απάτη και υπεξαίρεση, η οποία περιλαμβάνει άδικη ή εγκληματική εξαπάτηση που έχει ως αποτέλεσμα οικονομικό ή προσωπικό όφελος. Η υπεξαίρεση αναφέρεται στην κλοπή ή κατάχρηση κεφαλαίων που έχουν τοποθετηθεί στην εμπιστοσύνη κάποιου ή ανήκουν στον εργοδότη του. Στο πλαίσιο της ΕΕ, αυτές οι πρακτικές μπορούν να επηρεάσουν ιδιαίτερα τα κεφάλαια και τους πόρους της ΕΕ, οδηγώντας σε σημαντικές οικονομικές απώλειες. Επίσης, η προνομιακή μεταχείριση φίλων ή συγγενών στις αποφάσεις για την απασχόληση και τις επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως αξίας, μπορεί να επηρεάσει σοβαρά την αξιοκρατία και τις ίσες ευκαιρίες στα θεσμικά όργανα της ΕΕ και στα κράτη μέλη. Αν και δεν είναι αποκλειστικά μια μορφή διαφθοράς, το ξέπλυμα χρήματος είναι ακόμη μια μορφή που συχνά συνδέεται στενά με πρακτικές διαφθοράς. Περιλαμβάνει τη διαδικασία να φαίνεται ότι κερδίζονται νόμιμα μεγάλα χρηματικά ποσά που παράγονται από εγκληματική δραστηριότητα, όπως η διαφθορά. Τέλος, η παράνομη άσκηση πίεσης και

διαπραγμάτευση επιρροής συνεπάγεται ακατάλληλη επιρροή στη λήψη αποφάσεων δημοσίων υπαλλήλων για προσωπικό ή οργανωτικό όφελος. Ενώ οι συνεργασίες είναι θεμιτό μέρος της πολιτικής διαδικασίας, όταν υπερβαίνει τα όρια σε αδικαιολόγητη επιρροή ή διεξάγεται με παράνομα μέσα, γίνεται μια μορφή διαφθοράς.

Η σημασία της αντιμετώπισης της διαφθοράς για την ΕΕ είναι πολλαπλή. Αρχικά έχει σημαντικό οικονομικό αντίκτυπο που πρέπει να ληφθεί υπόψιν για τη διαφάνεια της Ένωσης. Η διαφθορά εκτιμάται ότι κοστίζει στην οικονομία της ΕΕ δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως, επηρεάζοντας τις δημόσιες συμβάσεις, μειώνοντας τα επίπεδα επενδύσεων και στρεβλώνοντας τον ανταγωνισμό. Επίσης, η διαφθορά διαβρώνει την εμπιστοσύνη του κοινού στους θεσμούς και τη διακυβέρνηση, κάτι που είναι θεμελιώδες για τον δημοκρατικό ιστό της ΕΕ. Επίσης, η διαφθορά υπονομεύει το κράτος δικαίου και τις δημοκρατικές διαδικασίες, επιτρέποντας την αθέμιτη επιρροή και την εσφαλμένη κατανομή των πόρων. Τέλος, σε μια ολοκληρωμένη αγορά όπως η ΕΕ, η διαφθορά σε ένα κράτος μέλος μπορεί να έχει διασυννοριακές επιπτώσεις, επηρεάζοντας την εσωτερική αγορά και συμβάλλοντας στο οργανωμένο έγκλημα.

Ως απάντηση σε αυτές τις προκλήσεις, η ΕΕ έχει αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο καταπολέμησης της διαφθοράς, το οποίο περιλαμβάνει νομοθετικά μέτρα, πρωτοβουλίες πολιτικής και προσπάθειες διεθνούς συνεργασίας για την αποτελεσματική καταπολέμηση διαφόρων μορφών διαφθοράς. Η προσέγγιση της Ένωσης υπογραμμίζει την αναγνώριση ότι η διατήρηση της ακεραιότητας, της διαφάνειας και της λογοδοσίας είναι ουσιαστικής σημασίας για τη διατήρηση των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών στόχων της ΕΕ.

Η νομοθετική προσέγγιση της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς περιλαμβάνει την έγκριση οδηγιών και κανονισμών που στοχεύουν στην τυποποίηση των μέτρων κατά της διαφθοράς στα κράτη μέλη. Συγκεκριμένα, η Οδηγία για την προστασία των προσώπων που καταγγέλλουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης (2019/1937), κοινώς αναφερόμενη ως οδηγία για την προστασία των καταγγελιών, επιδιώκει να προστατεύσει τα άτομα που αποκαλύπτουν πρακτικές διαφθοράς (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2019a). Επίσης, η οδηγία για την καταπολέμηση της απάτης για τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης μέσω του ποινικού δικαίου (2017/1371) ενισχύει τη δίωξη της απάτης και της διαφθοράς που είναι

επιζήμια για τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ , σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2017).

Ως προς τα θεσμικά μέτρα, πολλά όργανα της ΕΕ διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην επιβολή μέτρων κατά της διαφθοράς. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) διερευνά την απάτη, τη διαφθορά και άλλες παράνομες δραστηριότητες που επηρεάζουν τον προϋπολογισμό της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, n.d.-a). Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO), που λειτουργεί από το 2021, εστιάζει στη διερεύνηση και τη δίωξη εγκλημάτων κατά του προϋπολογισμού της ΕΕ, όπως η απάτη και η διαφθορά (Ευρωπαϊκή Δημόσια Εισαγγελία, n.d.). Παράλληλα, η ΕΕ εφαρμόζει στρατηγικά σχέδια δράσης για να ενισχύσει τις δεσμεύσεις της κατά της διαφθοράς. Ενώ η Έκθεση της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς διακόπηκε, αρχικά χρησίμευσε ως εργαλείο για την αξιολόγηση της διαφθοράς στα κράτη μέλη, ενισχύοντας τις εθνικές μεταρρυθμίσεις (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014). Η Στρατηγική Εσωτερικής Ασφάλειας και τα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου περιλαμβάνουν στοιχεία για την καταπολέμηση της διαφθοράς με στόχο τη βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας και την οικοδόμηση ικανοτήτων μεταξύ των κρατών μελών σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (2015) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (n.d.-b).

Αναγνωρίζοντας τον παγκόσμιο χαρακτήρα της διαφθοράς, η ΕΕ καταβάλλει διεθνείς προσπάθειες για την τήρηση των προτύπων κατά της διαφθοράς. Υποστηρίζει και επιβάλλει διεθνείς συμφωνίες όπως η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς (UNCAC) και συνεργάζεται με την Ομάδα Κρατών του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της Διαφθοράς (GRECO) και τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) μεταξύ άλλων (Ηνωμένα Έθνη, n.d. GRECO, n.d. · OECD, n.d.). Για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος που σχετίζεται με τη διαφθορά, η ΕΕ έχει εφαρμόσει οδηγίες που απαιτούν οικονομική διαφάνεια. Η 5η Οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AMLD5) εξουσιοδοτεί τα κράτη μέλη να διατηρούν μητρώα πραγματικής ιδιοκτησίας εταιρειών για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2018).

2.3 Δείκτες Μέτρησης Διαφθοράς

Για τη μέτρηση της διαφθοράς, ενός μεγέθους που η ποσοτικοποίηση είναι σχετικά δύσκολη, όντας μια ποιοτική έννοια που την κάνει δύσκολο να μετρηθεί, έχουν αναπτυχθεί δειάφοροι δείκτες και εργαλεία. Οι δείκτες αυτοί για τη μέτρηση και την ποσοτικοποίηση των επιπέδων διαφθοράς σε χώρες και περιοχές χρησιμοποιούνται διεθνώς. Αυτές οι μετρήσεις είναι ιδιαίτερης σημασίας για την κατανόηση του εύρους και της κλίμακας της διαφθοράς, την ενημέρωση των πολιτικών αποφάσεων και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προσπαθειών κατά της διαφθοράς. Κάποιοι δείκτες παρουσιάστηκαν παραπάνω διότι σχετίζονται και με την αξιολόγηση της διακυβέρνησης της χώρας ή της υπηρεσίας ή του δημοσίου. Τέτοιοι δείκτες είναι ο CPI και ένας από τους WGI για τους οποίους έγινε αναλυτική παρουσίαση σε προηγούμενο κεφάλαιο.

Ακόμη ένας δείκτης μέτρησης της διαφθοράς είναι το Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς (GCB) το οποίο διαχειρίζεται επίσης η Transparency International, είναι η μεγαλύτερη παγκόσμια έρευνα κοινής γνώμης για τη διαφθορά. Συλλέγει απόψεις από το ευρύ κοινό σχετικά με τη διαφθορά και τις εμπειρίες δωροδοκίας. Το GCB παρέχει πληροφορίες για τον αντίκτυπο της διαφθοράς στους πολίτες, περιγράφοντας λεπτομερώς τις προσωπικές τους εμπειρίες με τη δωροδοκία και τις αντιλήψεις τους για το ποιοι θεσμοί είναι πιο διεφθαρμένοι (Transparency International, n.d.). Ο δείκτης αυτός μετρήθηκε στη χώρα μας το 2013. Η αξιολόγηση βασίζεται σε απόψεις των πολιτών μιας χώρας. Η μέτρηση πραγματοποιήθηκε με τηλεφωνικές συνεντεύξεις που διήρκησαν από τα τέλη του 2012 ως τις αρχές του 2013. Τα στοιχεία του Βαρόμετρου έδειξαν ότι το κοινό στη χώρα μας σε μεγάλο βαθμό θεωρούν ότι η διαφθορά έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια ως θεσμός. Οι Έλληνες πολίτες θεωρούν ότι τα πολιτικά κόμματα, τα ΜΜΕ και η νομοθετική εξουσία αποτελούν κατά σειρά τους πιο ισχυρούς φορείς διαφθοράς.

Η Ατζέντα Επιχειρηματικής Ακεραιότητας Χώρας (Business Integrity Country Agenda - BICA) είναι μια πρωτοβουλία της Transparency International που αξιολογεί την επιχειρηματική ακεραιότητα σε εθνικό επίπεδο. Παρέχει λεπτομερή ανάλυση των νόμων και πρακτικών κατά της διαφθοράς στον επιχειρηματικό τομέα, προσφέροντας

συστάσεις για συγκεκριμένες χώρες. Η BICA εστιάζει στον ρόλο του εταιρικού τομέα στη διαφθορά και μετρά την αποτελεσματικότητα τόσο των προσπαθειών του ιδιωτικού τομέα όσο και των κυβερνητικών προσπαθειών κατά της διαφθοράς (Transparency International, n.d.).

Ο Δείκτης Δωροδοκίας (BPI) είναι ακόμη ένα εργαλείο της Διεθνούς Διαφάνειας, η οποία κατέταξε τις πλουσιότερες και με την πιο οικονομική επιρροή χώρες του κόσμου σύμφωνα με την τάση των εταιρειών τους να δωροδοκούν στο εξωτερικό. Το BPI παρέχει πολύτιμες γνώσεις σχετικά με την πλευρά της προσφοράς της διαφθοράς - συγκεκριμένα, τον τρόπο με τον οποίο εταιρείες από διαφορετικές χώρες εμπλέκονται σε δωροδοκία σε ξένες αγορές (Transparency International, n.d.). Υπολογίζει την πιθανότητα των επιχειρήσεων ή των στελεχών τους να διαπράττουν διαφθορά οποιασδήποτε μορφής.

2.4 Λόγοι ύπαρξης διαφθοράς

Η διαφθορά ως πολύπλευρο φαινόμενο επηρεάζεται από μια σύνθετη αλληλεπίδραση παραγόντων σε ατομικό, οργανωτικό και κοινωνικό επίπεδο. Η κατανόηση των λόγων της διαφθοράς είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών για την καταπολέμησή της. Η διεθνής βιβλιογραφία αναφέρει διάφορους λόγους που υπάρχει η διαφθορά. Ένας σημαντικός παράγοντας είναι η έλλειψη αποτελεσματικών νόμων και θεσμών για την πρόληψη και την τιμωρία των διεφθαρμένων δραστηριοτήτων και προσώπων. Οι αδύναμοι μηχανισμοί επιβολής, τα ανεπαρκή νομικά πλαίσια και η απουσία ισχυρών και ανεξάρτητων δικαστικών συστημάτων μπορούν να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον όπου ανθίζει η διαφθορά (Klitgaard, 1988, Rose-Ackerman, 1999).

Όταν οι δημόσιες λειτουργίες και οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων δεν είναι διαφανείς και υπάρχει έλλειψη λογοδοσίας, οι ευκαιρίες για διαφθορά αυξάνονται. Αυτό περιλαμβάνει την ανεπαρκή πρόσβαση του κοινού σε πληροφορίες και τους αδύναμους μηχανισμούς για τη συμμετοχή του κοινού στις κυβερνητικές υποθέσεις

Ακόμη, η διαφθορά έχει πολλές φορές οικονομικά και κοινωνικά κίνητρα, ανεξαρτήτως του μεγέθους της. Η ανεπαρκής αποζημίωση στον δημόσιο τομέα μπορεί να παρακινήσει τους υπαλλήλους να εμπλέκονται σε πρακτικές διαφθοράς ως μέσο συμπλήρωσης του εισοδήματός τους. Όταν οι μισθοί του δημόσιου τομέα δεν είναι

ανταγωνιστικοί με τον ιδιωτικό τομέα, οι εργαζόμενοι μπορεί να είναι πιο επιρρεπείς σε δωροδοκίες και άλλες μορφές διαφθοράς όπως διαπιστώνουν οι Van Rijckeghem & Weder (2001). Ακόμη, τα υψηλά επίπεδα οικονομικής ανισότητας μπορούν να επιδεινώσουν τη διαφθορά. Σε κοινωνίες όπου ο πλούτος συγκεντρώνεται στα χέρια λίγων, η ελίτ μπορεί να χρησιμοποιήσει πρακτικές διεφθαρμένης για να διατηρήσει και να επεκτείνει την εξουσία και την οικονομική τους θέση, συχνά σε βάρος του ευρύτερου πληθυσμού (Uslaner, 2008). Για αυτούς τους λόγους η διαφθορά συχνά εντοπίζεται σε χαμηλά αμοιβόμενους δημοσίους ή ιδιωτικούς υπαλλήλους.

Σε ορισμένες κοινωνίες, κάποιες μορφές διαφθοράς είναι κοινωνικά αποδεκτές ή ακόμη και αναμενόμενες. Για παράδειγμα, η προσφορά δώρων σε δημόσιους αξιωματούχους μπορεί να θεωρηθεί ως παραδοσιακή πρακτική παρά ως διεφθαρμένη πράξη. Οι πολιτιστικοί κανόνες και αξίες μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τις αντιλήψεις για τη διαφθορά και την πιθανότητα εμπλοκής σε πρακτικές διαφθοράς (Miller, 2006).

Ο έντονος πολιτικός ανταγωνισμός μπορεί μερικές φορές να αυξήσει τη διαφθορά, καθώς οι πολιτικοί παράγοντες μπορεί να εμπλέκονται σε πρακτικές διαφθοράς για να χρηματοδοτήσουν εκστρατείες, να αγοράσουν ψήφους ή με άλλον τρόπο να εξασφαλίσουν την εξουσία. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα σε συστήματα όπου η πολιτική επιβίωση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την κακώς εννοούμενη καθοδήγηση και τον πελατειακό χαρακτήρα (Keefe, 2007).

Θα πρέπει να αναφερθεί ακόμη ότι υπάρχουν και κοινωνικοί λόγοι καθώς η διαφθορά δεν είναι μονάχα ζήτημα του οργανισμού, της επιχείρησης, του ΟΤΑ ή του δημοσίου γενικότερα αλλά έχει τις ρίζες της στην κοινωνία. Μια αδύναμη κοινωνία, με περιορισμένη ικανότητα παρακολούθησης των κυβερνητικών και δημοσίων δραστηριοτήτων και λογοδοσίας των αξιωματούχων, μπορεί να συμβάλει σε υψηλότερα επίπεδα διαφθοράς. Αντιθέτως, όπως αναφέρει ο Putnam (1993), μια ζωντανή κοινωνία των πολιτών μπορεί να διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στην υποστήριξη της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της ακεραιότητας στη δημόσια ζωή.

Επίσης η διαφθορά συχνά αναφέρεται ως ότι έχει και πολιτικό χαρακτήρα. Ο Σπινέλλης (2013) αναφέρει ότι η διαφθορά των πολιτικών προσώπων και των δημοσίων υπαλλήλων πηγάζει από το αίσθημα αυξημένης εξουσίας που έχουν αλλά και τις ευκαιρίες που θα τους παρουσιαστούν και θα μπορέσουν να τις εκμεταλλευτούν.

Ιδιαίτερα στη χώρα μας, γεγονός που βοηθάει αυτή την κατάσταση είναι η ασάφεια του νομικού πλαισίου που πλαισιώνει το Δημόσιο σύστημα. Ακόμη, τα άτομα που διενεργούν με διαφθορά θεωρείται ότι κάνουν κατάχρηση στην εμπιστοσύνη των συναδέλφων τους και γενικότερα στον οργανισμό που εργάζονται. Οι Bezlon & Gounev (2012) αναφέρουν ότι τα πολιτικά πρόσωπα βασικό ρόλο στη διαφθορά πολιτικής μορφής. Διάφορες συμπεριφορές στη διαδρομή του πολιτικού προσώπου μπορούν να αποτελέσουν προπομπό ή ένδειξη για διαφθορά στο μέλλον. Τέτοιες είναι η αδικία, η δράση με κέντρο το προσωπικό όφελος έναντι του κοινωνικού συνόλου, η εγκληματική και παραβατική συμπεριφορά, κ.α. Σε αυτό συμφωνεί και ο Κιοκές (2023) που αναφέρει ότι η διαφθορά σχετίζεται και με την προσωπικότητα των αιρετών ως άτομα και με το ρόλο τους εντός του Δήμου. Οι χρηστοί Δήμαρχοι και τα χρηστά και ακέραια Δημοτικά Συμβούλια αποπνέουν αίσθηση διαφάνειας και αποθαρρύνουν τη διαφθορά εντός των ΟΤΑ. Αντιθέτως σε περιπτώσεις Δημοτικών Αρχών και Δημάρχων που η συμπεριφορά τους δεν είναι δίκαιη και χρηστή, φαίνεται ότι διευκολύνεται η ανάπτυξη της διαφθοράς.

Ως μέτρα αντιμετώπισης της πολιτικής διαφθοράς, η βιβλιογραφία σε Ελλάδα και διεθνές επίπεδο είναι πλούσια. Ο Κουράκης (2013) αναφέρει ότι ο έλεγχος των δημοσίων συμβάντων με κλείσιμο των νομικών κενών που δεν προβλέπονται από το σύστημα και άσκηση ισχυρών ελέγχων στην χρηματοδότηση που λαμβάνουν τα πολιτικά κόμματα.

2.5 Λόγοι ύπαρξης διαφθοράς στην Ελλάδα

Η ιστορία και οι πολιτιστικές πρακτικές της Ελλάδας έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση αντιλήψεων και στάσεων απέναντι στη διαφθορά. Ο πελατειακός χαρακτήρας και το πατρονάρισμα έχουν βαθιές ρίζες στην ελληνική πολιτική κουλτούρα, όπου τα προσωπικά και οικογενειακά δίκτυα επηρεάζουν συχνά τους διορισμούς στο δημόσιο τομέα και την κατανομή των κρατικών πόρων. Αυτή η διαπλοκή προσωπικών σχέσεων και δημοσίων καθηκόντων μπορεί να θολώσει τα ηθικά όρια και να εξομαλύνει τις πρακτικές διαφθοράς (Piattoni, 2001; Lyrintzis, 2011).

Ακόμη, η πολιτική αστάθεια που υπάρχει στη χώρα και οι συχνές αλλαγές στη διακυβέρνηση της έχουν συμβάλει σε αδύναμα θεσμικά πλαίσια στην Ελλάδα. Η έλλειψη συνέχειας και συνοχής στις πολιτικές καταπολέμησης της διαφθοράς, σε συνδυασμό με τα αδύναμα συστήματα επιβολής του νόμου και δικαιοσύνης, έχει εμποδίσει τον αποτελεσματικό έλεγχο της διαφθοράς. Επιπλέον, η πολιτική παρέμβαση σε διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες έχει συχνά θέσει σε κίνδυνο τις προσπάθειες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της διαφθοράς (Μακρυδημήτρης, κ.α. 2017).

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, οι οικονομικοί παράγοντες μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διαφθορά. Οι οικονομικοί παράγοντες, όπως η σοβαρή χρηματοπιστωτική κρίση που έπληξε την χώρα μας το 2009, έχουν επιδεινώσει τη διαφθορά. Η δημοσιονομική κακοδιαχείριση, τα υψηλά επίπεδα δημόσιου χρέους και τα επακόλουθα μέτρα λιτότητας οδήγησαν σε σημαντική κοινωνικοοικονομική πίεση. Οι οικονομικές δυσκολίες και η διάβρωση της εμπιστοσύνης στους πολιτικούς και χρηματοπιστωτικούς θεσμούς δημιούργησαν συνθήκες όπου η διαφθορά θα μπορούσε να ευδοκιμήσει, καθώς άτομα και επιχειρήσεις προσπαθούσαν να ξεπεράσουν ή να παρακάμψουν τους περιορισμούς που επιβάλλουν οι οικονομικές πολιτικές και τα ρυθμιστικά πλαίσια. Στους παραπάνω παράγοντες συμβάλλουν και οι έντονες ανισότητες που δημιούργησε η οικονομική κρίση, όπως με την έννοια που αναφέρθηκε προηγουμένως.

Ο ελληνικός δημόσιος τομέας έχει επικριθεί για την αναποτελεσματικότητα, τη γραφειοκρατία και την έλλειψη διαφάνειας. Αυτές οι συνθήκες όχι μόνο επιβραδύνουν τις διοικητικές διαδικασίες αλλά δημιουργούν επίσης ευκαιρίες για διαφθορά, καθώς τα άτομα μπορεί να καταφύγουν σε δωροδοκία για να επισπεύσουν τις υπηρεσίες. Η

πολυπλοκότητα και η αδιαφάνεια των γραφειοκρατικών διαδικασιών μπορεί να αποθαρρύνει την τήρηση των επίσημων διαδικασιών, καθιστώντας τις διεφθαρμένες εναλλακτικές πιο ελκυστικές (Σωτηρόπουλος, 2004).

Ένα ακόμη στοιχείο που αναφέρεται στη συναφή βιβλιογραφία είναι το γεγονός ότι η κοινωνία των πολιτών στην Ελλάδα ήταν παραδοσιακά αδύναμη όσον αφορά την ικανότητά της να απαιτεί λογοδοσία και διαφάνεια από την κυβέρνηση. Η δημόσια ανοχή στη διαφθορά, που συχνά οδηγείται από τον κυνισμό ή την αντιληπτή αναγκαιότητα εμπλοκής σε πρακτικές διαφθοράς για την αντιμετώπιση γραφειοκρατικών εμποδίων, έχει υπονομεύσει περαιτέρω τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Ωστόσο, η χρηματοπιστωτική κρίση και οι συνέπειές της έχουν ωθήσει την αυξημένη δημόσια δέσμευση και ζήτηση για μεταρρυθμίσεις (Τσακατικά & Ελευθερίου, 2013).

Η ακαδημαϊκή έρευνα για τη διαφθορά στην Ελλάδα έχει εμβαθύνει στις αιτίες, τις εκδηλώσεις και τις επιπτώσεις της στο πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό τοπίο της χώρας. Αυτές οι μελέτες συχνά υπογραμμίζουν τον τρόπο με τον οποίο ιστορικοί, πολιτιστικοί και θεσμικοί παράγοντες συνέβαλαν στην εμμονή της διαφθοράς στην Ελλάδα, καθώς και τις προκλήσεις και τις προσπάθειες που καταβάλλονται για τον μετριασμό της.

Η ανάλυση των Pelagidis, T., & Mitsopoulos, M. (2014) υπογραμμίζει τις οικονομικές επιπτώσεις της διαφθοράς στην Ελλάδα, περιγράφοντας λεπτομερώς πώς έχει υπονομεύσει την οικονομική αποτελεσματικότητα, έχει αποτρέψει τις ξένες επενδύσεις και έχει συμβάλει στη δημοσιονομική αστάθεια της χώρας. Οι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι η συστημική διαφθορά έχει επιδεινώσει την ελληνική κρίση χρέους διαβρώνοντας τις φορολογικές βάσεις και διογκώνοντας τις δημόσιες δαπάνες μέσω διεφθαρμένων διαδικασιών προμηθειών.

Συζητώντας τις επιπτώσεις στη δημόσια εμπιστοσύνη και διακυβέρνηση, η έρευνα των Σπανού, X. (2013) επικεντρώνεται στην επίδραση της διαφθοράς στην εμπιστοσύνη του κοινού και τη διακυβέρνηση στην Ελλάδα. Η μελέτη αποκαλύπτει σημαντική μείωση της εμπιστοσύνης του κοινού προς τις πολιτικές και θεσμικές οντότητες, αποδίδοντάς την σε εκτεταμένη διαφθορά και αναποτελεσματικά μέτρα κατά της διαφθοράς. Σπανού ζητά ολοκληρωμένες μεταρρυθμίσεις με στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της συμμετοχής των πολιτών για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στη διακυβέρνηση.

2.6 Καταπολέμηση διαφθοράς στην Ελλάδα

Ο ελεγκτικός μηχανισμός για την προσπάθεια εύρεσης και καταπολέμησης της διαφθοράς στη χώρα μας ονομάζεται Εσωτερικός Έλεγχος και αποτελεί θεσμό που προβλέπεται από τον νόμο 4795/21. Ο Εσωτερικός Έλεγχος εφαρμόζεται από Δήμους από το 2005 και αποτελεί μετεξέλιξη προηγούμενων νόμων που είχαν ακριβώς την ίδια αρμοδιότητα. Ο νόμος ορίζει ότι το δημόσιο συμφέρον είναι να προσφέρονται υψηλού επιπέδου υπηρεσίες με το όσο δυνατόν χαμηλότερο κόστος και την οικονομικότερη δυνατή διαχείριση. Η εφαρμογή των ελεγκτικών νόμων έχει ως προϋπόθεση τη σαφή διατύπωσή τους για να μη συνεισφέρουν σε προβλήματα που απορρέουν από νομικά κενά, αντιφάσεις, ασάφειες, επικαλύψεις κ.α. Η Στεφανίδου (2022) αναφέρει ότι ο νόμος δεν καταφέρνει να ξεπεράσει τα παραπάνω και αποτελεί τμήμα του συνόλου του προβλήματος στη χώρα μας. Αυτό διογκώνεται με την ανυπαρξία στελεχιακού δυναμικού να καλύψει όλες τις οργανικές θέσεις στο δημόσιο τομέα, τις ελλειπείς γνώσεις του προσωπικού, την προσπάθεια καθοδήγησης και εκπαίδευσης των υπαλλήλων από τα στελέχη του τομέα και γενικότερα μια προσπάθεια συνολικής διόρθωσης που ξεκινάει από τις κατώτερες βαθμίδες εργαζομένων. Η αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τον νόμο 4795/21 αναφέρει την κεντρική επιδίωξη του να πραγματοποιήσει μια σειρά αλλαγών που έχουν στόχο τη διαφάνεια και την καταπολέμηση της διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση. Τέτοιες αλλαγές είναι η αύξηση της λογοδοσίας των οργανισμών, η βελτίωση της διαφάνειας και την αύξηση της ποιότητας υπηρεσιών.

Σε αυτό το νόμο κεντρικό ρόλο έχουν το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου και οι Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου, χωρίς όμως αυτά να είναι και τα μοναδικά όργανα που είναι στη διάθεση των ΟΤΑ. Το πρώτο – το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, αποτελείται από τις οργανωτικές πολιτικές και διαδικασίες που εφαρμόζονται για μια σειρά από εσωτερικές διαδικασίες όπως η τήρηση αρχείων, η αποδοτικότητα του οργανισμού, η παρακολούθηση και ο έλεγχος, κ.α. Σε γενικές γραμμές παρέχει κάποιες προτάσεις προς υλοποίηση έτσι ώστε το σύστημα να παρακολουθεί τις ενέργειες προληπτικά, να κάνει βαθύτερους ελέγχους, να εντοπίζει πιθανές αποκλίσεις και να τις διορθώνει, ενημερώνοντας τη διοίκηση. Η παραπάνω διαδικασία ορίζει καθήκοντα και για τη διοίκηση του οργανισμού, την οποία καθιστά υπεύθυνη για την εφαρμογή του σχεδίου και τη διόρθωση των αποκλίσεων. Οι παράμετροι εφαρμογής του συστήματος όπως αναφέρει η Στεφανίδου (2022) είναι η υπαγωγή στον επικεφαλής του οργανισμού, η

σύσταση και λειτουργία της Επιτροπής Ελέγχου και η απαγόρευση επικάλυψης καθηκόντων με οποιαδήποτε άλλη διοικητική θέση εντός του οργανισμού. Σε γενικές γραμμές αποτελεί μια διαδικασία η οποία χαρακτηρίζεται από την ανεξαρτησία, την αντικειμενικότητα και τον συμβουλευτικό χαρακτήρα του με σκοπό να αναβαθμίσει την παροχή υπηρεσιών του κάθε οργανισμού.

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου (ΜΕΕ) έχει και αυτή ένα νομικά συγκεκριμένο πλαίσιο λειτουργίας, στο οποίο ο προϊστάμενος της μονάδας και ο επικεφαλής του φορέα (δηλαδή ο Δήμαρχος) έχουν αυξημένες αρμοδιότητες. Ο Δήμαρχος έχει αρμοδιότητες να επιλέξει τον προϊστάμενο, να εγκρίνει τον κανονισμό λειτουργίας και τους ελέγχους που πραγματοποιεί η ΜΕΕ αλλά και την παροχή των κατευθυντήριων προς υλοποίηση. Επίσης, είναι ο πειθαρχικός προϊστάμενος για τις περιπτώσεις παράβασης καθηκόντων που θα εντοπιστούν.

Η Επιτροπή Ελέγχου (ΕΕ) σε ΟΤΑ πρώτου βαθμού ορίζεται από το αρ. 8 του νόμου στο οποίο περιγράφεται ο ρόλος, η σύνθεση και οι αρμοδιότητές της. Το μέγεθός της εξαρτάται από τον ΟΤΑ στον οποίο ανήκει. Τυπικά, η ΕΕ εγγυάται την ανεξαρτησία και γενικότερα τη διαφάνεια του εσωτερικού ελέγχου στους ΟΤΑ. Συγκεκριμένα, παρακολουθεί όλες τις ενέργειες που θα πραγματοποιήσει η ΜΕΕ με στόχο τη διασφάλιση του έργου της και αναφέρει ότι η έκθεσή της θα πρέπει να είναι δημόσια. Η Στεφανίδου (2022) εντοπίζει κενό ύπαρξης ενός πλαισίου από χαρακτηριστικά που θα πρέπει να έχουν τα μέλη που την απαρτίζουν, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε διάφορα προβλήματα με τη συγκρότησή της και την αποτελεσματικότητά της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟΥ ΟΤΑ

Ο Δήμος Ραφήνας - Πικερμίου είναι δήμος που εντάσσεται στην Περιφέρεια Αττικής ο οποίος συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης και προέκυψε από τη συνένωση του καταργηθέντος Δήμου Ραφήνας και της Κοινότητας Πικερμίου. Η έκταση του νέου Δήμου είναι 41.84 τ.χλμ και ο πληθυσμός του ανέρχεται σε 20.266 κατοίκους, σύμφωνα με την Απογραφή του 2011. Η πρώτη Δημοτική αρχή του νέου Δήμου εξέλεξε δήμαρχος τον Γιώργο Χριστόπουλο, μετά τις δημοτικές εκλογές του 2010 και σημερινή δήμαρχος είναι η Δήμητρα Μήλα-Τσεβά, από τις δημοτικές εκλογές του 2023. Εκτός από τον/την δήμαρχο, στο Δημοτικό Συμβούλιο συμμετέχουν 25 μέλη πλέον μετά τις πρόσφατες αλλαγές στον εκλογικό νόμο. Τα όργανα που πλαισιώνουν το Δημοτικό Συμβούλιο είναι η Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας και Προσχολικής Αγωγής, το Αυτοτελές Τμήμα Πολιτιστικών, Αθλητικών Δραστηριοτήτων και Περιβάλλοντος, η Δημοτική Επιτροπή, επιτροπή Περιβάλλοντος, η Κοινωνική Υπηρεσία, η Υπηρεσία Ύδρευσης – Αποχέτευσης και η Οικονομική Επιτροπή.

Ως προς τη διοίκηση του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου, υπάρχουν οι εξής υπηρεσίες με τα αντίστοιχα τμήματα²:

Η Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου έχει τα εξής τμήματα: το Πρωτόκολλο, το Δημοτολόγιο, το Ληξιαρχείο, το Γραφείο Αδειοδοτήσεων και Ρύθμισης Εμπορικών Δραστηριοτήτων, το Ανθρώπινο Δυναμικό και Διοικητική Μέριμνα, το ΚΕΠ Ραφήνας – Πικερμίου, την Κοινωνική Υπηρεσία/Πικέρμι και το Κέντρο Κοινότητας Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου

Στις Οικονομικές Υπηρεσίες του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου εντάσσονται τα εξής τμήματα: Ταμειακή Υπηρεσία, Ταμείο Ραφήνας, Ταμείο Πικερμίου, Λογιστήριο, Έσοδα, Γραφείο Προμηθειών

² <https://rafina-pikermi.gr/tilefona-dimoy-rafinas-pikermioug/>

Η διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου έχει ως τμήματα την Τεχνική Υπηρεσία, τις Βλάβες Ύδρευσης, τον Ηλεκτροφωτισμό και το Γραφείο Ύδρευσης Θέματα Λογαριασμών - Αιτήματα Ύδρευσης.

Στις δομές Παιδείας του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου εντάσσονται ένας βρεφικός και ένας παιδικός σταθμός, δύο νηπιαγωγεία στο Πικέρμι και τέσσερα στη Ραφήνα, δύο δημοτικά σχολεία στο Πικέρμι, τέσσερα στη Ραφήνα και ένα στο Νταού Πεντέλης, ένα γυμνάσιο στη Ραφήνα και ένα στο Πικέρμι, ένα ειδικό λύκειο και ένα γενικό λύκειο στο Πικέρμι, ένα γενικό λύκειο, ένα ΕΠΑΛ και ένα εσπερινό ΕΠΑΛ στη Ραφήνα και ένα εργαστηριακό κέντρο - το Ε.Ε.Ε.Κ Νταού ΠΙΚΠΑ Πεντέλης Ραφήνας. Ο δήμος επίσης έχει Δημοτική Βιβλιοθήκη, η οποία έχει και διαδικτυακό ιστότοπο³. Ακόμη, για την εξυπηρέτηση των δημοτών, λειτουργούν πέντε δρομολόγια λεοφορειών⁴.

Τέλος, η Διεύθυνση Καθαριότητας Ανακύκλωσης και Πρασίνου - Περιβάλλοντος έχει την Υπηρεσία Καθαριότητας & Αποκομιδής, την Υπηρεσία Πρασίνου και τα Πολεοδομικά.

³ <https://rafinalibr.openabekt.gr/el>

⁴ <https://rafina-pikermi.gr/nea-anakoinoseis/nea-dromologia-dimotikis-sygkoinonias-2024/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Το ερευνητικό τμήμα της εργασίας ξεκινάει με την μεθοδολογική προσέγγιση, στην οποία δικαιολογούνται οι επιλογές του ερευνητή όσον αφορά στην εκτέλεση της έρευνας. Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο σκοπός για τον οποίον διεξάγεται η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία καθώς και τα ερευνητικά ερωτήματα που θα πρέπει να απαντήσει. Τέλος παρουσιάζεται το ερευνητικό εργαλείο που θα αποτελέσει το μέσο συλλογής δεδομένων κατά τη διεξαγωγή του ερευνητικού μέρους της εργασίας.

4.1 Μεθοδολογική προσέγγιση

Η μεθοδολογία είναι τμήμα της εργασίας στο οποίο περιγράφεται ο τρόπος που θα χρησιμοποιηθεί για να ληφθούν οι κατάλληλες απαντήσεις στα ερωτήματα που απασχολούν την έρευνα. Εισάγεται στη διπλωματική εργασία για να εξηγήσει διεξοδικά τις μεθοδολογικές αποφάσεις που λαμβάνει ο/η ερευνητής κατά τη διεξαγωγή του ερευνητικού τμήματος της εργασίας. Πρόκειται για ένα σχέδιο το οποίο περιγράφει αναλυτικά τα βήματα στα οποία ο ερευνητής ή η ερευνήτρια αποφασίζει να δομήσει ολόκληρο το ερευνητικό μέρος της εργασίας. Η βασική επιλογή της ερευνήτριας ήταν να αποφασιστεί ο τρόπος με τον οποίο θα συλλεχθούν τα δεδομένα προς ανάλυση. Η βασική διάκριση γίνεται μεταξύ ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων συλλογής δεδομένων. Οι ποσοτικές και ποιοτικές μεθοδολογίες είναι θεμελιώδεις για τις επιστήμες και τις ανθρωπιστικές επιστήμες, προσφέροντας διακριτές προσεγγίσεις για την κατανόηση των φαινομένων. Αυτές οι μεθοδολογίες διαφέρουν ουσιαστικά ως προς τους στόχους, τις τεχνικές και τους τύπους δεδομένων που συλλέγουν και αναλύουν.

Η ποσοτική έρευνα χαρακτηρίζεται από την εστίασή της σε αριθμητικά δεδομένα, με στόχο να ποσοτικοποιήσει το πρόβλημα και να κατανοήσει πόσο διαδεδομένο είναι αναζητώντας στατιστικές σχέσεις για να περιγράψει τις σχέσεις μεταξύ μεταβλητών (Creswell & Creswell, 2017). Συνήθως χρησιμοποιείται για τον έλεγχο υποθέσεων ή θεωριών εξετάζοντας τη σχέση μεταξύ μεταβλητών. Η ποσοτική έρευνα επιδιώκει τη συλλογή δεδομένων που μπορούν να ποσοτικοποιηθούν και να υποβληθούν σε

στατιστική ανάλυση που θα δείξει συγκεκριμένα αποτελέσματα, τα οποία θα είναι αντικειμενικά. Συνεπώς, στοχεύει στην αντικειμενικότητα και την αναπαραγωγικότητα των αποτελεσμάτων. Οι ερευνητές χρησιμοποιούν εργαλεία όπως έρευνες και τυποποιημένα τεστ που παρουσιάζουν το ίδιο σύνολο ερωτήσεων ή δηλώσεων με την ίδια σειρά σε όλους τους συμμετέχοντες. Για να εξασφαλιστεί η γενίκευση των αποτελεσμάτων, οι ποσοτικές μελέτες απαιτούν συχνά μεγάλα μεγέθη δειγμάτων με μια δειγματοληψία που να πιστοποιεί ότι το αντίστοιχο δείγμα είναι σε κάποιο βαθμό αντιπροσωπευτικό του ευρύτερου πληθυσμού. Ο πυρήνας της ποσοτικής έρευνας βρίσκεται στην ανάλυσή της, όπου εφαρμόζονται στατιστικές μέθοδοι για την ποσοτικοποίηση των σχέσεων μεταξύ των μεταβλητών. Αυτή η έρευνα συχνά ακολουθεί μια απαγωγική προσέγγιση, ξεκινώντας με μια θεωρία ή υπόθεση και στη συνέχεια διεξάγοντας έρευνα για να ελεγχθεί.

Η ποιοτική έρευνα, από την άλλη πλευρά, εστιάζει στην εξερεύνηση των φαινομένων με λεπτομερή και ολοκληρωμένο τρόπο. Χρησιμοποιείται κυρίως για την κατανόηση των υποκείμενων λόγων, απόψεων και κινήτρων. Παρέχει πληροφορίες για το πρόβλημα ή βοηθά στην ανάπτυξη ιδεών ή υποθέσεων για πιθανή ποσοτική έρευνα (Merriam & Tisdell, 2015). Η ποιοτική έρευνα είναι ερμηνευτική και τείνει να είναι υποκειμενική, εστιάζοντας σε σύνθετες περιγραφές και στο νόημα που αποδίδουν άτομα ή ομάδες σε ένα κοινωνικό ή ανθρώπινο πρόβλημα. Χρησιμοποιεί μη δομημένες ή ημιδομημένες τεχνικές όπως συνεντεύξεις, παρατηρήσεις και έρευνες ανοιχτού τύπου. Αυτή η έρευνα περιλαμβάνει μικρότερα μεγέθη δειγμάτων που δεν είναι αντιπροσωπευτικά του μεγαλύτερου πληθυσμού αλλά επιλέγονται επειδή είναι ενημερωτικά ή έχουν βιώσει το υπό μελέτη φαινόμενο. Τα δεδομένα που συλλέγονται είναι συχνά κειμενικά ή οπτικά, αναλύονται μέσω μεθόδων όπως η θεματική ανάλυση ή η αφηγηματική ανάλυση. Η ποιοτική έρευνα τυπικά ακολουθεί μια επαγωγική προσέγγιση, όπου οι θεωρίες και οι υποθέσεις αναπτύσσονται από τα δεδομένα που συλλέγονται κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας.

Οι ποσοτικές και ποιοτικές μεθοδολογίες έρευνας εξυπηρετούν διαφορετικούς ερευνητικούς σκοπούς και συχνά είναι συμπληρωματικές. Πολλές φορές χρησιμοποιούνται ταυτόχρονα για να κάνουν τα ευρήματα και συμπεράσματα περισσότερο ισχυρά (τριγωνοποίηση έρευνας). Η ποσοτική έρευνα παρέχει το εύρος και τη γενίκευση των δεδομένων μεταξύ των πληθυσμών, ενώ η ποιοτική έρευνα προσφέρει βάθος και λεπτομέρεια στην κατανόηση πολύπλοκων φαινομένων. Η επιλογή μεταξύ

ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων εξαρτάται από το ερευνητικό ερώτημα, τη φύση του υπό διερεύνηση φαινομένου και το είδος της γνώσης που επιδιώκει να αποκτήσει η ερευνήτρια.

Στη συγκεκριμένη εργασία, καταλήγουμε στη χρήση ποσοτικών μεθόδων έρευνας. Οι μεθοδολογίες της ποσοτικής έρευνας έχουν σχεδιαστεί για να παρέχουν μια ευρεία επισκόπηση των τάσεων, των προτύπων και των γενικεύσεων σε ομάδες πληθυσμών (π.χ. Δημόσιοι υπάλληλοι), καθιστώντας την ιδιαίτερα αποτελεσματική σε τομείς όπου οι ερευνητές στοχεύουν να μετρήσουν την έκταση ή τη συχνότητα των φαινομένων όπως η διαφθορά. Μια τέτοια επιλογή βασίζεται σε συγκεκριμένα κριτήρια όπως η δυνατότητα γενίκευσης ευρημάτων. Οι ποσοτικές μέθοδοι έρευνας, μέσω της χρήσης μεγάλων, στατιστικά αντιπροσωπευτικών μεγεθών δειγμάτων, επιτρέπουν τη γενίκευση των ευρημάτων σε έναν ευρύτερο πληθυσμό (Bryman, 2016). Αυτό είναι κρίσιμο όταν ο στόχος είναι να κατανοηθεί η επικράτηση ή η κατανομή ορισμένων πεποιθήσεων ή απόψεων μέσα σε μια μεγάλη ομάδα, καθώς παρέχει πληροφορίες που είναι εφαρμόσιμες σε ευρύτερη κλίμακα. Επίσης, μπορεί να διεξαχθεί στατιστική ανάλυση που προσφέρει αντικειμενικότητα. Η χρήση της στατιστικής ανάλυσης στην ποσοτική έρευνα παρέχει ένα πλαίσιο για αντικειμενική μέτρηση και ανάλυση πεποιθήσεων και απόψεων (Creswell & Creswell, 2017). Μέσω στατιστικών τεχνικών, οι ερευνητές μπορούν να εντοπίσουν τάσεις, συσχετίσεις και μοτίβα στα δεδομένα, τα οποία μπορούν να βοηθήσουν στην κατανόηση του πόσο διαδεδομένες είναι ορισμένες απόψεις και πώς σχετίζονται με διάφορες δημογραφικές μεταβλητές. Ακόμη, οι ποσοτικές μέθοδοι έρευνας, ιδιαίτερα οι έρευνες και τα ερωτηματολόγια, μπορούν να διανεμηθούν αποτελεσματικά σε μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων ταυτόχρονα (Fowler, 2013). Αυτή η επεκτασιμότητα είναι ζωτικής σημασίας όταν ο στόχος είναι η συλλογή δεδομένων από μεγάλες ομάδες, καθιστώντας την έναν αποτελεσματικό από άποψη χρόνου τρόπο για τη συλλογή ενός τεράστιου όγκου δεδομένων.

Ένα ακόμη στοιχείο είναι ότι η δομημένη φύση των ποσοτικών ερευνητικών εργαλείων διασφαλίζει ότι τα ίδια δεδομένα μπορούν να συλλεχθούν με τυποποιημένο τρόπο από όλους τους συμμετέχοντες (Bryman, 2016). Αυτή η τυποποίηση είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των δεδομένων και επιτρέπει την αναπαραγωγή της μελέτης, παρέχοντας μια σταθερή βάση για τη σύγκριση πεποιθήσεων και απόψεων μεταξύ διαφορετικών ομάδων ή χρονικών περιόδων. Τέλος, η ποσοτική έρευνα υπερέρχει στο μετασχηματισμό αφηρημένων εννοιών όπως πεποιθήσεις και

απόψεις σε μετρήσιμες μεταβλητές (Creswell & Creswell, 2017). Μέσω της λειτουργικότητας αυτών των εννοιών σε μετρήσιμα μέτρα, οι ερευνητές μπορούν να αναλύσουν και να ερμηνεύσουν αποτελεσματικά πολύπλοκα φαινόμενα με δομημένο και συνοπτικό τρόπο.

Συνεπώς, η ποσοτική έρευνα προσφέρει ένα ισχυρό πλαίσιο για την κατανόηση των πεποιθήσεων και των απόψεων μιας ομάδας όπως οι δημόσιοι υπάλληλοι, μέσω της ικανότητάς της να γενικεύει τα ευρήματα, να παρέχει αντικειμενικές γνώσεις μέσω στατιστικής ανάλυσης και να συλλέγει αποτελεσματικά δεδομένα από τεράστιο αριθμό συμμετεχόντων. Η δομημένη, τυποποιημένη προσέγγιση των ποσοτικών μεθόδων διασφαλίζει την αξιοπιστία και την επαναληψιμότητα της έρευνας, καθιστώντας την ένα ισχυρό εργαλείο για την αποτύπωση του τοπίου της κοινής γνώμης και των κοινωνικών στάσεων σε μεγάλη κλίμακα.

4.2 Σκοπός και Ερευνητικά ερωτήματα

Βασικός σκοπός της διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνήσει το φαινόμενο της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της Ελλάδας με έμφαση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, δηλαδή τα αίτια, την έκταση, τη σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις συνέπειες και τον τρόπο για έλεγχο του φαινομένου. Παράλληλα, η έρευνα θα απαντήσει ερευνητικά ερωτήματα που προκύπτουν από την ποσοτική έρευνα μέσω του ερωτηματολογίου και τη στατιστική ανάλυση. Τα ερευνητικά ερωτήματα που συνοδεύουν το σκοπό της έρευνας είναι τα εξής:

- Ποια η παρουσία και η έκταση της διαφθοράς στους ΟΤΑ σύμφωνα με τους εργαζόμενους στην Τ.Α. ;
- Ποια είναι τα αίτια της διαφθοράς στους ΟΤΑ σύμφωνα με τους εργαζόμενους στην Τ.Α. ;
- Η αντίληψη για την διαφθορά μεταξύ των εργαζομένων των ΟΤΑ επηρεάζεται από την ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο;

4.3 Ερευνητικό Εργαλείο

Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιείται στην παρούσα έρευνα και είναι η βάση για τη στατιστική ανάλυση που θα ακολουθήσει, δομήθηκε από την ερευνήτρια για τις ανάγκες της διπλωματικής εργασίας, ώστε να απαντηθεί ο σκοπός και τα ερευνητικά ερωτήματα. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 24 ερωτήσεις κλειστού τύπου στις οποίες το δείγμα καλείται να απαντήσει. Από αυτές τις ερωτήσεις,

- Οι τέσσερις πρώτες (1 ως 4) αφορούν τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος: φύλο, ηλικία, μορφωτικό επίπεδο και επαγγελματική κατάσταση.
- Η πέμπτη ερώτηση αφορά την ικανοποίηση του δείγματος από την εισοδηματική του κατάσταση.
- Οι ερωτήσεις 6 ως 9 αφορούν γενικά τη διαφθορά στο δημόσιο τομέα.
- Η 10^η ερώτηση αφορά την προσωπική στάση του δείγματος απέναντι στη διαφθορά.
- Οι ερωτήσεις 11 ως 24 αφορούν τη διαφθορά εντός του Δήμου Ραφήνας – Πικερμίου

Το πλήρες ερωτηματολόγιο βρίσκεται στο τέλος της εργασίας, στο παράρτημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΜΑΤΩΝ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλυθεί ενδελεχώς το ερευνητικό τμήμα της εργασίας. Θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη συλλογή των στοιχείων μέσω του ερωτηματολογίου. Αρχικά θα παρουσιαστούν τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος, έτσι ώστε να μπορεί ο αναγνώστης να έχει εικόνα του δείγματος της έρευνας. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί η ανάλυση των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου με πίνακες συχνοτήτων που δείχνουν πόσοι εκ του δείγματος έχουν απαντήσει την κάθε μια ερώτηση ως προς τις επιλογές που παρέχονται στις κλειστού τύπου ερωτήσεις. Το τρίτο τμήμα της ανάλυσης αφορά την αθροιστική κλίμακα και την ανεύρεση τυχόν στατιστικά σημαντικών διαφοροποιήσεων ανάμεσα σε υπό – ομάδες του δείγματος.

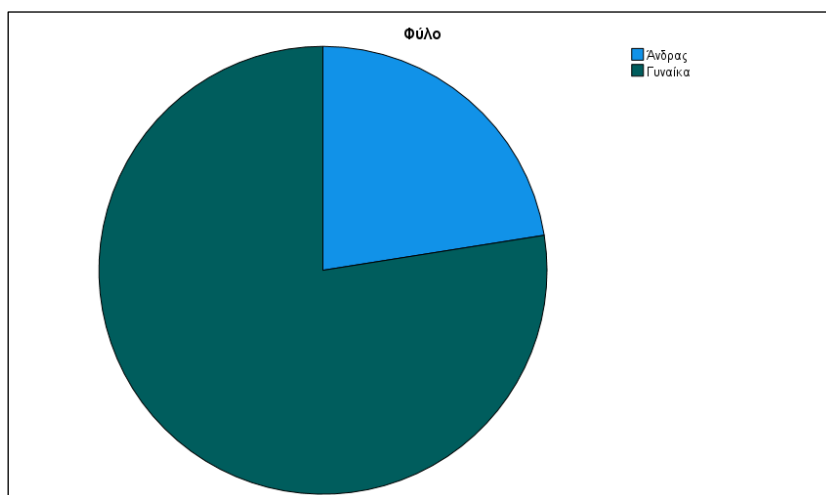
5.1 Δημογραφικά στοιχεία

Αρχικά παρουσιάζονται τα τέσσερα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος που εργάζεται στον Δήμο Ραφήνας - Πικερμίου. Ως προς το φύλο, το 77,5% του δείγματος είναι γυναίκες και το 22,5% του δείγματος είναι άνδρες. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα και πίνακα.

Πίνακας 3 - Φύλο δείγματος

	N	%
Άνδρας	27	22,5%
Γυναίκα	93	77,5%

Διάγραμμα 1 - Φύλο δείγματος

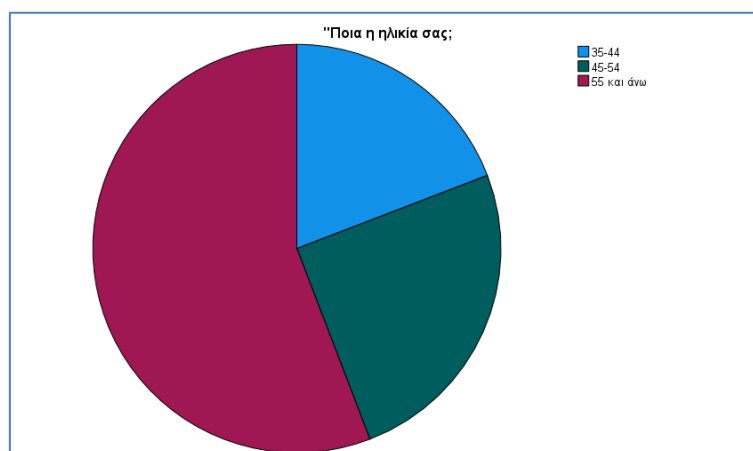

Ως προς την αποτύπωση της ηλικιακής κατηγορίας, το δείγμα είναι από ηλικίες 35 και άνω. Στο δείγμα δεν υπήρξε ηλικιακή κατηγορία 24-34 ετών και για αυτό το λόγο δεν αναφέρεται σε κανέναν πίνακα από εδώ και στο εξής. Μάλιστα, το μεγαλύτερο τμήμα του δείγματος είναι από 55 και άνω χρονών. Συγκεκριμένα, το 56% περίπου είναι άνω των 55 ετών, το 25% είναι από 45 ως 54 και περίπου το 19% είναι από 35 ως 44 ετών. Αναλυτικότερα, στον πίνακα 4 και στο διάγραμμα 2, αποτυπώνονται οι ηλικιακές κατηγορίες του δείγματος.

Πίνακας 4 - Ηλικία δείγματος

	N	%
35-44	23	19,2%
45-54	30	25,0%
55 και άνω	67	55,8%

Διάγραμμα 2 - Ηλικία δείγματος

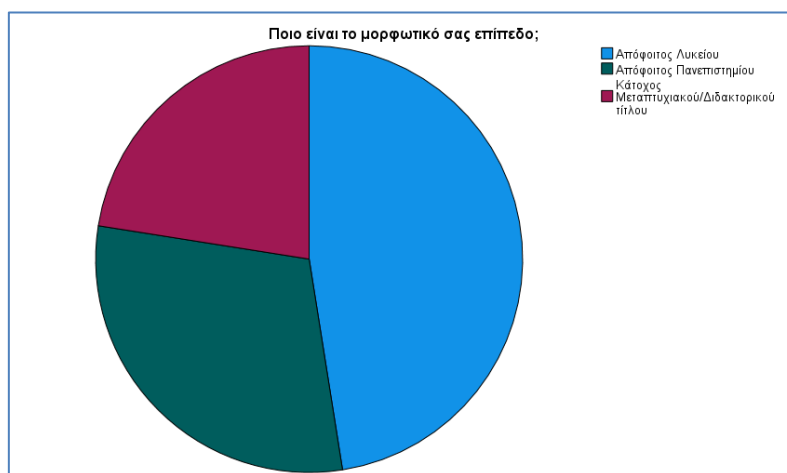

Το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος που εργάζεται στο Δήμο Ραφήνας - Πικερμίου κατηγοριοποιείται σε απόφοιτους λυκείου, πανεπιστημίου και κατόχους μεταπτυχιακού και διδακτορικού τίτλου. Το μεγαλύτερο τμήμα είναι απόφοιτοι λυκείου (47,5%), στη συνέχεια απόφοιτοι πανεπιστημίου (30%) και ένα τμήμα (22,5%) είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού και διδακτορικού τίτλου. Αρχικά διαπιστώνεται ένα ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό αποφίτων λυκείου. Όμως και το ποσοστό που είναι ιδιαίτερα μορφωμένο (μεταπτυχιακό ή διδακτορικό) είναι σχετικά μεγάλο. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον πίνακα 5 και το διάγραμμα 3.

Πίνακας 5 - Μορφωτικό επίπεδο

Μορφωτικό επίπεδο δείγματος	N	%
Απόφοιτος Λυκείου	57	47,5%
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	36	30,0%
Κάτοχος Μεταπτυχιακού/Διδακτορικού τίτλου	27	22,5%

Διάγραμμα 3 - Μορφωτικό επίπεδο δείγματος

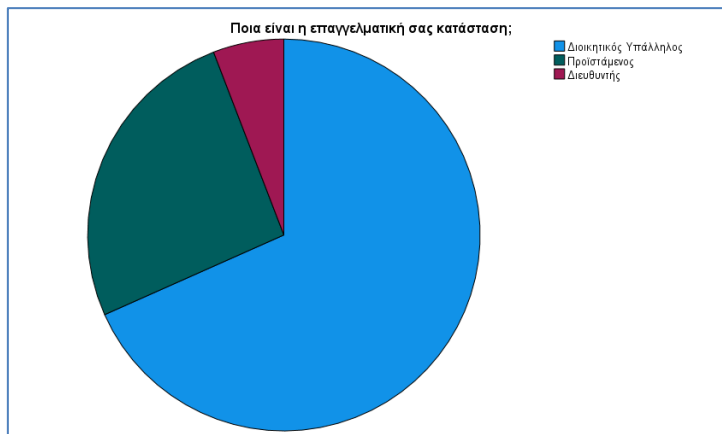

Η επόμενη ερώτηση αφορά την επαγγελματική κατάσταση του δείγματος του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου. Αφού το δείγμα είναι όλοι/ες υπάλληλοι του συγκεκριμένου ΟΤΑ, η ερώτηση αφορά τη βαθμίδα εργασίας του δείγματος. Η πλειοψηφία του δείγματος, πάνω από τα 2/3 (68,3%) είναι απλοί υπάλληλοι, το 25,8% είναι προϊστάμενοι και το 5,8% του δείγματος είναι διευθυντικά στελέχη του ΟΤΑ. Τα αποτελέσματα παρατίθενται παρακάτω, στον Πίνακα 6 και Διάγραμμα 4.

Πίνακας 6 - Επαγγελματική κατάσταση δείγματος

	N	%
Διοικητικός Υπάλληλος	82	68,3%
Προϊστάμενος	31	25,8%
Διευθυντής	7	5,8%

Διάγραμμα 4 - Επαγγελματική κατάσταση δείγματος

5.2 Ανάλυση ερωτήσεων

Στην αμέσως επόμενη ερώτηση, το δείγμα ρωτήθηκε σχετικά με την ικανοποίησή του από την τρέχουσα εισοδηματική του κατάσταση. Οι απαντήσεις διαβαθμίζονται σε 5βάθμια κλίμακα Likert και κυμαίνονται από 1- Δεν είμαι καθόλου ικανοποιημένος ως 5 – Είμαι απόλυτα ικανοποιημένος. Όμως τα αποτελέσματα κυμαίνονται μονάχα στις κλίμακες 1 ως 3, δείχνοντας ότι το δείγμα έχει ιδιαίτερα μικρή ικανοποίηση από το εισόδημά τους. Συγκεκριμένα, το 50,8% απαντάει ότι δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο από το εισόδημά του, το 14,2% είναι λίγο ικανοποιημένο και το 35% είναι μέτρια ικανοποιημένο από το εισόδημά του. Τα αποτελέσματα παρατίθενται αναλυτικά στον Πίνακα 7 που ακολουθεί.

Πίνακας 7 - Εισοδηματική ικανοποίηση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν είμαι καθόλου ικανοποιημένος	61	50,8	50,8	50,8
Είμαι λίγο ικανοποιημένος	17	14,2	14,2	65,0
Είμαι μέτρια ικανοποιημένος	42	35,0	35,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Η επόμενη ερώτηση αφορά την εκτίμηση της διαφθοράς ως πρόβλημα στους ΟΤΑ. Συγκεκριμένα, το δείγμα του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου ρωτήθηκε πόσο σημαντικό πρόβλημα θεωρεί ότι είναι η διαφθορά στο δημόσιο τομέα. Όπως και στην προηγούμενη ερώτηση, έτσι και σε αυτή, το δείγμα απαντάει σε πενταβάθμια κλίμακα από 1- καθόλου σημαντικό ως 5 – πολύ σημαντικό. Το 3,3% του δείγματος απαντάει λίγο σημαντικό, το 2,5% αναφέρει μέτρια σημαντικό, το 21,7% απαντάει αρκετά σημαντικό

και 72,5% απαντάει ότι η διαφθορά είναι πολύ σημαντικό πρόβλημα. Παρατηρείται ότι η μεγάλη πλειοψηφία των εργαζομένων στον ΟΤΑ Πικερμίου – Ραφήνας θεωρεί τη διαφθορά ως πολύ σημαντικό πρόβλημα.

Πίνακας 8 – Διαφθορά ως πρόβλημα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο σημαντικό	4	3,3	3,3	3,3
Μέτρια σημαντικό	3	2,5	2,5	5,8
Αρκετά σημαντικό	26	21,7	21,7	27,5
Πολύ σημαντικό	87	72,5	72,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Σε επόμενη ερώτηση, ζητήθηκε από τους εργαζόμενους του ΟΤΑ να αξιολογήσουν τη διαφθορά του δημοσίου έναντι του ιδιωτικού τομέα. Συγκεκριμένα ρωτήθηκε αν ο δημόσιος τομέας είναι πιο διεφθαρμένος έναντι του ιδιωτικού. Οι απαντήσεις δείχνουν ότι το δείγμα θεωρεί το δημόσιο τομέα περισσότερο διεφθαρμένο από τον ιδιωτικό τομέα. Το 23,3% μάλλον συμφωνεί και το 30,8% συμφωνεί απόλυτα. Αναλυτικά οι απαντήσεις του δείγματος παρουσιάζονται στον Πίνακα 9.

Πίνακας 9 - Διαφθορά δημοσίου έναντι ιδιωτικού τομέα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	15	12,5	12,5	12,5
Διαφωνώ απόλυτα	6	5,0	5,0	17,5
Μάλλον διαφωνώ	3	2,5	2,5	20,0
Ούτε συμφωνώ / Ούτε διαφωνώ	31	25,8	25,8	45,8
Μάλλον συμφωνώ	28	23,3	23,3	69,2
Συμφωνώ απόλυτα	37	30,8	30,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Στη συνέχεια, το δείγμα ρωτήθηκε για τις πιο συνηθισμένες μορφές που λαμβάνει η διαφθορά. Σε αυτή την ερώτηση παρέχονται διάφορες επιλογές ώστε το δείγμα να επιλέξει την απάντηση της αρεσκείας του. Το υψηλότερο ποσοστό του δείγματος απαντάει «Δωροδοκία/Χρηματισμός» (34,2%), «Κατάχρηση - Υπεξαίρεση χρημάτων»

(25%) και «Ευνοιοκρατία – Νεποτισμός» (24,2%). Οι απαντήσεις παρουσιάζονται στον Πίνακα 10.

Πίνακας 10 - Τύποι διαφθοράς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	7	5,8	5,8	5,8
Δωροδοκία - Χρηματισμός	41	34,2	34,2	40,0
Κατάχρηση - Υπεξαίρεση χρημάτων	30	25,0	25,0	65,0
Απάτη	10	8,3	8,3	73,3
Εκφοβισμός	3	2,5	2,5	75,8
Ευνοιοκρατία - Νεποτισμός	29	24,2	24,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Αμέσως μετά, το δείγμα που εργάζεται στο Δήμο Ραφήνας - Πικερμίου ρωτήθηκε να εκτιμήσει τους λόγους για τους οποίους γίνεται η διαφθορά. Το υψηλότερο ποσοστό απαντάει για λόγους «Παράβλεψη νομικών κωλυμάτων». Ένα σημαντικό τμήμα του δείγματος, περίπου το ¼ (24,2%) απάντησε «Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ» και άλλο ένα αντίστοιχο τμήμα (24,2%) απάντησε για λόγους επιτάχυνσης διαδικασίας. Αναλυτικά οι απαντήσεις παρουσιάζονται στον Πίνακα 11.

Πίνακας 11 - Λόγοι διαφθοράς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	29	24,2	24,2	24,2
Επιτάχυνση διαδικασίας	29	24,2	24,2	48,3
Παράβλεψη νομικών κωλυμάτων	41	34,2	34,2	82,5
Ανυπαρξία άλλης εναλλακτικής	3	2,5	2,5	85,0
Παράβλεψη ελλειμμάτων (προβλημάτων)	15	12,5	12,5	97,5
Έκφραση εκτίμησης	3	2,5	2,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Στη συνέχεια το δείγμα ρωτήθηκε για την προσωπική του στάση απέναντι στη διαφθορά. Συγκεκριμένα η ερώτηση ήταν «Ποια θα ήταν η προσωπική σας στάση απέναντι σε ζητήματα διαφθοράς αν ήταν απαραίτητο να επιτευχθεί κάποιος στόχος;». Η συντριπτική πλειοψηφία (85,8%) απάντησε ότι είναι αρνητική. Μόνο το 3,3% απάντησε ότι είναι θετική και το 7,5% απάντησε ότι η στάση τους επικαθορίζεται από το περιστατικό διαφθοράς. Το 3,3% απάντησε «Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ».

Πίνακας 12 - Στάση απέναντι σε διαφθορά

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	4	3,3	3,3	3,3
Θετική	4	3,3	3,3	6,7
Αρνητική	103	85,8	85,8	92,5
Ανάλογα το περιστατικό	9	7,5	7,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Στη συνέχεια στο δείγμα γίνονται πέντε ερωτήσεις για τον ΟΤΑ που εργάζεται. Σε αυτές αξιολογείται το επίπεδο διαφάνειας, λογοδοσίας, συμμετοχής πολιτών στα κοινά, ανοχή της κοινωνίας και το γενικό επίπεδο διαφθοράς. Συγκεκριμένα, το δείγμα ρωτήθηκε το βαθμό συμφωνίας του στο αν υπάρχουν τα παραπάνω στον ΟΤΑ που εργάζεται. Στους πίνακες 13-17 παρουσιάζονται αναλυτικά οι απαντήσεις του δείγματος σε κάθε ερώτηση από τις παραπάνω. Οι απαντήσεις του δείγματος φαίνεται ότι οι γνώμες τους σε σχέση με τις παραπάνω ερωτήσεις είναι σχετικά μοιρασμένες καθώς σημαντικά τμήματα επιλέγουν τις απαντήσεις συμφωνίας και αντίστοιχα της μη-συμφωνίας ενώ υπάρχουν και μεγάλα τμήματα του δείγματος που απαντούν «Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ».

Πίνακας 13 - Διαφάνεια στον ΟΤΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	27	22,5	22,5	22,5
Διαφωνώ απόλυτα	15	12,5	12,5	35,0
Μάλλον διαφωνώ	30	25,0	25,0	60,0
Ούτε συμφωνώ / Ούτε διαφωνώ	18	15,0	15,0	75,0
Μάλλον συμφωνώ	26	21,7	21,7	96,7
Συμφωνώ απόλυτα	4	3,3	3,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Πίνακας 14 - Λογοδοσία στον ΟΤΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	28	23,3	23,3	23,3
Διαφωνώ απόλυτα	18	15,0	15,0	38,3
Μάλλον διαφωνώ	27	22,5	22,5	60,8
Ούτε συμφωνώ / Ούτε διαφωνώ	15	12,5	12,5	73,3
Μάλλον συμφωνώ	32	26,7	26,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Πίνακας 15 - Επίπεδο συμμετοχής στα κοινά στον ΟΤΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	23	19,2	19,2	19,2
Διαφωνώ απόλυτα	7	5,8	5,8	25,0
Μάλλον διαφωνώ	39	32,5	32,5	57,5
Ούτε συμφωνώ / Ούτε διαφωνώ	12	10,0	10,0	67,5
Μάλλον συμφωνώ	30	25,0	25,0	92,5
Συμφωνώ απόλυτα	9	7,5	7,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Πίνακας 16 - Ανοχή κοινωνίας στον ΟΤΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	26	21,7	21,7	21,7
Διαφωνώ απόλυτα	12	10,0	10,0	31,7
Μάλλον διαφωνώ	35	29,2	29,2	60,8
Ούτε συμφωνώ / Ούτε διαφωνώ	4	3,3	3,3	64,2
Μάλλον συμφωνώ	35	29,2	29,2	93,3
Συμφωνώ απόλυτα	8	6,7	6,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Πίνακας 17 - Γενικό επίπεδο διαφθοράς στον ΟΤΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	20	16,7	16,7	16,7

Διαφωνώ απόλυτα	15	12,5	12,5	29,2
Μάλλον διαφωνώ	30	25,0	25,0	54,2
Ούτε συμφωνώ / Ούτε διαφωνώ	12	10,0	10,0	64,2
Μάλλον συμφωνώ	9	7,5	7,5	71,7
Συμφωνώ απόλυτα	34	28,3	28,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Για τις πέντε παραπάνω περιπτώσεις, διενεργείται ανάλυση περιγραφικής στατιστικής αφού πρόκειται για πενταβάθμιες κλίμακες τύπου Likert, για να διαπιστωθούν οι μέσοι όροι των ερωτήσεων αυτών και να μπορούν να συγκριθούν μεταξύ τους. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα 18. Οι μέσοι όροι δείχνουν ότι το χαμηλότερο επίπεδο είναι αυτό της λογοδοσίας (Μ.Ο.= 2,04 , Τ.Α.= 1,51) και το υψηλότερο επίπεδο είναι αυτό της διαφθοράς (Μ.Ο.= 2,64 , Τ.Α.= 1,83). Τα αποτελέσματα είναι όλα μικρότερα από την μέση απάντηση (3) της κλίμακας 1-5.

Πίνακας 18 - Περιγραφική στατιστική δηλώσεων για ΟΤΑ

	N	Mean	Std. Dev.
Υπάρχει θετικό γενικό επίπεδο διαφάνειας	120	2,1083	1,53281
Υπάρχει θετικό γενικό επίπεδο λογοδοσίας	120	2,0417	1,51406
Υπάρχει θετικό γενικό επίπεδο συμμετοχής των πολιτών στα κοινά	120	2,3833	1,57279
Υπάρχει θετικό γενικό επίπεδο ανοχής της κοινωνίας	120	2,2833	1,64589
Υπάρχει θετικό γενικό επίπεδο διαφθοράς	120	2,6417	1,83246
Valid N (listwise)	120		

Αμέσως μετά, το δείγμα που εργάζεται στο Δήμο Ραφήνας – Πικερμίου, ρωτήθηκε αν έχει διαπιστώσει περιπτώσεις διαφθοράς κατά την άσκηση καθηκόντων του. Το 40% του δείγματος απάντησε ότι δεν διαπίστωσε διαφθορά κατά την άσκηση καθηκόντων του, το 38,3% απάντησε ότι διαπίστωσε και το 21,7% απάντησε «Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ». Τα αποτελέσματα παρατίθενται αναλυτικά στον Πίνακα 19. Στη συνέχεια, το δείγμα που απάντησε «ναι», ρωτήθηκε για το πόσο συχνά έχει διαπιστώσει περιπτώσεις διαφθοράς. Οι απαντήσεις κυμαίνονται από «Σπάνια» ως «Συχνά» και τα τμήματα του δείγματος που επέλεξαν την κάθε απάντηση είναι περίπου ισοδύναμα. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον Πίνακα 20.

Πίνακας 19 - Διαπίστωση διαφθοράς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	26	21,7	21,7	21,7
Ναι	46	38,3	38,3	60,0
Όχι	48	40,0	40,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Πίνακας 20 - Συχνότητα διαφθοράς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	70	58,3	58,3	58,3
Σπάνια	10	8,3	8,3	66,7
Μερικές φορές	15	12,5	12,5	79,2
Αρκετές φορές	9	7,5	7,5	86,7
Συχνά	16	13,3	13,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Στη συνέχεια, το δείγμα ρωτήθηκε για το πόσο συχνά πιστεύει ότι εντοπίζεται η διαφθορά στον ΟΤΑ που εργάζεται. Ένα μεγάλο τμήμα – περίπου το μισό του δείγματος αποφεύγει να απαντήσει, το 45% απαντάει «δε γνωρίζω / δεν απαντώ» . Το 27,5% απαντάει «Σπάνια», το 11,7% απαντάει «Αρκετές φορές», το 8,3% απαντάει «Συχνά» και το 7,5% απαντάει «Μερικές φορές». Αναλυτικότερα, τα αποτελέσματα που αφορούν τον εντοπισμό της διαφθοράς, παρουσιάζονται στον Πίνακα 21. Ακολουθώντας αυτή την ερώτηση, ρωτήσαμε το δείγμα για τους λόγους μη-εντοπισμού της διαφθοράς (Πίνακας 22). Το μεγαλύτερο τμήμα του δείγματος (47,5%) απάντησε ότι ο βασικός λόγος που δεν εντοπίζεται η διαφθορά είναι η Ανυπαρξία των ελεγκτικών μηχανισμών. Ένα ακόμη τμήμα του δείγματος (25,8%) απαντάει «δε γνωρίζω / δεν απαντώ» . Αναλυτικότερα τα αποτελέσματα της ερώτησης παρουσιάζονται στον πίνακα 22.

Πίνακας 21 - Εντοπισμός διαφθοράς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	54	45,0	45,0	45,0
Σπάνια	33	27,5	27,5	72,5

Μερικές φορές	9	7,5	7,5	80,0
Αρκετές φορές	14	11,7	11,7	91,7
Συχνά	10	8,3	8,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Πίνακας 22 - Λόγοι μη εντοπισμού διαφθοράς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	31	25,8	25,8	25,8
Αδιαφορία	18	15,0	15,0	40,8
Ανυπαρξία ελεγκτικών μηχανισμών	57	47,5	47,5	88,3
Διαφθορά ελεγκτικών μηχανισμών	14	11,7	11,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Αντίστοιχα, το δείγμα ρωτήθηκε για το πόσο συχνά πιστεύει ότι τιμωρείται η διαφθορά στον ΟΤΑ του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου. Η μεγάλη πλειοψηφία του δείγματος (61,7%) απαντάει «Σπάνια» και το 35% του δείγματος αποφεύγει να απαντήσει (Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ). Το 3,3% απαντάει ότι εντοπίζεται μερικές φορές. Αναλυτικά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 23.

Πίνακας 23 - Συχνότητα τιμωρίας διαφθοράς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	42	35,0	35,0	35,0
Σπάνια	74	61,7	61,7	96,7
Μερικές φορές	4	3,3	3,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Ακόμη, το δείγμα ρωτήθηκε για το αν θα μπορούσε να λειτουργήσει ανασταλτικά η πιθανή τιμωρία της διαφθοράς. Αν και οι διαθέσιμες απαντήσεις κυμαίνονται από Διαφωνώ απόλυτα ως Συμφωνώ απόλυτα, το δείγμα επιλέγει μονάχα τις απαντήσεις της θετικής κλίμακας. Το μεγαλύτερο τμήμα του δείγματος (46,7%) απάντησε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 30% απάντησε ότι μάλλον συμφωνεί και το 21,7% απάντησε δεν γνωρίζω – δεν απαντώ. Συνεπώς φαίνεται ότι το δείγμα πιστεύει ότι η πιθανή τιμωρία θα μπορούσε

να λειτουργήσει ανασταλτικά για την εμφάνιση της διαφθοράς. Τα αποτελέσματα αναλυτικά περιγράφονται στον Πίνακα 24.

Πίνακας 24 - Ανασταλτική λειτουργία τιμωρίας διαφθοράς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	26	21,7	21,7	21,7
Ούτε συμφωνώ / Ούτε διαφωνώ	2	1,7	1,7	23,3
Μάλλον συμφωνώ	36	30,0	30,0	53,3
Συμφωνώ απόλυτα	56	46,7	46,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Αφού το δείγμα εκτίμησε τη διαφθορά στον ΟΤΑ που εργάζεται, ρωτήθηκε για το αν πιστεύει ότι ο Δημόσιος Υπάλληλος που εμπλέκεται σε διαφθορά και δεν εντοπίζεται, έχει την τάση να εμπλακεί ξανά. Η μεγάλη πλειοψηφία του δείγματος, το 81% περίπου, απαντάει «Ναι» και το 19% περίπου απαντάει «Δε γνωρίζω – Δεν απαντώ». Ένα ενδιαφέρον εύρημα είναι ότι κανένας δεν απάντησε «Όχι», γεγονός που σημαίνει ότι το δείγμα πιστεύει ότι η διαφθορά είναι μια συνεχόμενη διαδικασία και όχι στιγμιαία για να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Συνεπώς, το δείγμα πιστεύει ότι ο διεφθαρμένος υπάλληλος εμπλέκεται εκ νέου στη διαφθορά στο μέλλον.

Πίνακας 25 - Επανεμπλοκή σε διαφθορά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	23	19,2	19,2	19,2
	Ναι	97	80,8	80,8	100,0
	Total	120	100,0	100,0	

Στη συνέχεια το δείγμα του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου ρωτήθηκε για το ποιος πιστεύει ότι είναι ο βασικός υπαίτιος για τη διαφθορά. Το μεγαλύτερο τμήμα, το 30,8% απάντησε «Δεν γνωρίζω – Δεν απαντώ». Ακόμη ένα μεγάλο τμήμα του δείγματος (23,3%) απαντάει ότι βασικά ευθύνεται ο ιδιώτης και λιγότερο ο υπάλληλος και άλλο ένα

(20,8%) απαντάει ότι βασικά ευθύνονται οι προϊστάμενοι και οι διευθυντές. Το μικρότερο τμήμα του δείγματος (10,8%) φαίνεται ότι θεωρεί ως υπαίτιους τους συναδέλφους του – τους δημόσιους υπάλληλους. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 26.

Πίνακας 26 - Βασικός υπαίτιος για διαφθορά

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	37	30,8	30,8	30,8
Ο Δημόσιος Υπάλληλος	13	10,8	10,8	41,7
Περισσότερο ο υπάλληλος και λιγότερο ο ιδιώτης	17	14,2	14,2	55,8
Λιγότερο ο υπάλληλος και περισσότερο ο ιδιώτης	28	23,3	23,3	79,2
Οι προϊστάμενοι και οι Διευθυντές	25	20,8	20,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Αφού ερευνήθηκε αναλυτικά το πως η διαφθορά υπάρχει εντός ενός ΟΤΑ όπως ο Δήμος Ραφήνας – Πικερμίου, το δείγμα στη συνέχεια των ερωτήσεων ρωτήθηκε για το αν είναι διατεθειμένο να καταγγείλει στο μέλλον περιπτώσεις διαφθοράς. Το μεγαλύτερο τμήμα του δείγματος που εργάζεται στο συγκεκριμένο ΟΤΑ, δηλαδή το 61,7% απαντάει «Ναι» και το 11,7% απαντάει «Όχι». Τέλος, το 26,7% του δείγματος απάντησε «Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ». Το δείγμα που απάντησε «Όχι», ρωτήθηκε για ποιο λόγο δεν προτίθεται να καταγγείλει τη διαφθορά. Οι περισσότεροι απάντησαν ότι φοβούνται τις συνέπειες της καταγγελίας (20,8%) . Αναλυτικά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 28.

Πίνακας 27 - Καταγγελία διαφθοράς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	32	26,7	26,7	26,7
Ναι	74	61,7	61,7	88,3
Όχι	14	11,7	11,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Πίνακας 28 - Λόγος μη καταγγελίας διαφθοράς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	73	60,9	60,9	60,9
Φοβάμαι τις συνέπειες/τη στοχοποίηση	25	20,8	20,8	81,7
Δεν θα είχε αποτέλεσμα	8	6,7	6,7	88,4
Δεν με ενδιαφέρει από τη στιγμή που δεν θίγομαι	4	3,3	3,3	91,7
Δεν γνωρίζω τι πρέπει να κάνω και που να απευθυνθώ	10	8,3	8,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Στην επόμενη ερώτηση του ερωτηματολογίου το δείγμα ρωτήθηκε αν έχει εμπλακεί σε περιπτώσεις διαφθοράς και ποια ήταν η επιρροή τους. Το 69,2% δεν απάντησε στην ερώτηση ενώ το 25,8% απαντάει «βραχυπρόθεσμη και άμεση» επιρροή. Αναλυτικά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 29. Τα ευρήματα δείχνουν ότι σε μεγάλο βαθμό το δείγμα δεν εκφράζει την εμπλοκή του σε περιπτώσεις διαφθοράς, ενώ αυτοί που το παραδέχονται, αναφέρουν ότι η περίπτωση ήταν βραχυπρόθεσμη – δηλαδή μικρότερη.

Πίνακας 29 - Επιρροή διαφθοράς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	83	69,2	69,2	69,2
Βραχυπρόθεσμη και άμεση	31	25,8	25,8	95,0
Βραχυπρόθεσμη και έμμεση	3	2,5	2,5	97,5
Μακροπρόθεσμη και έμμεση	3	2,5	2,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Αφού το δείγμα απάντησε και για την εμπλοκή του, στη συνέχεια ρωτήθηκε για τους λόγους ύπαρξης της διαφθοράς στον ΟΤΑ του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου. Το

δείγμα καλέστηκε να επιλέξει ανάμεσα σε διάφορες επιλογές. Το μεγαλύτερο τμήμα του δείγματος – περίπου το μισό δείγμα (48,3%) αποφεύγει να απαντήσει, επιλέγοντας «Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ». Το αμέσως επόμενο τμήμα (24,2%) επέλεξε «Προσωπικό όφελος», το 12,5% επέλεξε «Νοοτροπία», το 10% επέλεξε «αδιαφορία της κεντρικής διοίκησης» και το 5% επέλεξε «απουσία ρυθμιστικού πλαισίου».

Πίνακας 30 - Λόγοι ύπαρξης διαφθοράς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	58	48,3	48,3	48,3
Αδιαφορία της κεντρικής διοίκησης	12	10,0	10,0	58,3
Προσωπικό όφελος	29	24,2	24,2	82,5
Απουσία ρυθμιστικού πλαισίου	6	5,0	5,0	87,5
Νοοτροπία	15	12,5	12,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Η τελευταία ερώτηση της διαδικασίας της συλλογής δεδομένων, αφορά την εκτίμηση του δείγματος για το ποιος πληθυσμός είναι πιο επιρρεπής στη διαφθορά, ο αγροτικός, ο αστικός ή εξίσου. Το δείγμα καλείται να απαντήσει με βάση τις εμπειρίες του από τον οργανισμό αλλά και όχι μόνο. Η ερώτηση περιλαμβάνει όλα τα είδη διαφθοράς. Το μεγαλύτερο τμήμα του δείγματος (52,5%) απαντάει ότι οι δυο πληθυσμοί είναι εξίσου επιρρεπείς στη διαφθορά και το 18,3% απάντησε ότι ο αστικός πληθυσμός είναι πιο επιρρεπής. Κανένας δεν απάντησε ότι ο αγροτικός πληθυσμός είναι πιο επιρρεπής στη διαφθορά. Το 29,2% απέφυγε να απαντήσει επιλέγοντας «Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ».

Πίνακας 31 - Επιρρεπείς πληθυσμοί στη διαφθορά

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	35	29,2	29,2	29,2
Αστικός	22	18,3	18,3	47,5
Εξίσου	63	52,5	52,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

5.3 Αθροιστική κλίμακα και στατιστικά σημαντικές διαφορές

Αφού παρουσιάστηκαν με τη σειρά όλες οι ερωτήσεις, στη συνέχεια θα αξιολογηθεί η συνολική εκτίμηση της διαφθοράς και της διαφάνειας που το δείγμα αντιλαμβάνεται ότι υπάρχει στον ΟΤΑ της εργασίας του. Στον επόμενο πίνακα έχει δημιουργηθεί μια μεταβλητή από τις επιμέρους αξιολογήσεις της διαφάνειας, της λογοδοσίας, της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά, της ανοχής της κοινωνίας και της διαφθοράς. Η τελευταία μεταβλητή ορίστηκε με αρνητική κλίμακα λόγω της έννοιας της διαφθοράς. Η συνολική κλίμακα περιγράφει τη διαφάνεια εντός του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου .

Πίνακας 32 - Περιγραφική στατιστική συνολικής κλίμακας

	N	Min	Max	Mean	Std. Dev.
TOTAL	120	,00	4,40	2,2917	1,28936

Στη συνέχεια διενεργούνται στατιστικοί έλεγχοι σημαντικότητας για να εκτιμηθούν τυχόν διαφορές στην αξιολόγηση του δείγματος. Το δείγμα αξιολογεί τη διαφάνεια στον ΟΤΑ που εργάζεται και σε κάθε έλεγχο που ακολουθεί και παρουσιάζεται στους πίνακες 33 ως 36, εστιάζουμε κάθε φορά σε διαφορετικό δημογραφικό στοιχείο που θα αποτελέσει τη μεταβλητή που διαχωρίζει το δείγμα. Συνεπώς, στο παρακάτω τμήμα διενεργούνται έλεγχοι εύρεσης τυχόν στατιστικά σημαντικών διαφοροποιήσεων με εξαρτημένη μεταβλητή το συνολικό επίπεδο διαφάνειας όπως παρουσιάστηκε προηγουμένως και μεταβλητές ελέγχου τα δημογραφικά , που διαχωρίζουν το δείγμα σε υπό – ομάδες. Οι έλεγχοι που διενεργούνται είναι t-test και anova. Το αποτέλεσμα των ελέγχων είναι το p-value, το οποίο δείχνει αν υπάρχουν σημαντικά διαφορετικές αξιολογήσεις εντός του δείγματος. Όταν το p-value είναι μικρότερο από 0,05, προκύπτουν διαφορές εντός των ομάδων του δείγματος.

Ο πρώτος έλεγχος πραγματοποιείται για το φύλο, μεταξύ των ανδρών και των γυναικών του δείγματος. Το αποτέλεσμα του ελέγχου είναι υψηλότερο από 0,05 που

σημαίνει ότι οι άνδρες και οι γυναίκες του δείγματος αξιολογούν κοινά το επίπεδο της διαφάνειας εντός του οργανισμού. Άνδρες και γυναίκες έχουν κοινή αξιολόγηση της διαφάνειας. Άρα το φύλο δεν αποτελεί παράγοντα διαφοροποίησης για την αξιολόγηση της διαφάνειας εντός του ΟΤΑ.

Πίνακας 33 - Στατιστικές διαφορές ως προς το φύλο

Φύλο Δείγματος	N	Mean	Std. Dev.	p-value
Άνδρας	27	2,4519	,83867	0,172
Γυναίκα	93	2,2452	1,39350	

Ο δεύτερος έλεγχος πραγματοποιείται για την ηλικιακή κατηγορία του δείγματος, μεταξύ των ηλικιών 35-44, 45-54 και 55 και άνω. Τα αποτελέσματα του ελέγχου ANOVA, δείχνουν ότι προκύπτει στατιστικά σημαντική διαφορά για την ηλικιακή κατηγορία του δείγματος, καθώς το P-value του ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 34 είναι χαμηλότερο από 0,05. Συγκεκριμένα, η αξιολόγηση της διαφάνειας των ηλικιών 35-44 είναι σημαντικά υψηλότερη σε σχέση με την αξιολόγηση των ηλικιών 45-54 και 55 και άνω. Οι ηλικιακά μικρότεροι του δείγματος κρίνουν υψηλότερο επίπεδο διαφάνειας στον ΟΤΑ. Συνεπώς, ο παράγοντας ηλικία αποτελεί παράγοντα διαφοροποίησης της αξιολόγησης της διαφάνειας στο Δήμο Ραφήνας – Πικερμίου.

Πίνακας 34 - Στατιστικές διαφορές ως προς την ηλικία

Ηλικία	N	Mean	Std. Dev	P-value
35-44	23	3,2696	1,09977	0,001
45-54	30	2,2000	1,39259	
55 και άνω	67	1,9970	1,14759	
Total	120	2,2917	1,28936	

Ο τρίτος έλεγχος πραγματοποιείται για το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος, μεταξύ των συμμετεχόντων που είναι απόφοιτοι λυκείου, απόφοιτοι πανεπιστημίου και κάτοχοι μεταπτυχιακών/διδακτορικών τίτλων. Τα αποτελέσματα του ελέγχου ANOVA, δείχνουν ότι προκύπτει οριακά στατιστικά σημαντική διαφορά για το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος, καθώς το P-value του ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 35 είναι 0,05. Συγκεκριμένα, η αξιολόγηση της διαφάνειας των αποφοίτων λυκείου, είναι σημαντικά υψηλότερη από την αξιολόγηση των αποφοίτων πανεπιστημίων και των κατόχων μεταπτυχιακού και διδακτορικού τίτλου. Οι λιγότερο μορφωμένοι του δείγματος κρίνουν θετικότερα την διαφάνεια εντός του ΟΤΑ. Συνεπώς, ο παράγοντας μορφωτικό επίπεδο αποτελεί παράγοντα διαφοροποίησης της αξιολόγησης της διαφάνειας στο Δήμο Ραφήνας – Πικερμίου.

Πίνακας 35 - Στατιστικές διαφορές ως προς το μορφωτικό επίπεδο

Μορφωτικό Επίπεδο Δείγματος	N	Mean	Std. Dev.	p-value
Απόφοιτος Λυκείου	57	2,5895	1,26176	0,050
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	36	1,9667	1,26987	
Κάτοχος Μεταπτυχιακού/Διδακτορικού τίτλου	27	2,0963	1,27626	
Total	120	2,2917	1,28936	

Ο τελευταίος έλεγχος του κεφαλαίου των αποτελεσμάτων της διπλωματικής εργασίας, πραγματοποιείται για τη θέση εργασίας του δείγματος, μεταξύ των συμμετεχόντων που εργάζονται ως διοικητικοί υπάλληλοι στο Δήμο Ραφήνας - Πικερμίου, ως προϊστάμενοι και ως διευθυντές. Τα αποτελέσματα του ελέγχου ANOVA που πραγματοποιήθηκε και παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί, δείχνουν ότι προκύπτει στατιστικά σημαντική διαφορά για τη θέση εργασίας του δείγματος, καθώς το P-value του ελέγχου που παρουσιάζεται στον Πίνακα 36 είναι μικρότερο από 0,05. Συγκεκριμένα, η αξιολόγηση της διαφάνειας των διευθυντών, είναι σημαντικά χαμηλότερη από την αξιολόγηση των διοικητικών υπαλλήλων και των προϊσταμένων. Το εύρημα αυτό δείχνει ότι οι εργαζόμενοι σε υψηλότερες ιεραρχικά θέσεις κρίνουν λιγότερο θετικά την διαφάνεια εντός του ΟΤΑ. Συνεπώς, ο παράγοντας θέση εργασίας

αποτελεί παράγοντα σημαντικής διαφοροποίησης της αξιολόγησης της διαφάνειας στο Δήμο Ραφήνας – Πικερμίου.

Πίνακας 36 - Στατιστικές διαφορές ως προς τη θέση εργασίας

Θέση Εργασίας	N	Mean	Std. Dev.	p-value
Διοικητικός Υπάλληλος	82	2,3756	1,22863	0,016
Προϊστάμενος	31	2,3742	1,42524	
Διευθυντής	7	0,9429	,42762	
Total	120	2,2917	1,28936	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΖΗΤΗΣΗ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το συγκεκριμένο κεφάλαιο αποτελεί το τελευταίο της διπλωματικής εργασίας στο οποίο παρατίθενται τα τελικά συμπεράσματα, η συζήτηση, οι περιορισμοί που συνάντησε η έρευνα κατά την υλοποίησή της και διάφορες προτάσεις για μελλοντικές έρευνες στο ίδιο γνωστικό αντικείμενο και θέμα. Στη διπλωματική αναλύθηκε εκτενώς η έννοια της διαφθοράς και η διαφθορά εντός των Δημοσίων οργανισμών και ιδιαίτερα στους ΟΤΑ. Η εργασία αφορά μια μελέτη περίπτωσης, ένα case study, στο οποίο χρησιμοποιείται ως δείγμα οι εργαζόμενοι ενός ΟΤΑ, στους οποίους μοιράστηκε το ερωτηματολόγιο και διενεργήθηκε η πρωτογενής ποσοτική έρευνα. Ο ΟΤΑ που βασίζεται η εργασία βρίσκεται σε έναν μικρό Δήμο της χώρας, στο Δήμο Ραφήνας - Πικερμίου. Στον δήμο υπάρχουν αρκετοί εργαζόμενοι, προϊστάμενοι, διευθυντές και παράλληλα υπάρχουν μια σειρά από ηλεκτρονικές υπηρεσίες στις οποίες οι πολίτες έχουν πρόσβαση. Στο κεφάλαιο 3 παρουσιάστηκε αναλυτικά το εύρος δραστηριοτήτων του Δήμου, μέσω του οποίου γίνεται κατανοητό ότι ο Δήμος έχει αρκετά πεδία δραστηριότητας στα οποία είναι πιθανό να υπάρξει διαφθορά.

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση έδειξε ότι η βιβλιογραφία αναφέρει μια σειρά από λόγους ύπαρξης της διαφθοράς στην Ελλάδα. Οι λόγοι αυτοί κυμαίνονται από τον πελατειακό χαρακτήρα και το πατρωνάρισμα, τα θεσμικά πλαίσια, την πολιτική παρέμβαση, την αναποτελεσματικότητα, τη γραφειοκρατία και την έλλειψη διαφάνειας και τέλος την αδυναμία της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα. Αντίστοιχα, η έρευνα έδειξε ότι το δείγμα θεωρεί ότι οι βασικοί λόγοι ύπαρξης της διαφθοράς στον ΟΤΑ που εργάζονται είναι η παράβλεψη νομικών κωλυμάτων και η επιτάχυνση της διαδικασίας που τους απασχολεί και αντίστοιχα οι βασικοί λόγοι που δεν εντοπίζεται είναι η ανυπαρξία των ελεγκτικών μηχανισμών και η αδιαφορία.

Θα πρέπει να αναφερθεί, σε ότι αφορά στην ταυτότητα του δείγματος, ότι το δείγμα σε μεγάλο βαθμό δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο από την εισοδηματική του κατάσταση, γεγονός που μπορεί να αποτελέσει πιθανή πηγή διαφθοράς. Παράλληλα η διαφθορά αξιολογείται ως ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα. Η μορφή διαφθοράς που το δείγμα αναφέρει ως κυρίαρχη, είναι η δωροδοκία και ο χρηματισμός δημοσίων υπαλλήλων. Αν και το δείγμα αναφέρει αρνητική στάση απέναντι στη διαφθορά,

αναφέρει επίσης ότι υπάρχει σημαντικό επίπεδο διαφθοράς εντός του ΟΤΑ της μελέτης περίπτωσης.

Το δείγμα θεωρεί ότι η διαφθορά τιμωρείται σπάνια. Αρχικά το δείγμα δεν θεωρεί ότι η διαφθορά εντοπίζεται όσο συχνά πραγματοποιείται, γεγονός που οφείλεται σε λόγους που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Όμως, ακόμη και στις περιπτώσεις που η διαφθορά εντοπίζεται, δεν λαμβάνει δίκαιης και νόμιμης μεταχείρισης και έτσι δεν τιμωρείται. Παρ' όλα αυτά, το δείγμα σε μεγάλο βαθμό θεωρεί ότι αν η διαφθορά τιμωρούνταν θα μπορούσε να λειτουργήσει ανασταλτικά στο μέλλον για την αποφυγή της. Τέλος, διενεργήθηκαν διάφοροι έλεγχοι για να διαπιστωθεί ποιο τμήμα του δείγματος εκτιμά περισσότερο την ύπαρξη διαφάνειας ή διαφθοράς. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι την μικρότερη διαφθορά την εντοπίζουν οι νεότεροι και οι λιγότερο μορφωμένοι εργαζόμενοι, ενώ την υψηλότερη διαφθορά την εκτιμούν οι διευθυντές του ΟΤΑ στον οποίο πραγματοποιείται η έρευνα. Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν παράλληλα τις ομάδες στις οποίες θα πρέπει να υπάρξει ιδιαίτερη μέριμνα για την καλύτερη εικόνα του οργανισμού.

Η διπλωματική εργασία απάντησε τρία ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή της, παράλληλα με το βασικό σκοπό της. Αναλυτικότερα:

- Ποια η παρουσία και η έκταση της διαφθοράς στους ΟΤΑ σύμφωνα με τους εργαζόμενους στην Τ.Α. ;

Τα αποτελέσματα που παρατίθενται στους πίνακες 13, 17, 19 και 20 έδειξαν ότι μεγάλο τμήμα του δείγματος εκτιμάει την ύπαρξη διαφθοράς. Το 37,5% πιστεύει ότι δεν υπάρχει διαφάνεια στον ΟΤΑ, το 35,8% πιστεύει ότι υπάρχει σημαντικό επίπεδο διαφθοράς, το 38,3% έχει διαπιστώσει διαφθορά στην εργασία του και το 20,8% διαπιστώνει σημαντική συχνότητα στην ύπαρξη διαφθοράς. Συνεπώς, τα παραπάνω δείχνουν ότι συνολικά υπάρχει κάποιο αξιολογικό επίπεδο διαφθοράς στον ΟΤΑ στον οποίο πραγματοποιείται η μελέτη περίπτωσης, στο Δήμο Ραφήνας – Πικερμίου.

- Ποια είναι τα αίτια της διαφθοράς στους ΟΤΑ σύμφωνα με τους εργαζόμενους στην Τ.Α. ;

Όπως ανέδειξε η εργασία, οι δύο πιο συνηθισμένες απαντήσεις για την ανάπτυξη της διαφθοράς στον ΟΤΑ που εργάζεται το δείγμα είναι η επιτάχυνση της διαδικασίας και η παράβλεψη των νομικών κωλυμάτων. Σε γενικές γραμμές τα δύο αυτά ζητήματα εντάσσονται στην γραφειοκρατία και στις διαδικασίες εντός του οργανισμού. Αυτό το εύρημα φαίνεται ότι διαφοροποιείται ελαφρώς κατά τα ευρήματα της σχετικής βιβλιογραφίας αφού αυτά τα κολλήματα δεν αναφέρονται ως τα βασικά αίτια ανάπτυξης της διαφθοράς όπως παρατηρήθηκε.

- Η αντίληψη για την διαφθορά μεταξύ των εργαζομένων των ΟΤΑ επηρεάζεται από την ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο;

Τόσο η ηλικία όσο και το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος φαίνεται ότι επηρεάζουν τις απόψεις τους για τη διαφθορά. Η βιβλιογραφία δείχνει ότι η αντίληψη της διαφθοράς μέσα σε έναν οργανισμό μπορεί πράγματι να επηρεαστεί από διάφορους δημογραφικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της ηλικίας και του μορφωτικού επιπέδου. Αυτοί οι παράγοντες συμβάλλουν σε διαφορές στις αξίες, τις εμπειρίες και τις προσδοκίες, οι οποίες με τη σειρά τους μπορούν να διαμορφώσουν τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αξιολογούν την παρουσία και τη σοβαρότητα της διαφθοράς.

Η συγγενής έρευνα δείχνει ότι η ηλικία μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται τη διαφθορά. Τα ηλικιωμένα άτομα μπορεί να έχουν περισσότερη εμπειρία και να έχουν γίνει μάρτυρες αλλαγών στη διακυβέρνηση και τις οργανωτικές πρακτικές με την πάροδο του χρόνου, κάτι που θα μπορούσε να τους κάνει πιο κυνικούς ή, αντίθετα, πιο ανεκτικά σε ορισμένες πρακτικές που θεωρούνται διεφθαρμένες από τις νεότερες γενιές. Αντίθετα, τα νεότερα άτομα, τα οποία θα μπορούσαν να είχαν εκπαιδευτεί σε ένα περιβάλλον που εστιάζει στην ηθική, θα μπορούσαν να είναι λιγότερο ανεκτικά στη διαφθορά. Μια μελέτη του Agerberg (2016) που εξέτασε τη σχέση μεταξύ ηλικίας και αντίληψης για τη διαφθορά στην Ευρώπη διαπίστωσε ότι τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας είχαν την τάση να αντιλαμβάνονται υψηλότερα επίπεδα διαφθοράς, εύρημα που συμπίπτει με τα ευρήματα της έρευνας μας. Αυτό το εύρημα υποδηλώνει ότι η εμπειρία της ζωής και το ιστορικό πλαίσιο μπορεί να

ευαισθητοποιήσουν τα άτομα στην παρουσία της διαφθοράς. Ωστόσο, η μελέτη επισημαίνει επίσης ότι αυτή η σχέση μπορεί να είναι περίπλοκη και να μετριάζεται από παράγοντες όπως τα συγκεκριμένα πλαίσια της χώρας και το συνολικό επίπεδο διαφθοράς στη χώρα.

Το επίπεδο εκπαίδευσης είναι ένας άλλος κρίσιμος παράγοντας που επηρεάζει τις αντιλήψεις για τη διαφθορά. Γενικά, άτομα με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο είναι πιο πιθανό να αναγνωρίσουν και να καταδικάσουν πρακτικές διαφθοράς. Αυτή η τάση θα μπορούσε να αποδοθεί σε μεγαλύτερη επίγνωση και κατανόηση του νόμου, της ηθικής και της διακυβέρνησης, δίνοντας τη δυνατότητα σε πιο μορφωμένα άτομα να εντοπίσουν τη διαφθορά όπου τα λιγότερο μορφωμένα άτομα δεν θα μπορούσαν. Ο Tavits (2008) διεξήγαγε μια μελέτη σχετικά με το πώς η εκπαίδευση επηρεάζει τις αντιλήψεις για τη διαφθορά, διαπιστώνοντας ότι τα πιο μορφωμένα άτομα είναι πιο επικριτικά για τη διαφθορά, πιθανότατα λόγω υψηλότερων προσδοκιών για διαφάνεια και λογοδοσία στη διακυβέρνηση και στους οργανισμούς. Το εύρημα αυτό συμπίπτει με τα ευρήματα της διπλωματικής σε ότι αφορά το μορφωτικό επίπεδο. Η μελέτη προτείνει ότι η εκπαίδευση ενδυναμώνει τα άτομα με τα εργαλεία να αξιολογούν κριτικά και να αμφισβητούν την ακεραιότητα των οργανωτικών δομών και των δομών διακυβέρνησης.

Η σύγκριση του αντίκτυπου της ηλικίας και του μορφωτικού επιπέδου στην αξιολόγηση της διαφθοράς αποκαλύπτει ότι και οι δύο παράγοντες επηρεάζουν σημαντικά τις αντιλήψεις, αν και με διαφορετικούς τρόπους. Ενώ η ηλικία σχετίζεται περισσότερο με τις εμπειρίες ζωής και το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο έχουν αναπτυχθεί οι αξίες και οι κανόνες ενός ατόμου, η εκπαίδευση επηρεάζει το επίπεδο συνειδητοποίησης, τις δεξιότητες κριτικής σκέψης και τις προσδοκίες ηθικής συμπεριφοράς. Είναι ενδιαφέρον ότι οι επιπτώσεις της ηλικίας και της εκπαίδευσης μπορεί να διασταυρώνονται, καθώς τα ηλικιωμένα άτομα με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο μπορεί να αξιολογούν τη διαφθορά διαφορετικά από τους λιγότερο μορφωμένους συνομηλίκους τους ή τα νεότερα άτομα με παρόμοιο μορφωτικό υπόβαθρο. Αυτή η τομή υπογραμμίζει την πολύπλευρη φύση της αντίληψης για τη διαφθορά και υπογραμμίζει τη σημασία της εξέτασης μιας σειράς δημογραφικών παραγόντων κατά την ανάλυση των στάσεων απέναντι στη διαφθορά.

Ως προς τις προτάσεις για την περαιτέρω έρευνα, αυτές περιλαμβάνουν διάφορες προσεγγίσεις. Αρχικά, θα πρέπει να διερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίο η ψηφιοποίηση

και οι πρακτικές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης επηρεάζουν τη διαφθορά στους δημόσιους οργανισμούς. Η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να επικεντρωθεί στον αντίκτυπο του blockchain, της τεχνητής νοημοσύνης και της ανάλυσης δεδομένων στη μείωση των ευκαιριών διαφθοράς και στην ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στις δημόσιες υπηρεσίες . Ακόμη, θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ανάλυση δικτύου για την αποκάλυψη των δομών και των προτύπων διεφθαρμένων δικτύων εντός και μεταξύ των δημοσίων οργανισμών. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να ρίξει φως στη συστημική φύση της διαφθοράς, να εντοπίσει βασικούς παράγοντες και σχέσεις και να αναπτύξει στρατηγικές για την εξάρθρωση διεφθαρμένων δικτύων. Τέλος, θα μπορούσε να υπάρξει διερεύνηση του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών, των μέσων ενημέρωσης και των πληροφοριοδοτών στην αποκάλυψη της διαφθοράς και στην ανάληψη ευθύνης από τους δημόσιους οργανισμούς. Η μελλοντική έρευνα μπορεί να διερευνήσει τις συνθήκες υπό τις οποίες η εμπλοκή των πολιτών και η ερευνητική δημοσιογραφία είναι πιο αποτελεσματικές για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε υπό συγκεκριμένους περιορισμούς που αφορούν βασικά τη μεθοδολογία υλοποίησής της. Η έρευνα αποτελεί μια εργασία διπλωματικής η οποία διενεργείται σε συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια – γεγονός που κάνει την εργασία να εκτελείται σε συγκεκριμένο διάστημα σε ότι αφορά την συλλογή δεδομένων. Αυτός ήταν ο λόγος που επιλέχθηκε να διεξαχθεί μελέτη περίπτωσης εστιασμένη σε έναν μονάχα ΟΤΑ και όχι μια μελέτη που να περιλαμβάνει εργαζόμενους από διαφορετικούς οργανισμούς και δήμους ανά την Ελλάδα. Το γεγονός αυτό κάνει την έρευνα να μην είναι αντιπροσωπευτική για τον Δημόσιο τομέα και τους ΟΤΑ ανά την Ελλάδα. Συνεπώς, προκύπτουν ερωτήματα για το αν τα ευρήματα μπορούν να γενικευτούν σε αυτό το επίπεδο αφού το δείγμα είναι ιδιαίτερα συγκεκριμένο και αφορά μονάχα έναν ΟΤΑ που δεν είναι αντιπροσωπευτικός του πληθυσμού των ΟΤΑ στη χώρα μας.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Agerberg, M. (2016). Age and perceptions of corruption: Why older people tend to perceive higher levels of corruption. *International Journal of Ageing and Later Life*, 10(2), 7-29.
- Beetham, D. (1999). *Democracy and human rights*. Polity.
- Bezlov, T. & Gounev, Ph. (2012). Organised crime, corruption public bodies. In Ph. Gounev & V. Ruggiero (Ed) *Organizational Crime. Corruption and Organized Crime in Europe. Illegal partnerships* (pp. 32-54). London and New York, Routledge.
- Biermann, F., & Pattberg, P. (2008). Global environmental governance: Taking stock, moving forward. *Annual Review of Environment and Resources*, 33, 277-294.
- Bryman, A. (2016). *Social research methods* (5th ed.). Oxford University Press.
- Canales, O. D. M., Pérez-Chiqués, E., & Martínez-Hernández, A. A. (2023). Framework to understand and address the systemic corruption in local governments. *Revista de Administração Pública*, 57, e2022-0346.
- Cornwall, A. (2016). *The participation reader*. Zed Books Ltd.
- Council of the European Union. (2015). Internal security strategy for the European Union: European agenda on security. <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-cybersecurity/>
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (5th ed.). Sage
- European Commission. (2014). EU anti-corruption report. COM(2014) 38 final. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/eu-anti-corruption-report_en
- European Commission. (n.d.-a). European Anti-Fraud Office (OLAF). https://ec.europa.eu/anti-fraud/home_en

- European Commission. (n.d.-b). The European Semester. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester_en
- European Parliament and Council of the European Union. (2017). Directive (EU) 2017/1371 of 5 July 2017 on the fight against fraud to the Union's financial interests by means of criminal law. Official Journal of the European Union, L 198/29.
- European Parliament and Council of the European Union. (2018). Directive (EU) 2018/843 of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing. Official Journal of the European Union, L 156/43. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32018L0843>
- European Parliament and Council of the European Union. (2019a). Directive (EU) 2019/1937 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2019 on the protection of persons who report breaches of Union law. Official Journal of the European Union, L 305/17. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj>
- European Public Prosecutor's Office. (n.d.). About the European Public Prosecutor's Office (EPPO). <https://www.eppo.europa.eu/en/about-eppo/about-eppo>
- Ferri, L., Manes-Rossi, F., & Zampella, A. (2023). Readability versus obfuscation to fight corruption: evidence from Italian local governments. *Public Money & Management*, 43(7), 659-668.
- Fowler, F. J. (2013). *Survey research methods* (5th ed.). Sage Publications.
- Gamayuni, R. R., Dharma, F., & Cinintya, C. (2023). The Effect of Good Government Governance and Discretionary Accrual on the Level of Corruption in Indonesia's Local Government. *Review of Integrative Business and Economics Research*, 12(4), 184-198.
- GRECO. (n.d.). Group of States against Corruption (GRECO). Council of Europe. <https://www.coe.int/en/web/greco>

- Grindle, M. S. (2007). Good enough governance revisited. *Development Policy Review*, 25(5), 533-574.
- Gupta, S., Davoodi, H., & Alonso-Terme, R. (2002). Does corruption affect income inequality and poverty? *Economics of Governance*, 3(1), 23-45.
- Handoyo, S. (2023). Worldwide governance indicators: Cross country data set 2012–2022. *Data in Brief*, 51, 109814.
- Heidenheimer, A. J., & Johnston, M. (Eds.). (2011). *Political corruption: Concepts and contexts*. Transaction Publishers.
- Hood, C. (1995). The “New Public Management” in the 1980s: Variations on a theme. *Accounting, organizations and society*, 20(2-3), 93-109.
- Hunt, J., & Laszlo, S. (2012). Is bribery really regressive? Bribery's costs, benefits, and mechanisms. *World Development*, 40(2), 355-372.
- Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2010). *The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues*. World Bank Policy Research Working Paper No. 5430.
- Keefer, P. (2007). Clientelism, credibility, and the policy choices of young democracies. *American Journal of Political Science*, 51(4), 804-821.
- Klitgaard, R. (1988). *Controlling corruption*. University of California Press.
- Lemos, M. C., & Agrawal, A. (2006). Environmental governance. *Annual review of environment and resources*, 31.
- Li, Y., WenXiu, H., & ZhenXing, S. (2023). Impact of Local Official Corruption on Local Government Debt in China: The Mediating Role of Government Investment Efficiency. *SAGE Open*, 13(3), 21582440231184976.
- Lyrantzis, C. (2011). Greek politics in the era of economic crisis: reassessing causes and effects.
- Mansell, R., & Steinmueller, W. E. (2020). *Advanced introduction to digital technologies and the digital economy*. Edward Elgar Publishing.

- Masuda, H., Kawakubo, S., Okitasari, M., & Morita, K. (2022). Exploring the role of local governments as intermediaries to facilitate partnerships for the Sustainable Development Goals. *Sustainable Cities and Society*, 82, 103883.
- Matala, A. (2022). Reviewing the Performance Of Local Governments In Managing Corporate Social Responsibility Program. *AKADEMIK: Jurnal Mahasiswa Humanis*, 2(2), 55-63.
- Mauro, P. (1995). Corruption and growth. *The Quarterly Journal of Economics*, 110(3), 681-712.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (4th ed.). Jossey-Bass.
- Miller, W. L. (2006). Corruption and corruptibility. *World Development*, 34(2), 371-380.
- North, D. C. (1990). *Institutions, institutional change, and economic performance*. Cambridge University Press.
- OECD. (n.d.). *Anti-corruption and integrity*. Organisation for Economic Co-operation and Development. <https://www.oecd.org/corruption/>
- Piattoni, S. (2001). *Clientelism, interests, and democratic representation: The European experience in historical and comparative perspective*. Cambridge University Press.
- Provan, K. G., & Kenis, P. (2008). Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(2), 229-252.
- Putnam, R. D. (1993). *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton University Press.
- Ratmono, D., & Darsono, D. (2022). New public management and corruption: Empirical evidence of local governments in Indonesia. *Public and Municipal Finance*, 11(1), 54-62.
- Rose-Ackerman, S. (1999). *Corruption and government: Causes, consequences, and reform*. Cambridge University Press.

- Rose-Ackerman, S., & Palifka, B. J. (2016). *Corruption and government: Causes, consequences, and reform* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Rosenbloom, D. H., Kravchuk, R. S., & Clerkin, R. M. (2015). *Public administration: Understanding management, politics, and law in the public sector*. McGraw-Hill Education.
- Rothstein, B. (2011). *The quality of government: Corruption, social trust, and inequality in international perspective*. University of Chicago Press.
- Rohwer, A. (2009). Measuring corruption: a comparison between the transparency international's corruption perceptions index and the World Bank's worldwide governance indicators. *CESifo DICE Report*, 7(3), 42-52.
- Sefara, L., & Odeku, K. O. (2023). The Impact and Effect Analysis of Endemic Corruption in the South African Local Municipalities. *African Renaissance*, 20(4), 445-464.
- Sofyani, H., Yaya, R., & Saleh, Z. (2023). Transparency and community trust in village government: Does corruption perception matter?. *Financial Accountability & Management*, 39(2), 355-374.
- Sotiropoulos, D. A. (2004). *Formal weakness and informal strength: Civil society in contemporary Greece*. The London School of Economics and Political Science.
- Susanto, Y., & Rambano, D. (2022). The Role of HRM Factors in Improving Performance Analysis of Local Government Financial Reports. *Golden Ratio of Human Resource Management*, 2(2), 98-107.
- Søreide, T. (2009). Corruption in international business transactions: The perspective of Norwegian firms. *International Business Review*, 18(6), 589-600.
- Tavits, M. (2008). Education, corruption, and ideological predispositions: An experimental study. *European Journal of Political Research*, 47(5), 664-686.
- Transparency International. (n.d.). *Corruption Perceptions Index*. Retrieved from <https://www.transparency.org/en/cpi>

- Transparency International. (n.d.). Global Corruption Barometer. Retrieved from <https://www.transparency.org/en/gcb>
- Transparency International. (n.d.). Business Integrity Country Agenda (BICA). Retrieved from <https://www.transparency.org/en/projects/business-integrity-country-agenda>
- Transparency International. (n.d.). What is corruption? Retrieved from <https://www.transparency.org/en/what-is-corruption>
- Tricker, R. I. (2012). *Corporate governance: Principles, policies, and practices*. Oxford University Press.
- Tricker, B. (2019). *Corporate governance: Principles, policies, and practices*. Oxford University Press.
- Troisi, R., & Alfano, G. (2023). The re-election of corrupt mayors: Context, relational leadership and level of corruption. *Local Government Studies*, 49(1), 204-225.
- Tsakatika, M., & Eleftheriou, C. (2020). The radical left's turn towards civil society in Greece: One strategy, two paths. In *Transformations of the Radical Left in Southern Europe* (pp. 81-99). Routledge.
- Van Rijckeghem, C., & Weder, B. (2001). Bureaucratic corruption and the rate of temptation: Do wages in the civil service affect corruption, and by how much? *Journal of Development Economics*, 65(2), 307-331.
- Vannucci, A., & Della, P. (1999). *Corrupt Exchanges. Actors, Resources and Mechanisms of Political Corruption*.
- United Nations. (n.d.). United Nations Convention against Corruption. <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/uncac.html>
- United Nations. (2003). United Nations Convention against Corruption. Retrieved from <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/uncac.html>
- Uslaner, E. M. (2008). *Corruption, inequality, and the rule of law: The bulging pocket makes the easy life*. Cambridge University Press.

- Wahyono, H., & Narmaditya, B. S. (2022). Structural model of the application of anti-corruption values to local government bureaucrats. *Social Sciences & Humanities Open*, 6(1), 100346.
- Weiss, T. G., & Wilkinson, R. (2018). International organization and global governance. Routledge.
- Wiyono, Purnomo, E. P., & Lestari, L. (2023). Culture of corruption in the smart service system of global governance. *Chinese Public Administration Review*, 14(3), 159-169.
- World Bank. (n.d.). Governance & Anti-Corruption. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/topic/governance>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαβούρας, Ι. (2016) Πολιτική οικονομικής ανάπτυξης: Οικονομική και θεσμική προσέγγιση, Δεύτερη συμπληρωμένη έκδοση, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Βαβούρας, Ι. και Μανωλάς, Γ. (2004) Η παραοικονομία στην Ελλάδα και τον κόσμο: Προσέγγιση των βασικών πτυχών του προβλήματος, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2004.
- Βουβάκης, Γ. Θ. (2021). *Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση* (Doctoral dissertation, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης).
- Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης. (2015). Ετήσια Έκθεση.
- Γιαννακοπούλου, Μ. (2023). Η Τοπική αυτοδιοίκηση ως αρωγός στην ενίσχυση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας/επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Αχαΐα-Διενέργεια διαγωνισμών παροχής σχολικών δρομολογίων σε επαγγελματίες οδηγούς για μετακίνηση μαθητών-οφέλη.
- Κέφης, Ν.Β. (1998) «Το Μανατζμεντ των Δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών». Interbooks, Αθήνα
- Κέφης Ν.Β., (2014), Διοίκηση Ολικής Ποιότητας: Θεωρία και πρότυπα, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- Κιοκές, Α. (2023) Διαφθορά και Κακοδιοίκηση στους Ο.Τ.Α. 1ου Βαθμού. Μελέτη Περίπτωσης Δήμος Νίκαιας – Αγ. Ι. Ρέντη. Μεταπτυχιακή Εργασία. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ. ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ. ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ. ΠΜΣ «ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ»
- Κουράκης, Ν. (2013) Η δωροδοκία από την άποψη της αντεγκληματικής πολιτικής, με ιδιαίτερη έμφαση στις συστάσεις προς την Ελλάδα της GRECO. Ποινικά Χρονικά ΕΓ' (2013), σ. 561-567. <http://crime-in-crisis.com/%CE%B7-%CE%B4%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BA%CE%A%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B7%CE%BD->

[%CE%AC%CF%80%CE%BF%CF%88%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%B7/](#)

Λασκαρέλη, Α. (2022). Η διερεύνηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης ως παράγοντας αποτροπής της διαφθοράς και βελτίωσης της διαφάνειας κατά τις συναλλαγές των πολιτών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Λεκάκου, Α. (2015) , «Νέες εκδόσεις προτύπων διαχείρισης ποιότητας και περιβάλλοντος», Εκδήλωση για την Παγκόσμια Ημέρα Προτύπων :«Νέες εκδόσεις προτύπων διαχείρισης ποιότητας και περιβάλλοντος», ΕΣΥΔ, Αθήνα .

Λιαρμακόπουλος, Λ. Μ. (2013) , Διοίκηση Ολικής Ποιότητας, έκδοση 1η, εκδόσεις Λύχνος ΕΠΕ , Αθήνα, σελ. 148.

Μακρυδημήτρης, Α. (1996) Η διοίκηση σε κρίση. Κείμενα για τη διοίκηση και την κοινωνία, εκδ. Νέα σύνορα-ΑΑ Λιβάνη.

Μακρυδημήτρης, Α. (2004) Προσεγγίσεις στη Θεωρία των Οργανώσεων. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη 3η έκδοση
Μακρυδημήτρης Α. (2013), «Υφαίνοντας τον ιστό της Πηνελόπης. Διοίκηση και Δημοκρατία στην Ελλάδα της μεταπολίτευσης.» Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 179 σελ.

Μακρυδημήτρης, Α., Ζερβόπουλος, Π., Πραβίτα, Μ.-Ε., & Κώτσιος, Σ. (2017). Διάγνωση της διαφθοράς στην Ελλάδα: Καθοριστικοί παράγοντες, συμπτώματα και συνταγές πολιτικής. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 19(1), 83-105.

Μαυρομούστακου Η. (2016), «Αξιολόγηση Δημοσίων Υπαλλήλων», Νομική Βιβλιοθήκη, 280

Παγώνη, Γ. Ν. (2021). *Εφαρμογή της Κυκλικής Οικονομίας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση* (Doctoral dissertation, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης).

Πάνου, Φ. (2021). Κοινωνικές δομές και δράσεις στην τοπική αυτοδιοίκηση: ιστορική διαμόρφωση–προοπτικές.

- Παπαϊωάννου, Β. (2023). Διαδικασίες Διαχείρισης Και Υλοποίησης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων Στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- Πελαγίδης, Θ., & Μητσόπουλος, Μ. (2014). Κατανοώντας την κρίση στην Ελλάδα: Από την άνθηση στην κατάρρευση.
- Πετρίδου, Ε. (2022). «Η χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης στη διαχείριση κρίσεων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση στην περίπτωση της πανδημίας του COVID-19: Μελέτη Περίπτωσης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης»
- Πισσαρίδης Χ. et.al. (2020), «Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία – Τελική Έκθεση», 244 σελ. διαθέσιμο και στο <https://government.gov.gr/schedio-anaptixis-gia-tin-elliniki-ikonomia/>
- Ρωσσίδης κ.συν. (2017). «Το ατέρμονο εγχείρημα της βελτίωσης της παραγωγικότητας των δημοσίων υπαλλήλων στην Ελλάδα», Επιθεώρηση Διοικητικής Επιστήμης.
- Σπανού Κ. (2018), «Μεταρρυθμίσεις στη Δημόσια Διοίκηση στη Διάρκεια της Κρίσης», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 114 σελ. 116
- Σπινέλλης, Δ. (2013) Η εγκληματολογία των πολιτικών στην εξουσία (ή η εγκληματικότητα «ψηλού καπέλου»). Ποινικά Χρονικά. 1, 4-13
- Στεφανίδου, Χ. (2022) Διαφθορά και θεσμικό πλαίσιο αντιμετώπισης στους ΟΤΑ. Διπλωματική Εργασία. ΕΑΠ. Σχολή Κοινωνικών Επιστημών.
- Συνήγορος του Πολίτη. (2000). <https://www.synigoros.gr/el>
- Σφήκας, Ε. (2021). Η κοινωνική πολιτική στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και η συμβολή των κοινοτικών και εθνικών πόρων-Μελέτη περίπτωσης ο Δήμος Λαμιέων.
- Σωτηρόπουλος, Δ. (2021). Η Δημόσια Διοίκηση στην Εποχή Μετά τον Κορωνοϊό. ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ Οργανισμός Έρευνας & Ανάπτυξης, Ιανουάριος.
- Τσακαλάκης, Ι. Η. (2014). Η εισαγωγή των μεθόδων του new public management στην ελληνική δημόσια διοίκηση (Doctoral dissertation, University of Piraeus (Greece)).
- Τσέκος Θ. (2014), «Δημόσια Διοίκηση. Θεωρία και Πρακτική.», εγχειρίδιο.

Χατζηδημητρίου ,Μ.Β. (2017), «Η αξιολόγηση των δημοσίων υπαλλήλων. Η περίπτωση των υπαλλήλων των Ο.Τ.Α.: Ελληνική πραγματικότητα και ευρωπαϊκή διάσταση», Μεταπτυχιακές Διατριβές, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων , Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.

Ψωμάς, Ε. (2013). «Συστήματα διασφάλισης ποιότητας ISO 9000 και Διοίκησης Ολικής Ποιότητας», Μεταπτυχιακές Διατριβές, Πανεπιστήμιο Πατρών Τμήμα Διοίκησης Αγροτικών Αγορών και Τροφίμων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο Διπλωματικής Εργασίας

1. Ποιο είναι το φύλο σας;

Άνδρας

Γυναίκα

2. Ποια είναι η ηλικία σας;

25 – 34 ετών

35 – 44 ετών

45 – 54 ετών

55 ετών και άνω

3. Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

Απόφοιτος λυκείου

Απόφοιτος πανεπιστημίου

Κάτοχος μεταπτυχιακού/διδακτορικού τίτλου

4. Ποια είναι η επαγγελματική σας κατάσταση ;

Διοικητικός Υπάλληλος

Προϊστάμενος/η

Διευθυντής/α

5. Ικανοποίηση από τρέχουσα εισοδηματική κατάσταση

Δεν είμαι καθόλου ικανοποιημένος

Είμαι λίγο ικανοποιημένος

Είμαι μέτρια ικανοποιημένος

Είμαι ικανοποιημένος

Είμαι εξαιρετικά ικανοποιημένος

Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

6. Πόσο σημαντικό πρόβλημα θεωρείτε ότι είναι η διαφθορά στο δημόσιο τομέα ;

Ασήμαντο

Λίγο σημαντικό

Μέτρια σημαντικό

Αρκετά Σημαντικό

Πολύ σημαντικό

Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

7. Ο δημόσιος τομέας είναι πιο διεφθαρμένος από τον ιδιωτικό

- Δεν συμφωνώ καθόλου
- Μάλλον δεν συμφωνώ
- Ούτε συμφωνώ – ούτε διαφωνώ
- Μάλλον συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα
- Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

8. Ποια πιστεύετε ότι είναι η πιο συνηθισμένη μορφή διαφθοράς

- Δωροδοκία - Χρηματισμός
- Κατάχρηση – Υπεξαίρεση χρημάτων
- Απάτη
- Εκβιασμός
- Ευνοιοκρατία – Νεποτισμός
- Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

9. Για ποιον λόγο βασικά γίνεται η διαφθορά ;

- Επιτάχυνση της διαδικασίας
- Παράβλεψη νομικών κωλυμάτων
- Ανυπαρξία άλλης εναλλακτικής
- Παράβλεψη ελλειμμάτων (προβλημάτων)
- Έκφραση εκτίμησης
- Άλλο
- Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

10. Ποια θα ήταν η προσωπική σας στάση απέναντι σε ζητήματα διαφθοράς αν ήταν απαραίτητο να επιτευχθεί κάποιος στόχος;

- Θετική
- Αρνητική
- Ανάλογα το περιστατικό
- Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

11. Για τον ΟΤΑ στο Δήμο Ραφήνας – Πικερμίου, με βάση κλίμακα

- 1- Διαφωνώ απόλυτα
- 2- Μάλλον διαφωνώ
- 3- Ούτε συμφωνώ / Ούτε διαφωνώ
- 4- Μάλλον συμφωνώ
- 5- Συμφωνώ απόλυτα
- 6- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

Υπάρχει θετικό γενικό επίπεδο διαφάνειας

Υπάρχει θετικό γενικό επίπεδο λογοδοσίας

Υπάρχει θετικό γενικό επίπεδο συμμετοχής των πολιτών στα κοινά

Υπάρχει θετικό γενικό επίπεδο ανοχής της κοινωνίας

Υπάρχει θετικό γενικό επίπεδο διαφθοράς

12. Έχετε διαπιστώσει περιπτώσεις διαφθοράς κατά την άσκηση των καθηκόντων σας;

Ναι

Όχι

Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

13. Αν ναι, πόσο συχνά :

Σπάνια

Μερικές φορές

Αρκετές φορές

Συχνά

Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

14. Πόσο συχνά πιστεύετε ότι εντοπίζεται η διαφθορά στον ΟΤΑ εργασίας σας ;

Σπάνια

Μερικές φορές

Αρκετές φορές

Συχνά

Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

15. Ποιος είναι ο βασικός λόγος που δεν εντοπίζεται η διαφθορά;

Αδιαφορία

Νομικό πλαίσιο

Ανυπαρξία ελεγκτικών μηχανισμών

Διαφθορά ελεγκτικών μηχανισμών

- Χειρισμοί Δημόσιου Υπαλλήλου
- Άλλο
- Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

16. Πόσο συχνά πιστεύετε ότι τιμωρείται η διαφθορά στον ΟΤΑ εργασίας σας ;

- Σπάνια
- Μερικές φορές
- Αρκετές φορές
- Συχνά
- Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

17. Πιστεύετε ότι η τιμωρία της διαφθοράς θα μπορούσε να λειτουργήσει ανασταλτικά;

- Σίγουρα διαφωνώ
- Μάλλον διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ – ούτε διαφωνώ
- Μάλλον συμφωνώ
- Σίγουρα συμφωνώ
- Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

18. Πιστεύετε ότι ο Δημόσιος Υπάλληλος που εμπλέκεται σε διαφθορά και δεν εντοπίζεται, έχει την τάση να εμπλακεί ξανά ;

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

19. Ποιος είναι ο βασικός υπαίτιος για τη διαφθορά ;

- Ο Δημόσιος Υπάλληλος
- Ο Ιδιώτης
- Περισσότερο ο Υπάλληλος και λιγότερο ο ιδιώτης
- Περισσότερο ο Ιδιώτης και λιγότερο ο υπάλληλος
- Οι προϊστάμενοι / διευθυντές
- Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

20. Είστε διατεθειμένος/η να καταγγείλετε περιπτώσεις διαφθοράς στο μέλλον ;

- Ναι

- Όχι
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

21. Αν όχι, για ποιόν λόγο ;

- Φοβάμαι τις συνέπειες/τη στοχοποίηση
Δεν θα είχε αποτέλεσμα
Δεν με ενδιαφέρει από τη στιγμή που δεν θίγομαι
Δεν γνωρίζω τι πρέπει να κάνω & που να απευθυνθώ
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

22. Εάν έχετε εμπλακεί σε περιπτώσεις διαφθοράς, η επιρροή τους ήταν :

- Βραχυπρόθεσμη και άμεση
Βραχυπρόθεσμη και έμμεση
Μακροπρόθεσμη και άμεση
Μακροπρόθεσμη και έμμεση
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

23. Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι υπάρχει διαφθορά στο συγκεκριμένο ΟΤΑ

- Γραφειοκρατία – Χρονοβόρες διαδικασίες
Αδιαφορία της κεντρικής διοίκησης
Προσωπικό όφελος
Απουσία ρυθμιστικού πλαισίου
Νοοτροπία
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

24. Ποιος από τους παρακάτω πληθυσμούς είναι πιο επιρρεπής στη διαφθορά

- Αστικός
Ημι-αστικός
Αγροτικός
Εξίσου
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ